

PRZEGLĄD

UNIWERSYTECKI

Rok XVI

styczeń-luty 2004

Nr 1 (87)

Instytut

Nauk Biblijnych

Teologii Fundamentalnej

Teologii Dogmatycznej

Teologii Moralnej

Teologii Duchowości

Ekumeniczny

Historii Kościoła

Pastoralno-Katechetyczny

Liturgiczno-Homiletyczny

Muzykologii

Nauk o Rodzinie

TEOLOGIA

poleca

WYDAWNICTWO KUL

**ks. prof. Czesław S. Bartnik „Dogmatyka katolicka” tom 2
- pomnik teologicznej, religijnej i prawdziwie humanistycznej kultury w Polsce**

Dwutomowa „Dogmatyka katolicka” jest syntezą teologii dogmatycznej i dopełnia prace teologów zachodnich, coraz częściej i szerzej tłumaczone na język polski. Pozycja ta podkreśla chrześcijańskie korzenie nie tylko Polski, lecz także całej Europy, którą od początku kształtowała chrześcijańska myśl teologiczna. Długo oczekiwany tom II stanowi kontynuację wykładu rozpoczętego w tomie pierwszym (wydanym w 1999 roku). Tom II zamyka cały podręcznik akademicki.

Tom ten otwiera nauka o Kościele – eklezjologia (traktat VII), która uwzględnia najnowsze dokumenty Nauczycielskiego Urzędu Kościoła, łącznie z Katechizmem Kościoła Katolickiego. Po eklezjologii następuje wykład o mariologii (traktat VIII), a następnie traktaty o łasce Bożej (traktat IX), o sakramentach (traktat X), o rzeczach ostatecznych (traktat XI), o świecie (traktat XII); ponadto zawiera dwa dodatki: „Metodologię teologiczną” i „Poznanie teologiczne”.

Szanowni Czytelnicy!

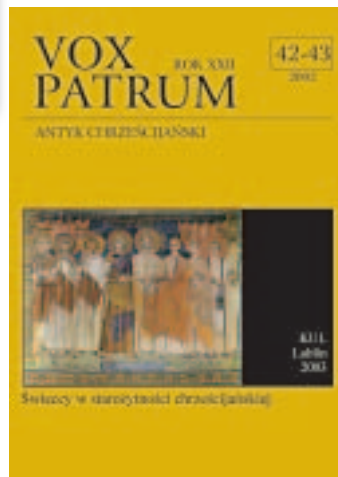
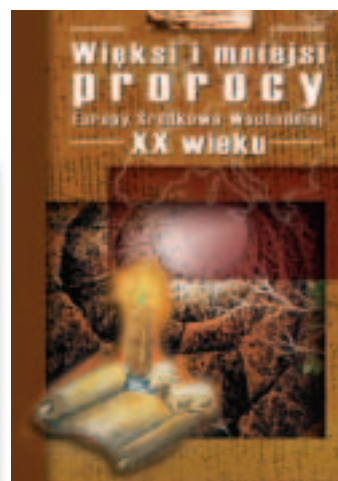
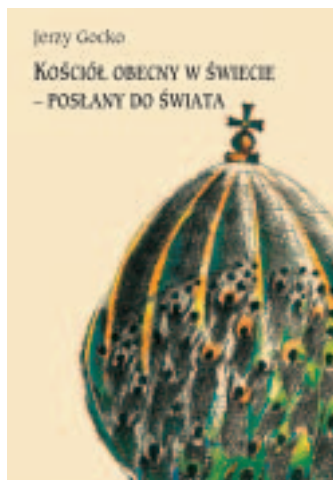
Wydawnictwo KUL pragnie Państwu polecić nowości z dziedziny teologii: *Dogmatyka katolicka tom II* [ks. Cz. Bartnik] oraz *Więksi i mniejsi prorocy Europy Środkowo-Wschodniej XX wieku* [red. K. Klauza, S.T. Napiórkowski, K. Pek].

W bieżącym roku proponujemy naszym czytelnikom kolejne publikacje, w tym: *Symbolika trynitarna według Brunona Fortego* [ks. K. Guzowski], *Autorytet w Kościele. Dialog katolicko-anglikański na forum światowym* [ks. P. Kantyka], *Figury retoryczne i tropy w Psalmach na podstawie Expositio Psalmorum Kasjodora* [ks. K. Burczak].

Wydawnictwo KUL zachęca również do zapoznania się z innymi publikacjami, jakie ukazały się w ostatnim czasie, wśród nich m. in. *Myśl starożytna* [G. Reale], *Świat jako spektakl* (Księga pamiątkowa poświęcona prof. Irenie Sławińskiej), *Pieniądz w dziejach gospodarczych Polski* [T. Gruszecki].

Serdecznie zapraszamy Państwa do skorzystania z naszej oferty wydawniczej.

Dyrekcja Wydawnictwa KUL

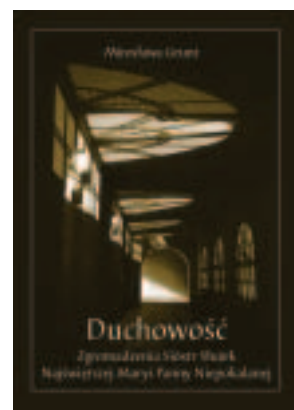
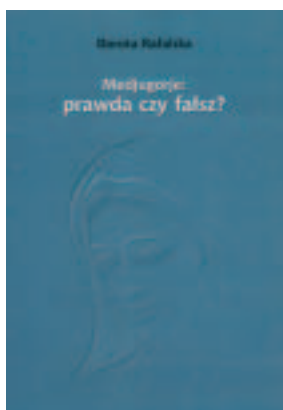
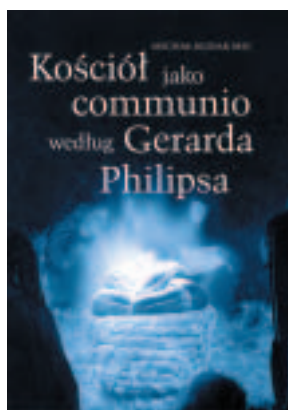
Naszych klientów zapraszamy do księgarni

– codziennie od 7.30 do 15.30 (pn-pt)

ul. Zbożowa 61, 20-827 Lublin

e-mail: wydawnictwo@kul.lublin.pl

tel. (081) 740-93-40, fax. (081) 740-93-51

Spis treści

Temat Numeru - Wydział Teologii

Władze Wydziału Teologii KUL	4
Struktura Wydziału	5
Zarys dziejów Wydziału Teologii	5
Obecna sytuacja naukowa	6
Nowe struktury i perspektywy	7
VII Kongres Teologów Polskich	8
Dzieje i obecna sytuacja Instytutów Wydziału Teologii	9
Instytut Nauk Biblijnych	9-10
Instytut Teologii Fundamentalnej	11-12
Instytut Teologii Dogmatycznej	13-15
Instytut Teologii Moralnej	16-17
Instytut Teologii Duchowości	18-19
Instytut Ekumeniczny	20
Instytut Historii Kościoła	21-22
Instytut Pastoralno-Katechetyczny	23-24
Instytut Liturgiczno-Homiletyczny	25-26
Instytut Muzykologii	27-29
Instytut Nauk o Rodzinie	30-31
Wydarzenia ciągłe na Wydziale	31-32
Dlaczego, dla kogo i jak wydawane są „Roczniki Teologiczne”?	32
Studia doktoranckie na Wydziale Teologii KUL	34
Wykaz publikacji pracowników naukowych Wydziału Teologii KUL za rok 2002	35
Koło Naukowe Teologów KUL	36
Koło Naukowe Studentów Muzykologii	37
Koło Naukowe Instytutu Nauk o Rodzinie	38

Z życia Uniwersytetu

IBIDEM	38
Iustitia Civitatis Fundamentum	39
Śp. Prof. dr hab. Irena Sławińska	40
Kalendarium	40
Pomiędzy Wschodem a Zachodem	41-42

Przegląd Uniwersytecki

Wydawca: Katolicki Uniwersytet Lubelski

Rada programowa: ks. Andrzej Szostek,
Andrzej Budzisz, ks. Stanisław Wilk,
Agnieszka Kijewska

Zespół redakcyjny: Beata Górka (red. naczelny),
Katarzyna Bojko, Anna Kowalczyk, Ireneusz
Marciszek (foto), Roman Czyrka (foto)

Adres: Al. Raclawickie 14, pokój 101,
20-950 Lublin, tel./fax (081) 445 41 01

Druk: Gaudium, Lublin

Nakład: 2000 egz.

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania
tekstów i zmian tytułów, nie zwraca także
materiałów niezamówionych

Szanowni Państwo,

Oddajemy w Wasze ręce kolejny numer „Przeglądu Uniwersyteckiego”. Kolejny, ale z wielu powodów pierwszy. Daje on bowiem początek serii numerów monograficznych, z których każdy poświęcony będzie innemu wydziałowi.

Zastanawialiśmy się od którego wydziału zacząć, czy ująć rzecz historycznie, alfabetycznie, ilościowo, czy według jeszcze innych kryteriów (*philosophia ancilla theologiae*...). Zdecydowaliśmy się odwołać do kolejności historycznej, również po to, aby unaocznić, z jakiej tradycji wywodzą się wszystkie wydziały Uniwersytetu i przypomnieć, że nasze hasło „*Deo et Patriae*” – w tej właśnie kolejności – ma swój głęboki sens.

Zawartość niniejszego numeru pod wieloma względami jest również szczególna. Została bowiem w całości przygotowana przez pracowników poszczególnych Instytutów Wydziału Teologii KUL, którzy zebrali, opracowali i dostarczyli Redakcji materiał składający się na ten numer. Trud koordynowania całości działań wziął na siebie Prodziekan Wydziału ks. prof. Krzysztof Góźdz. On właśnie motywował i dyscyplinował autorów. Że skutecznie – przekonuje lektura „Przeglądu”. Na początku przedstawiamy władze Wydziału i oddajemy głos jego Dziekanowi, ks. prof. Jerzemu Pałuckiemu. Przypominamy też dzieje, strukturę i ważne osobistości związane z Wydziałem. Sporo miejsca poświęcamy obecnej sytuacji naukowej, ponieważ – przy całym szacunku dla tradycji – to właśnie osiągnięcia naukowe są tym, co gwarantuje rozwój. Obszernie prezentujemy poszczególne Instytuty, zwracając uwagę na specyfikę prowadzonych przez nie badań naukowych. Całości obrazu dopełnia opis aktywności studenckiej w ramach kół naukowych.

Wyjątkowa jest też objętość pisma. Podyktowana jest ona nie tylko imponującą ilością materiałów otrzymanych od Wydziału, ale też pewnymi szczególnymi względami: mamy rok, w którym odbędzie się VII Kongres Teologów Polskich. Pracownicy naukowcy Wydziału Teologii KUL są jego organizatorami. Zamieszczamy program Kongresu wraz z wykładami w nim przewidzianymi.

Nie wolno w tym miejscu nie wspomnieć o pewnym szczególnym Profesorze. Osoba Ks. Kard. Stanisława Nagyego, przez wiele lat związanego właśnie z Wydziałem Teologii, wyniesionego przez Ojca świętego do tak wysokiej godności, stanowi dla Wydziału zarówno powód do dumy, jak i zobowiązanie.

Mam nadzieję, że ten numer „Przeglądu Uniwersyteckiego” spotka się z Państwa przychylnym zainteresowaniem.

Beata Górka
redaktor naczelny

**„Uniwersalne wartości chrześcijańskie
uświadamiają nam naszą odpowiedzialność
za przyszłość kontynentu europejskiego. [...] Realizując to zadanie, włączamy się w tę misję
zbawczą Kościoła, który przemienia – dzięki łasce
Ducha Świętego – oblicze ziemi i formy kultury”**

(pap. Jan Paweł II do uczestników Kongresu
Kultury Chrześcijańskiej – Lublin 2000)

Jednym z podstawowych zadań Wydziału Teologii w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim jest przygotowanie kadr naukowo-dydaktycznych dla wyższych uczelni w Polsce i za granicą oraz inteligencji katolickiej, która będzie mogła podejmować różne zadania w życiu społecznym. Główny więc akcent kładziemy na pracę formacyjną: duchową oraz intelektualną, gdyż tak rozumiemy oczekiwania Kościoła wobec naszej katolickiej uczelni.

Uprawianie teologii to wysiłek umysłu ludzkiego wsparty wiarą, który ma na uwadze integralny rozwój osoby ludzkiej. Zadaniem teologa jest więc przybliżanie człowiekowi treści Objawienia oraz pomoc w jego zrozumieniu tak, aby duch Ewangelii przenikał otaczający nas świat. Teolog, żyjąc tradycją, daje przesłanie na jutro, wyjaśniając dziś.

Obserwujemy stały wzrost liczby tych, którzy po uzyskaniu stopnia magistra pragną dalej rozwijać swój warsztat naukowy. Na kursie doktoranckim mamy obecnie 138 osób świeckich. Uważamy to za bardzo pozytywne zjawisko, zważywszy na przeobrażenia zachodzące w naszym kraju, a także w kontekście wchodzenia w strukturę Unii Europejskiej, gdyż zadaniem teologa jest rozpoznawanie znaków czasu. Kościół ma łączyć w życiu społecznym, a teologia, uczestnicząc w rozwoju życia Kościoła, stanowi istotny element jego misji i obejmuje wszystkie rzeczywistości i problemy dotyczące człowieka. Stąd na naszym Wydziale Teologii mamy trzy kierunki: Teologia, Muzykologia oraz Instytut Nauk o

Rodzinie, które dają naszym absolwentom możliwość integralnego przygotowania do oczekujących ich zadań. Wielu naszych studentów podejmuje trud studiowania na kilku kierunkach, co przyjmujemy z wielkim uznaniem.

Oprócz wiedzy teoretycznej i praktycznej dużą wagę przykładamy do formacji duchowej studentów naszego Wydziału, którzy ze względu na burzliwy klimat dzisiejszej kultury poszukują źródeł osobistego bezpieczeństwa. Z pomocą przychodzi duszpasterstwo akademickie, a także opiekunowie roku. Starają się oni zadbać o formację studenta, przygotować do pracy w zespole, a potem do animacji w swoim środowisku. Wciąż bowiem brakuje nam tych, którzy potrafiliby w sposób odważny występować zarówno w obronie wartości chrześcijańskich, jak i promować nowe inicjatywy mające na celu wspieranie ludzkich dążeń ku doskonałości oraz ułatwianie przezwyciężania codziennych barier. Kościół bowiem stara się być otwarty na potrzeby zmieniającego się świata. Na tym polu szczególne nadzieje wiążemy z absolwentami Instytutu Nauk o Rodzinie, którzy korzystając z wiedzy i doświadczenia teologów, jako „pracownicy socjalni” w różnych ośrodkach będą propagowali oraz realizowali zalecenia katolickiej nauki społecznej, co jest tak ważne w okresie czekających nas zmian w nowych strukturach UE, ale także we wciąż szwankującej naszej administracji państwowej.

Nasz Wydział współpracuje z wieloma zagranicznymi ośrodkami uniwersyteckimi. Znaczna część naszych pracowników, z zasady również naszych absolwentów, po zdobyciu stopni naukowych w Lublinie podejmuje studia w innych znanych uniwersytetach europejskich. Doświadczenie tam zdobyte pomaga szerzej spojrzeć zarówno na sposób uprawiania w naszej uczelni teologii systematycznej, jak i - a może szczególnie - na jej aplikacje praktyczne oraz docenić wartość lokalnych doświadczeń pastoralnych i teologicznych.

ks. Jerzy Pałucki

Dziekan Wydziału Teologii

Władze Wydziału Teologii KUL

Dziekan

ks. dr hab. Jerzy Pałucki, prof. nadzw.

Prodziekan

ks. dr hab. Krzysztof Gózdź, prof. nadzw.

Prodziekan

ks. dr hab. Sławomir Nowosad, prof. nadzw.

Wydział Teologii istnieje od początku Uniwersytetu Lubelskiego i stanowi jego zasadniczą instytucję naukową i wychowawczą, prężnie się rozwijającą, utrzymującą kontakty z największymi tego rodzaju uniwersytetami i placówkami naukowymi (Waszyngton, Lille, Louvain, Mediolan, San Paulo, Tybinga, Monachium i inne).

ZARYS DZIEJÓW WYDZIAŁU TEOLOGII

Kontekst powstania Wydziału (1918/19)

Odzyskanie niepodległości każe nawiązać do tradycji Polski przedrozbiorowej (jagiellońskiej), charakteryzującej się uniwersalizmem, którego przejawem było państwo wielu narodów żyjących w pokoju i opowiadającej się za tolerancyjną rolą religii w życiu publicznym. Dochodził tu element odrodzenia Polski i Kościoła polskiego. Wydział Teologii postawił sobie za zadanie ukazanie myśli chrześcijańskiej i katolickiej, dotąd blokowanej przez zaborców, i sprawienie by promieniowała na całe społeczeństwo. Dzięki profesorom Akademii Petersburskiej, tworzącym trzon nowego Wydziału w Lublinie, zaczyna rodzić się ekumenizm między teologią łacińską i teologią wschodnią, prawosławną.

Recepcja nurtów myślowych (1919-1949)

Wpływ dwóch polskich uniwersytetów na teologię Uniwersytetu Lubelskiego zaczął się wraz z przechodzeniem profesorów na Wydział Teologii, zwłaszcza po II wojnie światowej.

Myśl teologiczna Wydziału była zatem kontynuacją humanistycznej myśli lwowskiej (Uniwersytet Jana Kazimierza), jak i rygorystycznej myśli wileńskiej (Uniwersytet Stefana Batorego). Oba te nurty były otwarte na prawosławie. Za sprawą Watykanu rozpoczęła się również szeroka recepcja teologii zachodniej, zwłaszcza tomizmu (o. J. Woroniecki, o. Cz. Lacrampe), jak też i augustynizmu. Tworzy się jednocześnie własna myśl teologii prakseologicznej, najbardziej twórczego nurtu teologii rodzimej.

Obrona myśli chrześcijańskiej i Kościoła (1950-1989)

W czasie czerwonej „niewoli babilońskiej” Wydział zaznaczył się jako szczególnie obrońca myśli narodowej i historycznej, a także myśli soborowej. Stróżem prawdy ogólnej był Kanclerz Uniwersytetu, Stefan Kardynał Wyszyński. Wzór służby Prymasa Polski przeniósł się na całe duchowieństwo i uczynił zeń „środek masowego przekazu”. To oni, ukształtowani przez swe studia na KUL-u, przekazywali dalej myśl chrześcijańską. Było to bezpośrednią przyczyną prześladowań du-

chownych. Polskiej myśli broniły też pisma katolickie (*Tygodnik Powszechny i Znak*), ale ich oddziaływanie ograniczało się raczej do wąskiej sfery inteligencji. Z kolei inspiracja myśli Soboru Watykańskiego II przejawiała się w nowych orientacjach, nowych kierunkach badań i sposobach wyrażania myśli i prawd teologicznych.

Szeroka wolność myśli i badań (od 1989)

Upodmiotowienie Uniwersytetu w kulturze polskiej w sposób legalny otworzyło przed nim nowe kontakty zarówno z całym światem, jak i społeczeństwem polskim. Tym samym pojawiły się nowe obszary zmagania: odrodzony ateizm, wszechogarniający liberalizm i postmodernizm, a nade wszystko propagowanie zasady „pluralizmu ogólnego”, gdzie jedność prawdy ma być zastąpiona przez wielość prawd. Tymczasem pluralizm jest odrzuceniem zasady niesprzeczności, a nie głoszeniem relatywizmu prawdy. Jest to nowe wyzwanie dla teologii, która korzystając z najnowocześniejszych osiągnięć umysłu ludzkiego stara się dalej czytać myśl Bożą.

Struktura Wydziału

W 84-letniej historii Wydział Teologii przechodził różne reformy. Dziś jest w swej dziedzinie najbardziej prężną i rozbudowaną instytucją naukową teologii na świecie. Posiada:

- 11 instytutów i 58 katedr oraz 14 zakładów naukowych;

- Obecnie (stan na 1 stycznia 2004) zajęcia prowadzi 131 pracowników naukowych: profesorów tytularnych (24), doktorów habilitowanych (31 – w tym na stanowisku profesora nadzwyczajnego 22), doktorów (65) i pozostałych (11).

- Na 3 kierunkach kształci się ogółem 3143 studentów, w tym 1520 na studiach stacjonarnych (teologia kurs A – 602 i kurs B – 430; INoR – 391; muzykologia – 97), 907 eksternistycznych i 554 doktoranckich oraz 162 – podypolomowych.

1. Instytut Nauk Biblijnych (9 katedr)
2. Instytut Teologii Fundamentalnej (3 katedry)
3. Instytut Teologii Dogmatycznej (6 katedr)
4. Instytut Teologii Moralnej (5 katedr)
5. Instytut Teologii Duchowości (4 katedry)
6. Instytut Ekumeniczny (3 katedry)
7. Instytut Historii Kościoła (9 katedr)
8. Instytut Pastoralno-Katechetyczny (6 katedr)
9. Instytut Liturgiczno-Homiletyczny (4 katedry)
10. Instytut Muzykologii (6 katedr)
11. Instytut Nauk o Rodzinie (3 katedry)

Obecna sytuacja naukowa

W dniach od 2 do 4 kwietnia 2000 r. zespół oceniający przeprowadził wizytację kierunku „teologia” na Wydziale Teologii KUL. Podstawą oceny był złożony *Wniosek o akredytację* (24 listopada 1999 r.) oraz wypełnianie zatwierdzonych dnia 24 lutego 2000 r. *standardów kierunku teologia*, (zob. <http://main.amu.edu.pl/-ects/uka/teologia.html>). Do procesu akredytacji przystąpiły, poza Wydziałem Teologii KUL, Wydziały Teologiczne następujących Uczelni: Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytetu Opolskiego i Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Na posiedzeniu UKA w dniu 12 maja 2000 r. udzielono kierunkowi studiów „teologia” Wydziału Teologii KUL akredytacji na 5 lat bez żadnych zastrzeżeń.

Po reocenie standardów akredytacyjnych Wydziału (11 marca 2003) Uniwersytecka Komisja Akredytacyjna przedłużyła kierunkowi studiów „teologia” w KUL akredytację na dalsze 5 lat bez żadnych zastrzeżeń. Wyniki Wydziału są imponujące.

Wydział Teologii zachował przyznaną mu od lat I kat. KBN. Wyróżnienie to jest owocem solidnej pracy naukowej całego środowiska wydziałowego, zarówno profesorów, jak i pracowników młodszych, a także studentów. Wyrazem tego może być bardzo pokazna liczba grantów własnych i promotorów. Pracownicy Wydziału realizują w ciągu każdego roku akademickiego łącznie ponad 200 tematów (badania własne; działalność statutowa).

W roku akad. 2003/2004 zwiększyło się zaangażowanie studentów w odbywanie studiów w ramach krajowych (MOST), jak i międzynarodowych programów wymiany w progra-

mie Socrates/Erasmus. Obecnie 5 studentów uczestniczy w międzynarodowych programach wymiany studentów (Italia – 2; Belgia – 2; Szwajcaria – 1). Studenci Wydziału otrzymują stypendia Ministra MENiS, a także stypendia zagraniczne, np. przyznane przez KAAD stypendium do Uniwersytetu Tübingen.

Osiągnięcia te są możliwe dzięki wspierającej bibliotece z wygodnymi miejscami do pracy naukowej naszych pracowników i studentów. Główny księgozbiór zawiera dziś 1 394 451 pozycji (6 czytelni i 330 miejsc; dodatkowo w rozbudowie nowa czytelnia na dalszych 110 miejsc). Bogate są również księgozbiory zakładowe i wydziałowe (łącznie 5) – 732 535 pozycji (łącznie 6 czytelni na 150 miejsc). Ostatnio księgozbiór wydziałowy powiększył się aż o 345 000 pozycji.

Baza lokalowa Wydziału wygląda następująco: sale wykładowe – 17 (3 duże: 123,5 m²; 100 m²; 93,5 m² oraz 14 mniejszych, głównie dla studiów doktoranckich); sale ćwiczeniowe – 14; sale komputerowe – stanowiska na 40 osób (28 w instytutach; 10 w bibliotekach zakładowych; 2 w samorządzie studenckim); pozostałe pomieszczenia – aula 167,28 m² [140 miejsc].

W roku 2002 UKA przyznała akredytację drugiemu kierunkowi – muzykologii – na Wydziale. W bieżącym roku akademickim odbędą się promocje pierwszych absolwentów na kierunku Nauki o Rodzinie.

W ciągu jednego roku akademickiego magisterium uzyskuje ok. 500 studentów. Stopniem naukowym doktora teologii wieńczy studia ponad 40 osób, a ok. 10 stopniem doktora habilitowanego. Poza tym wydział prowadzi postępowania w sprawie kilku tytułów naukowych profesora.

W latach 1999-2003 wydział wypromował ogółem 245 doktorów (odpowiednio latami: 47; 39; 64; 55; 40). W tym samym czasie przeprowadzono 34 kolokwia habilitacyjne (odpowiednio latami: 4; 7; 11; 5; 7), a także przeprowadzono postępowanie w sprawie uzyskania tytułu naukowego profesora w 16 przypadkach (odpowiednio latami: 2; 6; 2; 4; 2).

Wydział Teologiczny publikuje co roku ponad 300 pozycji wydawniczych, w tym ok. 70 książek. Wydaje 15 periodyków naukowych i wiele publikacji zbiorowych. Pracownicy uczestniczą w licznych kongresach, sympozjach i konferencjach, krajowych i zagranicznych.

Kilkudziesięcioletnia tradycja Wydziału Teologii KUL doprowadziła do uformowania się najbardziej znaczącego środowiska teologicznego w Polsce. Stanowi je liczna grupa wysoko wykwalifikowanych specjalistów różnych dyscyplin teologicznych, którzy prowadzą seminaria naukowe: magisterskie i doktoranckie, o zróżnicowanej i bogatej tematyce. Ich efektem jest coroczna promocja kilkudziesięciu doktorów.

Znaczącym osiągnięciem Wydziału są liczne kontakty zagraniczne. Wydział związany jest umowami naukowymi z ważnymi ośrodkami teologicznymi Europy Zachodniej, Ameryki (prowadzone są rozmowy z placówkami naukowymi w Oceanii), a także ze środowiskami naukowymi na Słowacji, Ukrainie, Białorusi, Litwie i Rosji.

Nowe struktury i perspektywy

Wielkim wydarzeniem dla Wydziału Teologii jest włączenie go do struktur Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. Na Walnym Zgromadzeniu tegoż Towarzystwa, w dniu 6 maja 2003 r., na wniosek Rady Wydziału KUL utworzono Komisję Nauk Teologicznych przy Wydziale Humanistycznym. Jeden z inicjatorów, ks. prof. dr hab. Marian Rusecki, został wybrany wiceprzewodniczącym Wydziału Humanistycznego LTN. W najbliższej przyszłości planuje się utworzenie oddzielnego Wydziału Nauk Teologicznych w strukturach LTN. Warto przy tym zaznaczyć, że laureatami dorocznej nagrody Towarzystwa – Lubelską Nagrodą Naukową *Premium Scientiarum Lublinense* – zwaną również *Lubelskim Noblem*, zostali w ostatnich dwóch latach właśnie teologowie, w roku 2002 ks. prof. M. Rusecki wraz z zespołem, a w roku 2003 ks. prof. Cz. S. Bartnik indywidualnie.

W roku 2003 przy Polskiej Akademii Nauk powstał, po raz pierwszy w powojennych dziejach Polski, Komitet Nauk Teologicznych, w skład którego weszło trzydzieści dwie osoby. Z Wydziału Teologicznego KUL do Komitetu wybrani zostali następujący profesorowie: Czesław Stanisław Bartnik, Ryszard Kamiński, Stanisław Celestyn Napiórkowski, Jerzy Misiurek, Ireneusz Pawlak, Ryszard Rubinkiewicz, Marian Rusecki i Anselm Weiss.

Na pierwszym posiedzeniu Komitetu Nauk Teologicznych przy PAN, w dniu 22 maja 2003 r. wybrano Prezydium w składzie: przewodniczący – ks. prof. dr hab. Marian Rusecki, wiceprzewodniczący – ks. prof. dr hab. Stanisław Urbański, sekretarz – ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz, członkowie – ks. prof. dr hab. Marian Bendza i ks. prof. dr hab. Tomasz Węclawski.

Powstanie Komitetu Nauk Teologicznych jest niewątpliwie dużym dowarto-

ściowaniem nauk teologicznych w zespole wszystkich innych przynależnych do PAN. Komitet będzie promował najbardziej znaczące publikacje teologów polskich oraz będzie prowadził badania interdyscyplinarne, dotyczące ważnych i aktualnych problemów chrześcijaństwa.

Ostatnio Rada Naukowa Konferencji Episkopatu Polski powierzyła WT KUL zorganizowanie VII Kongresu Teologów Polskich. Odbędzie się on w KUL w dniach 12-15 września 2004 pod hasłem *Kościół w życiu publicznym. Teologia polska i europejska wobec nowych wyzwań*. Podczas tego Kongresu czterech wybitnych teologów europejskich otrzyma najwyższą godność uniwersytecką – tytuł doktora honoris causa. Będzie miało również miejsce spotkanie Dziekanów Wydziałów Teologicznych z całej Europy, Zachodniej i Wschodniej. Polska pełni tu rolę zwornika między Zachodem i Wschodem.

Ważne osobistości związane z Wydziałem Teologii KUL

Wielcy Kanclerze KUL (1)

1974-1997 – ks. abp prof. Bolesław Pylak
– prof. dogmatyki

Rektorzy KUL (7)

1918-1922 – ks. Idzi B. Radziszewski – prof. filozofii
1922-1924 – o. Jacek Woroniecki OP – prof. teologii moralnej
1925-1933 – ks. Józef Kruszyński – prof. biblistyki
1944-1951 – ks. Antoni Słomkowski – prof. dogmatyki
1956-1965 – ks. bp Marian Rechowicz – prof. historii Kościoła
1965-1970 – ks. Wincenty Granat – prof. dogmatyki
1988-1989 – ks. bp Jan Śrutwa – prof. historii Kościoła

Doktorzy honoris causa (21)

August Kard. Hlond (1948) – Prymas Polski
Adam Kard. Stefan Sapieha (1949) – Metropolita Krakowski
Ks. prof. Palemon Glorieux (1958) – Rektor Uniwersytetu w Lille
Bp Honore M.L. van Waeyenbergh (1964) – Rektor KU w Louvain
Abp Emile-Arsene Blanchet (1964) – Rektor Instytutu Katolickiego w Paryżu
Jan Kard. Król (1977) – Arcybiskup Filadelfii
Jan Paweł II (1983)
Abp Stylianos Harkianakis (1985) – Metropolita grecko-praw. w Australii
J.Gerard M. Kard. Willebrands (1985) – Przewodniczący Sekretariatu ds. Jedności Chrześcijan, Watykan

Abp Povilonis Liudvikas (1987) – Administrator Apostolski Kowna i Wilkowyszek/Litwa
Josef Kard. Ratzinger (1988) – Prefekt Świętej Kongregacji Doktryny Wiary
Ks. prałat Jan Wodarski (1995) – proboszcz/USA
William Henry Kard. Keeler (2000) – Arcybiskup Baltimore
Patriarcha Teoktyst (Toader Arapasu – 2000) – Prawosławny Patriarcha Rumunii
Rabin Elio Toaff (2000) – Naczelny Rabin Rzymu
Bp Stanisław Dziwisz (2001) – Osobisty Sekretarz Jana Pawła II
Camillo Kard. Ruini (2002) – przewodniczący Konferencji Episkopatu Włoch
14 IX 2004 r. do grona doktorów honoris causa dołączają wielcy teologowie europejscy:
Ks. bp prof. Gerhard L. Müller (München-Regensburg)
Ks. prof. Bruno Forte (Neapol)
Ks. prof. Jean Galot (Louvain-Rzym)
Ks. prof. Salvador Pie y Ninot (Barcelona)

Emerytowani pracownicy nauki

ks. prof. dr hab. Czesław S. Bartnik
ks. prof. dr hab. Franciszek Greniuk
ks. prof. dr hab. Józef Homerski
ks. prof. dr hab. Józef Kudasiewicz
ks. prof. dr hab. Hugolin Langkammer
ks. bp prof. dr hab. Edward Materski
ks. prof. dr hab. Karol Mrowiec
ks. prof. dr hab. Stanisław kardynał Nagy
ks. prof. dr hab. Stanisław Potocki
ks. abp prof. dr hab. Bolesław Pylak
ks. prof. dr hab. Romuald Rak
ks. prof. dr hab. Walerian Słomka
ks. prof. dr hab. Adam Szafrński
ks. prof. dr hab. Henryk Wojtyśka

VII Kongres Teologów Polskich Kościół w życiu publicznym

Teologia polska i europejska wobec nowych wyzwań
KUL, 12-15 września 2004 r.

12 września

Chrześcijaństwo wobec wyzwań współczesnych

Wykłady

1. Chrześcijaństwo europejskie wobec współczesnych wyzwań – ks. prof. Bruno Forte (doktorant honoris causa KUL)
2. Teologia polska wobec wyzwań polskich – ks. prof. Henryk Seweryniak
3. Teologia polska wobec wyzwań europejskich

Grupy dyskusyjne:

I.

Współczesne areopagi – ks. prof. dr hab. Waldemar Rakocy
Katolicka etyka życia publicznego wobec wyzwań
– ks. prof. Henryk Skorowski
Miejsce chrześcijaństwa na forum publicznym

II.

Duchowość chrześcijańska wobec wyzwań
– ks. prof. Andrzej Siemieniewski
Kościół a życie publiczne jako problem pastoralny
– ks. prof. Ryszard Kamiński
Liturgia Kościoła domowego jako forma ewangelizacji
– ks. prof. Jerzy Kopeć

13 września

Teologia a kultura

Wykłady

1. Chrystologia a antropologia – ks. prof. Jean Galot (doktorant honoris causa KUL)
2. Naród jako fenomen kulturowy w ujęciu teologicznym – ks. prof. Czesław Bartnik
3. Teologia polska między Zachodem a Wschodem – ks. prof. Lucjan Balter

Spotkania sekcyjne

1. Bibliistyka – ks. prof. Waldemar Chrostowski
2. Teologia fundamentalna – ks. prof. Marian Rusecki
3. Teologia dogmatyczna – bp dr Jacek Jezierski
4. Teologia moralna – ks. prof. Janusz Nagórny
5. Patrystyka – ks. prof. Józef Naumowicz
6. Teologia duchowości – ks. prof. Marek Chmielewski
7. Prawo kanoniczne – ks. prof. Wojciech Góralski
8. Teologia pastoralna – ks. prof. Maciej Ostrowski
9. Liturgika – ks. prof. Helmut Sobeczko
10. Katechetyka – ks. prof. Roman Murawski
11. Homiletyka – ks. prof. Wiesław Przyczyna
12. Ekumenizm – ks. dr Wojciech Hanc
13. Katolicka Nauka Społeczna – dr Józef Kupny
14. Historia Kościoła – ks. dr hab. Jan Walkusz
15. Teologowie z Ukrainy
16. Teologowie z Czech
17. Teologowie ze Słowacji
18. Teologowie z Ukrainy
19. Teologowie z Białorusi – o. dr Jan Sergiusz Gajek
20. Teologowie z Litwy

14 września

Teologiczna antropologia społeczna

Wykłady

1. Dialog teologii z kulturą – bp prof. Gerhard Ludwik Müller (doktorant honoris causa KUL)
2. Antropologia chrześcijańska wobec sekularyzacji życia – bp Kazimierz Ryczan
3. „Nie można zrozumieć człowieka bez Chrystusa” – Stanisław kardynał Nagy

Grupy dyskusyjne

I.

Etos „Solidarności” w kulturze polskiej
– ks. prof. Paweł Bortkiewicz
Kościół w Polsce a „Solidarność” – ks. prof. Piotr Nitecki
Współczesna religijność polska – o. prof. Leon Dyczewski
Kościelne wychowanie młodzieży do życia społeczno-politycznego – ks. prof. Jerzy Bagrowicz
Społeczno-polityczna katechizacja dorosłych
– ks. prof. Antoni Misiaszek
Zaangażowanie katolików świeckich w życie polityczne
Polska teologia komunikowania społecznego
– prof. Karol Klauza
Nowe ruchy laickie w Kościele polskim – dr Adam Schulz SJ

II.

Życie publiczne w dialogu:

- międzywyznaniowym – abp Alfons Nossol/prof. Karol Karski/prof. Aleksander Naumanow
- z judaizmem – ks. prof. Ryszard Rubinkiewicz + przedstawiciel
- międzyreligijnym – o. prof. Zdzisław Kijas + przedstawiciel
- z niewierzącymi – ks. prof. Tomasz Węclawski /prof. Wiesław Kula

Uroczystość nadania doktoratów H.C.

15 września

Kościół w sytuacji społeczno-politycznej

Wykłady

1. Perspektywy wiarygodności Kościoła – ks. prof. Salvador Pie y Ninot (doktorant honoris causa KUL)
2. Teologia społeczno-polityczna
3. Kościół wobec kwestii społecznej – ks. prof. Jan Wal
4. Prawo publiczne Kościoła w Polsce i w Europie – ks. prof. Józef Krukowski

Spotkanie dziekanów europejskich Wydziałów Teologicznych

1. Teologia akademicka w Polsce na progu XXI w. – ks. prof. Czesław Rychlicki
2. Teologia w organizacji badań naukowych z perspektywy rządu – prof. Jerzy Błażejowski, Przewodniczący Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego
3. Teologia w pracach Centralnej Komisji do spraw Tytułów i Stopni Naukowych – prof. Janusz Tazbir

Dzieje i obecna sytuacja Instytutów Wydziału Teologii

Instytut Nauk Biblijnych

Dyrektor

- ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz, prof. zw.

sekretarz: dr Krzysztof Mielcarek

1. Katedra Egzegezy Ksiąg Historycznych i Dydaktycznych

Kierownik - ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, prof. zw.

2. Katedra Egzegezy Ksiąg Prorockich Starego Testamentu

Kurator - ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, prof. nadzw.

- ks. dr Wojciech Pikor, asystent

3. Katedra Egzegezy Ksiąg Narracyjnych Nowego Testamentu

Kierownik - ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, prof. nadzw.

4. Katedra Egzegezy Pism Apostolskich Nowego Testamentu

Kierownik - ks. dr hab. Waldemar Rakocy, prof. nadzw.

- ks. dr Andrzej Kiejza, adiunkt

- ks. dr Stanisław Haręzga, adiunkt

5. Katedra Teologii Biblijnej Starego Testamentu

Kurator - ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz, prof. zw.

6. Katedra Teologii Biblijnej Nowego Testamentu

Kierownik - ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, prof. nadzw.

- ks. dr Hubert Ordon, st. wykładowca

- dr Krzysztof Mielcarek, adiunkt

7. Katedra Hermeneutyki Biblijnej

Kierownik - ks. dr hab. Stefan Szymik, adiunkt

8. Katedra Literatury Międzytestamentalnej

i Nauk Pomocniczych Bibliistyki

Kierownik - ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz, prof. zw.

- ks. dr Mirosław Wróbel, adiunkt

9. Katedra Filologii Biblijnej

Kierownik - dr hab. Urszula Szwarc, prof. nadzw.

Historia Instytutu Nauk Biblijnych KUL sięga korzeniami początków działalności Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wydział Teologiczny KUL miał wtedy trzy katedry biblijne: egzegezy ST, egzegezy NT i teologii biblijnej, z których tylko dwie pierwsze były obsadzone. Pierwszym wykładowcą Pisma św. na Wydziale Teologicznym KUL był ks. Józef Archutowski, m.in. organizator pierwszego zjazdu biblistów polskich w 1937 r. Obok niego należy wspomnieć ojca Edwarda Fermona OFMCap, któremu wykłady na KUL powierzano dwukrotnie, w okresie międzywojennym (1919-1926) i po zakończeniu drugiej wojny światowej (1945-1949). Wieloletnim wykładowcą i profesorem KUL był ks. Józef Kruszyński (1923-1939), piastujący także godność rektora uczelni (1925-1933). Obok nich z okresu międzywojennego trzeba wspomnieć ojca Józefa Hoemaekera OFMCap oraz ks. Stanisława Stysia SJ.

Właściwa historia Instytutu zaczęła się w 1956 r., kiedy studium Pisma św. zostało wyodrębnione jako sekcja biblijna, a do istniejących dołączono nowe katedry archeologii i filologii biblijnej. W tym czasie na sekcji biblijnej KUL wykładali: w katedrze egzegezy ST – ks. prof. dr Stanisław Łach i ks. bp dr Henryk Strąkowski, katedrze egzegezy NT – ks. prof. dr Eugeniusz Dąbrowski i ks. doc. dr Feliks Gryglewicz. Wykłady z teologii biblijnej i filologii biblijnej prowadził ks. prof. dr hab. Stanisław Stys SJ, a z archeologii ks. doc. dr Feliks Gryglewicz. Wkrótce wprowadzono lektoraty ze starożytnych języków orientalnych oraz powołano do istnienia katedrę historii biblijnej. W tym czasie sekcja biblijna KUL realizowała

program studiów biblijnych *Papieskiego Instytutu Biblijnego*, absolwenci zaś sekcji biblijnej KUL na podstawie pisma Stolicy Apostolskiej z dn. 10 XII 1959 r. mieli prawo nauczania Pisma św. w instytutach i seminariach duchownych.

W tym samym roku 1959 sekcja dała początek *Szkole Biblijnej* KUL, która to nazwa nawiązywała do słynnej *École Biblique et Archéologique Française* w Jerozolimie. Powołana do życia *Szkoła Biblijna* składała się początkowo z pięciu katedr: egzegezy ST, egzegezy NT, teologii biblijnej, archeologii i geografii biblijnej oraz filologii. Jej pierwszymi wykładowcami byli księża profesorowie: wieloletni pracownik KUL ks. Feliks Gryglewicz (1950-1978) oraz ks. Eugeniusz Dąbrowski, ks. Stanisław Grzybek, o. Augustyn Jankowski OSB, o. Józef Paściak OP, ks. Jan Stępień, ks. bp Henryk Strąkowski.

Kolejne lata przyniosły zmiany w działalności Szkoły Biblijnej. Powstały nowe katedry i pojawili się nowi wykładowcy, z których wielu pracowało wiele lat w KUL, m.in. ks. prof. dr hab. Stanisław Łach (1952-1976) – kierownik Szkoły i Kierownik Katedry Egzegezy ST oraz konsultor Papieskiej Komisji Biblijnej w Rzymie, ks. bp prof. dr hab. Kazimierz Romaniuk (1962-1977) – kierownik Katedry Teologii Biblijnej, czy ks. prof. dr hab. Jan Stępień – kierownik Katedry Egzegezy Listów św. Pawła.

W nieco późniejszym okresie pracę w KUL rozpoczęli wielce zasłużeni dla biblistyki i teologii polskiej ks. prof. dr hab. Józef Kudasiewicz (1961-2001), śp. ks. prof. dr hab. Lech Remigiusz Stachowiak (1966-1996), o. prof. dr hab. Hugolin Langkammer OFM (od 1967-2002), ks. bp prof. dr hab. Jan Bernard Szlaga (1969-75), ks. prof. dr hab. Józef

Homerski (1972-1996), a nadto nadal pracujący ks. prof. dr hab. Antoni Tronina (od 1976), ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB (od 1977) i ks. dr Hubert Ordon SDS (od 1978).

W roku 1977 nastąpiła w Szkole Biblijnej znacząca reorganizacja struktur i programu nauczania. Postanowiono, że praca naukowo-dydaktyczna skupiać się będzie wokół następujących katedr: Katedra Egzegezy Ksiąg Historycznych i Dydaktycznych ST, Katedra Ksiąg Prorockich ST, Katedra Egzegezy Pism Narracyjnych NT, Katedra Egzegezy Pism Apostolskich NT, Katedra Teologii Biblijnej ST, Katedra Teologii Biblijnej NT. Ponadto w 1981 r. utworzono Katedrę Literatury Międzytestamentalnej i Nauk Pomocniczych Bibliistyki.

Nazwa *Szkoła Biblijna KUL* obowiązywała do 1981 r., kiedy to ówczesny kierownik o. prof. dr hab. H. Langkammer OFM zwrócił się do władz uczelni z prośbą o przemianowanie *Szkoły Biblijnej KUL* na *Instytut Nauk Biblijnych KUL*. Nie była to zmiana czysto formalna, chodziło o zaznaczenie, iż zmiana uległ również profil programowy Instytutu, który został upodobniony do programu obowiązującego na *Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie*.

Ostatnie dwa dziesięciolecia XX wieku zaznaczyły się licznymi zmianami kadrowymi. INB opuściło wielu profesorów: ks. prof. Stanisław Potocki (1987-1994); ks. bp prof. Jan Szlaga, ks. prof. Lech Stachowiak i ks. prof. Józef Homerski. Katedrę Egzegezy Ksiąg Historycznych i Dydaktycznych ST objął ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, natomiast kierownikiem Katedry Egzegezy Ksiąg Prorockich ST został ks. dr hab. Gabriel Witaszek CSSR. Od 1996 r.

► Instytut Nauk Biblijnych

pracę w Instytucie rozpoczął ks. dr hab. Antoni Paciorek. Przyjęto również wielu nowych pracowników, z których część po kilku latach pracy odeszła. Ks. dr Henryk Witczyk habilitował się w 1997 r., przejmując obowiązki kierownika Katedry Teologii NT, po przejściu na emeryturę ks. prof. dr. hab. Józefa Kudasiewicza. W 1998 r. przewód habilitacyjny zakończyła p. dr Urszula Szwarz, dla której w ramach INB na nowo utworzono istniejącą dawniej Katedrę Filologii. W 1999 r. stanowisko profesora KUL otrzymał ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, a wiosną 2000 r. ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk i p. dr hab. Urszula Szwarz. Wiosną 2002 r. zakończył przewód habilitacyjny ks. dr Waldemar Rakocy. W tym samym roku odszedł ks. prof. dr hab. Gabriel Witaszek (pracował od 1993 r.).

W zakończeniu należy wspomnieć, iż przez cały wieloletni okres istnienia bibliści KUL angażowali się w liczne przedsięwzięcia naukowe i wydawnicze. Wykładowcy sekcji biblijnej Wydziału Teologii KUL byli zaangażowani w wydanie *Podręcznej Encyklopedii Biblijnej*, t. I-II (red. E. Dąbrowski, Poznań 1959). Mieli udział w powstaniu nowego tłumaczenia Biblii na język polski – *Biblii Tysiąclecia* (red. A. Jankowski, dotąd pięć wydań). W gronie tłumaczy znalazło się wielu biblistów związanych z KUL-em: ks. F. Gryglewicz, ks. S. Grzybek, ks. J. Homerski, A. Jankowski OSB, ks. S. Kur, ks. S. Łach, o. J. Paściak OP, ks. K. Romaniuk, ks. L. Stachowiak i ks. bp H. Strąkowski.

Dziełem *Szkoły Biblijnej KUL* było opracowanie trzyczęściowego podręcznika dla seminariów duchownych obejmującego: *Wstęp ogólny do Pisma św.* (red. J. Homerski, Poznań 1973), *Wstęp ogólny do Starego Testamentu* (red. S. Łach, Poznań 1973), *Wstęp do Nowego Testamentu* (red. F. Gryglewicz, Poznań 1969). Niedługo później ukazały się gruntownie przepracowane nowe opracowania tych samych podręczników: *Wstęp ogólny do Pisma świętego* (red. J. Szłaga, Poznań 1986), *Wstęp do Starego Testamentu* (red. L. Stachowiak, Poznań 1990), *Wstęp do Nowego Testamentu* (red. R. Rubinkiewicz, Poznań 1996).

Bibliści KUL opracowali wielotomową serię komentarzy naukowych do Pisma św. Starego i Nowego Testamentu. Komentarze do ksiąg Starego Testamentu były opracowywane pod redakcją ks. prof. S. Łacha (seria nieukończona), a następnie ks. prof. L. Stachowiaka; komentarze do Nowego Testamentu początkowo pod redakcją ks. E. Dąbrowskiego, a następnie ks. prof. F. Gryglewicza. Pracownicy Instytutu biorą też czynny

udział w redagowaniu wielotomowej *Encyklopedii Katolickiej*. Nadto Instytut Nauk Biblijnych KUL wydaje zeszyt *Roczników Teologicznych* (dawniej *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne*), pismo zawierające publikacje ściśle naukowe, a także przeznaczoną dla szerszego grona czytelników serię *Jak rozumieć Pismo św.* Pracownicy Instytutu są autorami lub współautorami wielu publikacji monograficznych, publikacji książkowych oraz artykułów naukowych i popularnonaukowych.

Publikacje książkowe

- Rubinkiewicz R., *Apokryfy Starego Testamentu*, Warszawa: „Vocatio” 1999.
- Rubinkiewicz R. (współautor), *Introduction a la litterature religieuse judeo-hellenistique*, t. I-II, ed. A.-M. Denis, wyd. Brepols (Belgia) 2000.
- Rubinkiewicz R., *Naród żydowski i jego Święte Pisma w Biblii chrześcijańskiej* (współautor i tłumacz na język polski dokumentu Papieskiej Komisji Biblijnej), Kielce: Verbum 2002.
- Langkammer H., *Apostoł Paweł i jego dzieło*, Opole: Redakcja Wydawnictw WTUO 2001.
- Langkammer H., *Apostoł Paweł. Od nawrócenia aż po Rzym*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2002 (Jak rozumieć Pismo św. 12).
- Langkammer H., *Auctor Dei Verbi. Duch Święty Dokonawca słowa Bożego ongiś i dziś*, Rzeszów 2003.
- Langkammer H., *List do Filemona*. Tłumaczenie, wstęp i komentarz, Lublin: Wydawnictwo KUL 2003.

- Paciorek A., *Ewangelia umiłowanego ucznia*, Lublin 2000.
- Paciorek A., *Ewangelia według św. Jana*, Lublin 2000 (Biblia Lubelska).
- Paciorek A., *Ewangelia Galilejska*, Lublin 2001.
- Tronina A., *Wprowadzenie do języka syryjskiego*, Kielce: Verbum 2003.
- Witczyk H., Kudasiewicz J., *Kontemplacja Chrystusa - Ikony miłosiernego Ojca*, Kielce: „Jedność” 2002.
- Witczyk H., *Pascha Jezusa odpowiedzią na grzech świata*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2003.
- Rakocy W., *Obraz i funkcja faryzeusza w dziele Łukasowym (Łk-Dz) Studium literacko-teologiczne*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2000.
- Rakocy W., *Paweł Apostoł. Chronologia życia i pism*, Częstochowa 2003.
- Szymik S., *Problem polemiki antyepikurejskiej w pismach Nowego Testamentu*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2003.
- Kiejza A., „Twoje Słowo jest lampą”. *Przewodnik dla spragnionych Słowa Bożego*, Częstochowa 2003.
- Kiejza A., *W mieście L.*, Sandomierz 2003 (tomik poezji).
- Wróbel, M., *The Western Text and the Interpretation of Jn 8:31-59. An Attempt in Textual Criticism*, Jerusalem 2000.
- Wróbel, M., *Synagoga a rodzący się Kościół. Studium egzegetyczno-teologiczne Czwartej Ewangelii (J 9,22; 12,42; 16,2)*, Kielce 2002.
- Wróbel, M., *Who are the father and his children in Jn 8:44? A literary, historical and theological analysis of Jn 8:44 in its context*, Jerusalem 2003.

Instytut Teologii Fundamentalnej

sekretarz: ks. dr Jacenty Mastej

Dyrektor
ks. prof. dr hab. Marian Rusecki, prof. zw.

1. Katedra Chrystologii Fundamentalnej

Kierownik - ks. prof. dr hab. Marian Rusecki, prof. zw.
- ks. dr Krzysztof Kaucha, adiunkt
- ks. dr Ireneusz Ledwoń, adiunkt
- ks. dr Jacenty Mastej, adiunkt

2. Katedra Eklezjologii Fundamentalnej

Kurator - ks. prof. dr hab. Marian Rusecki, prof. zw.

- ks. dr Zbigniew Krzyszowski, adiunkt

3. Katedra Historii i Etnologii Religii

Kierownik - ks. prof. dr hab. Henryk Zimoń, prof. zw.
- ks. dr Zdzisław Kupisiński, adiunkt
- ks. dr Stanisław Grodź, asystent

Instytut Teologii Fundamentalnej tworzą trzy katedry: Katedra Chrystologii Fundamentalnej, Katedra Eklezjologii Fundamentalnej i Katedra Historii i Etnologii Religii. Pracami Instytutu kieruje Dyrektor ks. prof. dr hab. Marian Rusecki.

Katedra Teologii Fundamentalnej, jak i Katedra Historii Religii związane są ściśle z początkiem istnienia naszego Uniwersytetu, zostały bowiem erygowane na pierwszym posiedzeniu Senatu Akademickiego jesienią 1918 r. w Warszawie. Wówczas Katedrę Teologii Fundamentalnej powierzono ks. Piotrowi Kremerowi, byłemu profesorowi Akademii Teologii Katolickiej w Petersburgu, natomiast wykłady z historii religii ks. Józefowi Archutowskiemu z Warszawy, który w 1918 r. objął katedrę Pisma Świętego na Uniwersytecie Lubelskim.

W listopadzie 1920 r. Rada Wydziału zaprojektowała utworzenie czterech sekcji na Wydziale Teologicznym: Teologii Biblijnej, Teologii Fundamentalnej, Teologii Dogmatycznej i Teologii Moralnej. Kierownikiem Sekcji Teologii Fundamentalnej został ks. prof. Piotr Kremer.

W czasie II wojny światowej praca dydaktyczna Sekcji Teologii Fundamentalnej zostaje przerwana. Po odzyskaniu niepodległości kierowanie sekcją powierzono ks. prof. Adolfowi Tymczakowi, a następnie dr. Edwardowi Bulandzie. 31 maja 1946 r. Rada Wydziału Teologicznego na kierownika Katedry Teologii Fundamentalnej powołała ówczesnego profesora Seminarium Duchownego w Łodzi, wykładowcę na Uniwersytecie Warszawskim, ks. dr. Bolesława Radomskiego. W 1956 r. miejsce zmarłego tragicznie ks. Radomskiego objął ks. dr Edward Kopeć, dotychczasowy profesor WSD we Wrocławiu. Funkcję kierownika Sekcji Teologii Fundamentalnej pełnił on do emerytury (1983 r.).

18 lutego 1958 r. reaktywowano działalność **Katedry Historii i Etnologii Religii** jako III Katedry Teologii Fundamentalnej, powołując na nią jako p.o. kierownika dr.

Teofila Chodźdłę SVD. 23 czerwca 1958 r. erygowano na Sekcji II Katedrę Teologii Fundamentalnej jako Katedrę Eklezjologii, powierzając wykłady z tej dziedziny ks. dr. Stanisławowi Nagyemu. W 1963 r. na sekcji rozpoczęli wykłady: ks. dr Czesław S. Bartnik oraz ks. Romuald Łukaszyk.

W 1972 r. kierownikiem **Katedry Eklezjologii Fundamentalnej** został ks. doc. hab. Stanisław Nagy, który w latach 1983-1991 był też kierownikiem sekcji. Asystentami ks. prof. dr hab. S. Nagyego byli kolejno: ks. Jerzy Borowiec, ks. Tomasz Ludwisiak, ks. Mieczysław Piwowarek i ks. Henryk Seweryniak. Aktualnie kuratorem katedry jest ks. prof. dr hab. Marian Rusecki. Na stanowiskach adiunktów pracują ks. dr Zbigniew Krzyszowski oraz ks. dr Krzysztof Kaucha. Katedra zajmuje się badaniem wiarygodności Kościoła oraz metodologią eklezjologii.

Następcą ks. prof. Edwarda Kopcia na stanowisku kierownika **Katedry Chrystologii Fundamentalnej** został w 1985 r. ks. dr hab. Marian Rusecki. Od 1991 r. ks. prof. dr hab. Marian Rusecki jest kierownikiem Sekcji, a po jej przekształceniu w Instytut Teologii Fundamentalnej w 1999 r. pełni funkcję dyrektora tegoż instytutu. Adiunktami w katedrze są o. dr Ireneusz S. Ledwoń i ks. dr Jacenty Mastej. Pracownicy ka-

tedry w badaniach naukowych podejmują zagadnienia z zakresu metodologii teologii fundamentalnej, wiarygodności Objawienia Bożego oraz teologii religii.

Katedrą Historii i Etnologii Religii aktualnie kieruje prof. dr hab. Henryk Zimoń SVD. Z jego inicjatywy w 1985 r. Rada Wydziału Teologicznego ustanowiła specjalizację religioznawstwa na Sekcji Teologii Fundamentalnej. Współpracownikami ks. prof. H. Zimonia są: dr Zdzisław Kupisiński SVD – adiunkt oraz dr Stanisław Grodź SVD – asystent. Prace badawcze w katedrze idą w dwóch kierunkach: ludowa kultura społeczna i duchowa Polski oraz religie ludów pozaeuropejskich (zwłaszcza afrykańskich).

Instytut zorganizował w KUL II Międzynarodowy Kongres Teologii Fundamentalnej pod hasłem „Chrześcijaństwo jutra” (18-21 września 2001), w którym wzięli udział przedstawiciele tej dziedziny nauki z Polski, Czech, Włoch, Niemiec, Austrii, Holandii, Hiszpanii, Szwajcarii, Francji, Belgii i Stanów Zjednoczonych.

Inną pracą badawczo-naukową Instytutu było wydanie *Leksykonu Teologii Fundamentalnej* (Lublin-Kraków 2002, ss. 1429), pod redakcją ks. Mariana Ruseckiego (red. nac.), ks. Krzysztofa Kauchy, Ireneusza Sławomira Ledwo-

Instytut Teologii Fundamentalnej

nia OFM, ks. Jacentego Masteja. Leksykon Teologii Fundamentalnej jest drugim leksykonem z zakresu teologii fundamentalnej w literaturze światowej, a pierwszym w polskiej. Treściowo obejmuje całokształt zagadnień należących do teologii fundamentalnej, poszczególne problemy ujmuje syntetycznie i wszechstronnie. Dzieło zawiera 278 haseł przedmiotowych, 166 osobowych i 163 tzw. hasła odsyłacze. Poszczególne hasła i tematy przygotowali, poza autorytetami w teologii fundamentalnej, także najwybitniejsi specjaliści z innych dziedzin teologicznych, m.in. bibliści, dogmatycy, historycy Kościoła, jak również filozofowie, socjolodzy, psychologowie czy religioznawcy (łącznie 109 autorów).

Leksykon Teologii Fundamentalnej zadedykowany został Ojcu świętemu: „Chrystologowi Dziejów, Kolumnie Kościoła Janowi Pawłowi II na 25-lecie Pontyfikatu”. W związku z tym, w dniach 4-9 grudnia 2002 r. zespół redakcyjny – wraz z Rektorem KUL, ks. prof. A. Szostkiem, ks. dr Z. Krzyszowskim oraz przedstawicielami Wydawnictwa „M” – przebywał w Rzymie, gdzie na prywatnej audyencji (dn. 6 grudnia) miało miejsce wręczenie *Leksykonu* Ojcu św. Papież, wyrażając radość z powstania polskiego *Leksykonu Teologii Fundamentalnej*, wskazał na jego aktual-

ność oraz podkreślił, że jest on potrzebny współczesnemu Kościołowi.

Redaktorzy *Leksykonu* zostali także przyjęci przez kard. Z. Grocholewskiego – prefekta Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego, i kard. W. Kaspra – sekretarza Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan. Spotkali się też z profesorami Gregorianum: J. Wicksem SI, G. O'Collinsem SI, J. Dupuis SI, S. Pié-Ninot z Barcelony, z rektorem Lateranum, bp. prof. R. Fisicellą, z prof. Cz. Teklakiem OFM z Antonianum.

Za opracowanie *Leksykonu* jego redaktorzy otrzymali Lubelską Nagrodę Naukową 2002 – *Premium Scientiarum Lublinense*. Nagroda przyznawana jest od trzech lat przez kapitułę Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, którą tworzą: prezes LTN oraz rektorzy KUL, UMCS, AM, AR i PL.

Lubelskie Towarzystwo Naukowe na Walnym Zgromadzeniu w dniu 6 maja 2003 r. – na wniosek Rady Wydziału KUL – utworzyło Komisję Nauk Teologicznych przy Wydziale Humanistycznym. Po dwóch latach planuje się utworzenie oddzielnego Wydziału Nauk Teologicznych. W czerwcu 2003 r. ks. prof. dr hab. Marian Rusecki został wybrany wiceprzewodniczącym Wydziału Humanistycznego LTN.

16 maja 2003 r. Instytut Teologii Fundamentalnej KUL zorganizował międzynarodową sesję naukową na temat „Kościół dziś”. Na sesji wygłoszono następujące referaty: *La situation de l'Église de France (Sytuacja Kościoła we Francji)* – Prof. dr H.-J. Gagey – Dziekan Wydziału Teologii w Instytucie Katolickim w Paryżu, *God Interrupts History: Apocalypticism as an Indispensable Theological Conceptual Strategy (Bóg wkracza w historię: Apokaliptyka jako konieczna kategoria teologiczna)* – Prof. dr Lieven Boeve, Uniwersytet Katolicki w Leuven (Belgia), *Współczesne koncepcje Kościoła* – prof. dr hab. M. Rusecki, Dyrektor Instytutu Teologii Fundamentalnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, *Les nouveaux défis de la théologie française (Nowe wyzwania dla teologii francuskiej)* – Prof. dr H.-J. Gagey.

Pracownicy Instytutu Teologii Fundamentalnej, ks. prof. Marian Rusecki i ks. dr Krzysztof Kaucha, uczestniczyli w Międzynarodowym Kongresie zorganizowanym przez Papieski Uniwersytet Laterański w ramach uroczystości 25-lecia pontyfikatu Jana Pawła II „Pragnienie poznania prawdy. 5 lat po encyklice *Fides et ratio*”. Rzym 9-11 X 2003 r.

Instytut Teologii Dogmatycznej

sekretarz: ks. dr Janusz Lekan

Dyrektor

ks. dr hab. Krzysztof Góźdz, prof. nadzw.

1. Katedra Historii Dogmatów

Kierownik - ks. dr hab. Krzysztof Góźdz, prof. nadzw.
- ks. dr Mirosław Kowalczyk, adiunkt
- ks. dr Janusz Lekan, adiunkt
- ks. bp dr Mieczysław Cisło, st. wykładowca

2. Katedra Teologii Historycznej

Kurator: - ks. dr hab. Krzysztof Góźdz, prof. nadzw.
- ks. prof. dr hab. Czesław S. Bartnik, prof. em.
- ks. dr Krzysztof Guzowski, adiunkt

3. Katedra Chrystologii

Kierownik - ks. dr hab. Jerzy Szymik, prof. nadzw.

4. Katedra Pneumatologii i Eklezjologii

Kierownik - ks. dr hab. Andrzej Czaja, adiunkt

5. Katedra Mariologii

Kierownik - ks. dr hab. Krzysztof Kowalik, adiunkt
- o. prof. dr hab. Stanisław C. Napiórkowski, prof. zw.
- ks. dr Kazimierz Pek, adiunkt

7. Katedra Teologii Ikony

Kierownik - dr hab. Karol Klauza, prof. nadzw.

Teologia dogmatyczna miała mocną pozycję naukową już u zarania młodego Uniwersytetu Katolickiego. Już w roku akademickim 1918/19 teologię wykładał pierwszy dziekan Wydziału Teologii, ks. Piotr Kremer (1918-19 i 1929-30), profesor teologii fundamentalnej. Zaś pierwszym dogmatykiem był o. Czesław Lacrampe, który wykłady rozpoczął w październiku 1919 roku i prowadził je aż do 1929. Wykłady z teologii dogmatycznej prowadzili również ks. Błażej Czesnysz (1919-21) i o. Zygmunt Ogarek (1921-25). Już w roku 1922 istniały trzy sekcje teologiczne: apologetyczna, dogmatyczna i moralno-pedagogiczna, przy czym zasadą podziału były trzy zasadnicze przedmioty: teologia fundamentalna, teologia dogmatyczna i teologia moralna. Następnie zajęcia z teologii dogmatycznej prowadzili zastępcy profesora: ks. dr Henryk Cichocki (1926-28) i ks. dr Michał Niechaj (1930-39). Kolejnym profesorem dogmatyki był o. Marian Morawski SJ (1929-1934), po którym katedrę dogmatyki objął ks. Antoni Słomkowski (1934-1939), późniejszy dziekan Wydziału Teologii (1937-39), a następnie, po wojnie – rektor KUL (1944-1951).

W latach powojennych (już od 1944 roku) wśród trzech Sekcji Teologii (Dogmatycznej, Fundamentalnej i Moralnej) Sekcja Teologii Dogmatycznej była najbardziej prężnie rozwijającą się. Poza ks. prof. A. Słomkowskim (do 1960), dogmatykę wykładali ks. Andrzej Krupa (1947-79), późniejszy dziekan Wydziału Teologii (1963-65) i wielki dogmatyk ks. Wincenty Granat (1952-70), prodziekan Wydziału (1956-58) i następnie rektor KUL (1965-1970).

Do roku 1968 Sekcja Teologii Dogmatycznej posiadała już trzy katedry: I Katedra Teologii Dogmatycznej – kierownik ks. A. Krupa; II Katedra Teologii Dogmatycznej – ks. W. Granat (do 1970), a następnie ks. B. Pylak (do 1976) i z kolei ks. A. Nossol (1976-1997) i Katedra Mariologii – ks. A. Krupa

(1957-75), o. S.C. Napiórkowski (1975-2003). W roku 1969 została powołana czwarta, Katedra Historii Dogmatów, której kierownikiem został ks. Cz. S. Bartnik (1969-1997).

W zasadzie po II wojnie światowej można mówić o kierownikach Sekcji Teologii Dogmatycznej. Kolejno byli to: ks. A. Słomkowski, ks. A. L. Krupa (do 1950), ks. B. Radomski (1950-52), ks. W. Granat (1952-65), ks. A. L. Krupa (1965-76), ks. Cz. S. Bartnik (1976-1997), ks. K. Góźdz (od 1997).

W latach 1976-1997 kierownikiem Sekcji Teologii Dogmatycznej był ks. prof. dr hab. Czesław Stanisław Bartnik, jednocześnie kierownik Katedry Historii Dogmatów. Od roku 1997 funkcję kierownika, a następnie w ramach przeobrażeń Sekcji w Instytut (od roku 1999), funkcję dyrektora Instytutu Teologii Dogmatycznej pełni ks. Krzysztof Góźdz.

W roku 1997 powołano piątą już z kolei Katedrę Teologii Historycznej, której kierownikiem został ks. prof. Cz. S. Bartnik i sprawował tę funkcję do roku 2001, gdy przeszedł na emeryturę. Zaś w roku 2002 powołano szóstą katedrę dogmatyczną pod nazwą Katedra Teologii Ikony i na jej kierownika powołano p. Karola Klauzę.

Młodszy pracownicy Sekcji/Instytutu Teologii Dogmatycznej odbyli kolokwia habilitacyjne: ks. K. Góźdz – 4 grudnia 1996; ks. J. Szymik – 16 grudnia 1996; p. K. Klauza – 16 stycznia 2001; ks. A. Czaja – 13 maja 2003 i ks. K. Kowalik – 13 maja 2003. Pracownicy ci zostali kierownikami katedr, których nazwy zostały zmienione odpowiednio do kwalifikacji i zainteresowań:

1. Katedra Historii Dogmatów – kierownik ks. prof. dr hab. Cz. S. Bartnik (do 1997) i ks. dr hab. K. Góźdz, prof. KUL (od 1997)
2. I Katedra Teologii Dogmatycznej, przemianowana na Katedrę Chrystologii (2002) – kierownik ks. bp prof. dr hab. A. Nossol (do 1997) i ks. dr hab. J. Szymik, prof. KUL (od 1997)

3. II Katedra Teologii Dogmatycznej, przemianowana na Katedrę Pneumatologii i Eklezjologii (2003) – kurator o. prof. dr hab. S. C. Napiórkowski (do 2003) i ks. dr hab. A. Czaja (od 2003)
4. Katedra Mariologii – kierownik o. prof. dr hab. S. C. Napiórkowski (do 2003), i ks. dr hab. K. Kowalik (od 2003)
5. Katedra Teologii Historycznej – kierownik ks. prof. dr hab. Cz. S. Bartnik (1997-2001) i kurator ks. dr hab. K. Góźdz, prof. KUL (od 2001)
6. Katedra Teologii Ikony – kierownik p. dr hab. K. Klauza, prof. KUL (od 2002).

Pracownicy Instytutu prowadzą bardzo ożywioną współpracę zagraniczną (Niemcy, USA, Kanada, Szwajcaria, Italia, Hiszpania, Słowacja, Ukraina). Składają się na nią nie tylko wykłady w KUL znakomitych gości zagranicznych, ale też i sami pracownicy uczestniczą na całym świecie w różnorodnych kongresach, sympozjach, konferencjach, zjazdach i wykładach. Odbiciem tego są wykłady drukowane w RT z. 2 – dogmatyka, jak też publikacje zagraniczne naszych pracowników (Niemcy, Hiszpania, Szwajcaria, Rosja, Ukraina, Izrael).

W Instytucie Teologii Dogmatycznej KUL organizowane są coroczne sympozja tematyczne (np. nowa ewangelizacja; teologia o szatanie; Ojcostwo Boga), jak

Instytut Teologii Dogmatycznej

też od wielu lat *Tydzień Eklezjologiczny* oraz rocznicowe konferencje międzynarodowe (np. z okazji 20. rocznicy śmierci W. Granata - 1999; z okazji 100. rocznicy urodzin O. Cullmanna - w 2002; 100. rocznicy urodzin K. Rahnera - 2004), czy też Forum Teologów Europy Środkowo-Wschodniej (2002; 2003).

Pracownicy Instytutu zajmują również zaszczytne stanowiska w różnych gremiach międzynarodowych i krajowych:

- Ks. Prof. Cz. S. Bartnik należy do Episkopalnej Komisji Nauki Wiary; był członkiem Centralnej Komisji ds. Tytułu Profesorskiego i Stopni Naukowych PAN (1990-2002); jest członkiem Komitetu Nauk Teologicznych PAN (od 2003).

- O. Prof. S. C. Napiórkowski jest ekspertem w Radzie Episkopatu Polski ds. Ekumenizmu; członkiem Komisji Katolicko-Luterańskiej w Polsce; członkiem Komisji Wspólnej Kościoła Katolickiego i Polskiej Rady Ekumenicznej; członkiem czynnym TN KUL; członkiem zwyczajnym PAMI (Międzynarodowej Papieskiej Akademii Maryjnej; dyrektorem Instytutu Franciszkańskiego; członkiem zarządu Polskiego Towarzystwa Mariologicznego; współpracuje w Rosyjską Encyklopedią Katolicką w Moskwie; jest członkiem Komitetu Nauk Teologicznych PAN (od 2003).

- Ks. dr hab. J. Szymik, prof. KUL jest członkiem redakcji „*Verbum vitae*”. Półrocznik Biblijno-Teologiczny, i „*Przegląd Homiletyczny*” („*Jedność*” - Kielce).

- Ks. dr hab. K. Góźdz, prof. KUL jest redaktorem naczelnym RT z. 2 - dogmatyka (od 2000); członkiem Redakcji Naczelnej EK (od 2002); prodziekanem WT KUL (od 1999); dyrektorem ITD (od 1997); członkiem Sekcji Teologii Komitetu Badań Naukowych (KBN), a następnie przewodniczącym Sekcji Teologii (HOIB) KBN ds. projektów badawczych (1999-2002), obecnie aktywnie prowadzącym prace przygotowawcze do kongresu teologów polskich i europejskich (wrzesień 2004).

- Pan dr hab. K. Klauza, prof. KUL był redaktorem naczelnym Instytutu Wydawniczego „*Pax*” (do 2003); jest członkiem Rady Episkopatu Polski ds. Dialogu z Niewierzącymi; a także wykładowcą retoryki na UJ, obecnie prowadzi prace kongresu teologów polskich i europejskich jako główny sekretarz (wrzesień 2004).

- Ks. K. Guzowski jest redaktorem odpowiedzialnym sekcji polskiej w redakcji kwartalnika kultury personalistycznej „*Prospettiva Persona*” w Teramo/Italia; członkiem Komitetu

Naukowego Uniwersytetu w Padwie, redagującego *Leksykon Personalizmu XX wieku*.

- Ks. K. Pek jest rektorem WSD Księży Marianów; członkiem Senackiej Komisji Wydawniczej KUL; członkiem Mariańskiego Instytutu Historycznego w Rzymie; członkiem PAMI (Pontificia Academia Mariana Internationalis); z tą redaktora naczelnego „*Pastores*”.

- Pracownicy Instytutu byli zatrudnieni w Wyższych Seminariach Duchownych (Lublin, Łódź - Łagiewniki) i Wydziałach Teologicznych (Katowice, Opole), a także na IWKR (we Lwowie).

Działalność naukową pracowników ITD można streścić również na podstawie doktoratów, magisteriów i publikacji w ostatnich 5 latach. Obroniono ogółem 48 doktoratów (Bartnik - 23; Napiórkowski - 16; Góźdz - 5; Szymik - 3; Klauza - 1), oraz magisteriów (288), wydano także 75 książek autorskich, 47 redaktorskich oraz 456 artykułów naukowych, nie licząc publicystycznych. Na 13 pracowników etatowych Instytutu jest to bardzo poważna liczba.

Struktura Instytutu Teologii Dogmatycznej opiera się na układzie merytorycznym, a nie chronologicznym. Nie tyle więc czas powstania poszczególnych katedr, ile ich wzajemnie uzupełniająca się struktura, budująca cały systematykę, która wiedzy od ogólnych podstaw do teologii dogmatycznej szczegółowej. W tym też kluczu merytorycznym zostaną przedstawione w skrócie poszczególne Katedry.

Katedra Historii Dogmatów

W roku 1969 została powołana w ramach Sekcji Teologii Dogmatycznej nowa katedra - Katedra Teologii Historii, która - ze względu na kontrowersje wokół samej nazwy - następnie została przemianowana na Katedrę Historii Dogmatów. Jej kierownikiem był ks. prof. dr hab. Czesław S. Bartnik (1969-1997). Po zrzeczeniu się kierownictwa tej katedry przez ks. prof. Cz. S. Bartnika, na jej nowego kierownika wybrano dotychczasowego ucznia Profesora, ks. dr hab. Krzysztofa Góździa. Natomiast ks. prof. Cz. S. Bartnikowi powierzono kierownictwo nowoutworzonej Katedry Teologii Historycznej (1997-2001).

Jako pomocniczy pracownicy naukowcy w Katedrze Historii Dogmatów pracowały następujące osoby: ks. dr Kazimierz Macheta (1986-1990) - adiunkt (zmarły w 1990); ks. bp dr Mieczysław Cisło - adiunkt (1985-1991) - st. wykładowca (od 1991); ks. dr Czesław Szczęśny - st. wykładowca (1987-2003); ks. dr Krzysztof Góźdz

- asystent (1990), adiunkt (1991-1996); dr Karol Klauza - (od 1983 - zajęcia zlecone), adiunkt (1999-2003); ks. dr Mirosław Kowalczyk - asystent (od 1991), adiunkt (od 1999); ks. dr Janusz Lekan, asystent - (od 1998), adiunkt - (od 2001).

Prace badawcze pracowników Katedry skupiają się wokół klasycznych tematów teologii dogmatycznej: dziejów myśli ludzkiej, historiologii, filozofii dziejów, teologii historii, teologii rzeczywistości ziemskich (dziejów, polityki, wyzwolenia, społeczeństwa, kultury, pracy, pokoju, Europy), a także metodologii, hermeneutyki, Formgeschichte, Traditionsgeschichte i Redaktionsgeschichte i przede wszystkim rozwijanego przez ks. prof. Bartnika systemu personalizmu filozoficznego i teologicznego. Do tego dochodzą jeszcze badania nad teologią zachodnią, głównie niemiecką, włoską i hiszpańską oraz teologią latynoamerykańską, historią zbawienia - ogólną i szczegółową, antropologią teologiczną K. Rahnera, R. Guardiniego i W. Pannenberg, jak też polską i chrześcijańską historiozofią, teologią pośrednictwa oraz teologią ikony.

W okresie powojennym obroniono w Katedrze 50 doktoratów oraz ponad 700 magisteriów.

Katedra Teologii Historycznej

Ta stosunkowo młoda katedra istniała w zamyśle jej dotychczasowego Kierownika, ks. prof. Cz. S. Bartnika, od dawna. Już w roku 1969 poczyniono kroki na rzecz jej utworzenia, ale powrócono do nazwy Katedry Historii Dogmatów. Dopiero nowe podejście do rozumienia teologii pozwoliło powołać nową katedrę, właśnie pod obecną nazwą Teologii Historycznej. Nie chodzi tu o uprawianie dziejów teologii w sensie „historii dogmatów”, lecz o widzenie teologii w kontekście historii w ogóle. Stąd główna tematyka badań obejmuje teologię historii, historię myśli chrześcijańskiej, a także personalizm jako system, teologię społeczno-polityczną, eurologię, tematykę życia osobowego oraz dogmatykę eklezjalną i teologię Krzyża.

Ks. prof. Cz. S. Bartnik był kierownikiem Katedry do roku 2001, kiedy to przeszedł na emeryturę. Obowiązkiem obecnego Kuratora Katedry jest zamieszczenie krótkiego curriculum vitae wielkiego Poprzednika, który w roku 2004 obchodzi swoje 75. urodziny i definitywnie kończy działalność dydaktyczną w KUL, prowadzoną nieprzerwanie przez ponad pół wieku (od 1956). Ukoronowaniem jego działalności naukowej jest wydanie w grudniu 2003 II tomu Dogmatyki katolickiej (t. I, Lublin 1999 ss. 861; Lublin 2003, ss. 1056).

Katedra Chrystologii

Katedra Chrystologii pod obecną nazwą funkcjonuje niespełna dwa lata, ale faktycznie – jako II Katedra Teologii Dogmatycznej – istnieje na Wydziale Teologii KUL od 1946 roku. Jej pierwszym kierownikiem był ks. prof. A. Krupa, który prowadził jej naukową działalność do 1950 r.

W latach 1952-1970 funkcję kierownika pełnił ks. prof. W. Granat (w latach 60-tych również Rektor KUL). Działalność badawczo-dydaktyczna Katedry miała wtedy za przedmiot m.in. teologię osoby ludzkiej, jedność psychiczną Chrystusa, kwestie epistemologii teologicznej, personalny wymiar wiary, problematykę relacji natury i łaski. Najbardziej znaną i cenioną spuścizną ks. prof. Granata jest jego wielotomowa „Dogmatyka katolicka” wydana w latach 60-tych.

Jego myśl kontynuował i twórczo rozwinął ks. Arcybiskup prof. Alfons Nossol. Był on adiunktem Katedry w latach 1969-1977, a następnie od 1977 do 1997 r. jej kierownikiem. Jego osiągnięcia plasują się z pewnością w czołowiec dokonań współczesnej teologii europejskiej. Dotyczy to zwłaszcza problematyki chrystologicznej uprawianej w perspektywie integralnej, z uwzględnieniem jej wymiaru soteriologicznego i pneumatologicznego oraz kontekstu ekumenicznego. Ks. Arcybiskup był, bądź jest członkiem licznych rad oraz komisji naukowych i ekumenicznych, watykańskich i polskich; jest także doktorem *honoris causa* kilku europejskich uniwersytetów (m.in. Münster, Moguncja, Opole, warszawska ChAT). W latach 1978-1997 w Katedrze pracował ks. dr F. Szulc. Badania koncentrował na problematyce teologii judeo-chrześcijańskiej.

Od 1991 roku w Katedrze został zatrudniony – najpierw jako asystent, potem adiunkt – ks. J. Szymik. Od 1 października 1997 r. objął kierownictwo Katedry, dokonując 1 lutego 2002 r. jej przemianowania na Katedrę Chrystologii. Aktualna działalność naukowa Katedry i współtworzącego ją środowiska jest współczesną kontynuacją dorobku Granata i Nossola, czyli koncentruje się głównie na integralnie pojętej chrystologii. Prowadzone są również badania dotyczące zagadnień z pogranicza teologii i literatury pięknej (szczególnie w zakresie metodologicznym). Kategorią spajającą różnorodność poszukiwań i wątków badawczych oraz centralną hermeneutycznie jest Tajemnica Wcielenia.

W ciągu prawie 58 lat istnienia Katedry obroniono w niej kilkadziesiąt doktoratów i kilkaset magisteriów-licencjatów. Perspektywy badawcze to

przede wszystkim rozwijana w modelu integralnym chrystologia kultury i jej pochodne, czyli przez pryzmat *mysterium Incarnationis* reflektowane obszary styku tego, co teologiczne z tym, co najgłębiej współczesne.

Katedra Pneumatologii i Eklezjologii

Katedra stanowi kontynuację powołanej do życia po II wojnie światowej Pierwszej Katedry Teologii Dogmatycznej. Jej kierownikiem został ks. prof. dr hab. Antoni Słomkowski (+1982), jednocześnie rektor KUL (1944-51), usunięty przez władze komunistyczne i uwięziony w Warszawie i Sztumie (w latach 1952-54), po powrocie do Lublina jeszcze 4 lata wykładał dogmatykę (w latach 1957-60).

W latach 1960-1980 pełniącym obowiązki kierownika Katedry był o. prof. dr hab. Andrzej Ludwik Krupa OFM (1910-1992). Od 1 października 1980 roku kuratorem Katedry był o. prof. dr hab. Stanisław Celestyn Napiórkowski OFM Conv.

Naukowymi pracownikami pomocniczymi w Katedrze byli kolejno: dr Ryszard Szmydki OMI (1983-91), dr Zdzisław Kijas OFM Conv. (1991-1993) i ks. dr Andrzej Czaja (1993-2003). Z chwilą powierzenia Katedry ks. dr hab. Andrzejowi Czaj, Katedra przyjęła nową nazwę – Katedra Pneumatologii i Eklezjologii (2003).

Obszary badań naukowych skupiają się wokół następujących dziedzin: eklezjologii (zwłaszcza recepcja soborowej eklezjologii, interpretacja Kościoła jako komunii, nowa ewangelizacja oraz kwestia granic i kryteriów eklezjalności); pneumatologii (zwłaszcza patrystyczna i dialogów ekumenicznych, w tym szczególnie kwestia pośrednictwa Ducha Świętego); teologii niemieckiej (zwłaszcza katolickiej oraz teologii Europy Środkowo-Wschodniej); teologia słowa Bożego i kościelnego urzędu, zwłaszcza diakonatu oraz teologia antropologii, a w niej szczególnie tajemnica chrześcijańskiej egzystencji.

Katedra Mariologii

Katedra Mariologii została erygowana w Sekcji Teologii Dogmatycznej 14 grudnia 1957 roku, a działalność rozpoczęła w roku akademickim 1958/1959. Jej pierwszym kierownikiem został ojciec prof. Andrzej Ludwik Krupa OFM. Jego asystentem był od października 1964 roku o. dr S. C. Napiórkowski OFMConv, który po zatwierdzeniu habilitacji w październiku 1975, przejął kierownictwo Katedrą.

Naukowymi pracownikami pomocniczymi w Katedrze Mariologii byli

kolejno: ks. dr Wojciech Życiński SDB, który po habilitacji w 1994 roku odszedł do Krakowa (PAT); ks. dr Krzysztof Kowalik SDB – asystent (od 1994), adiunkt (od 1996); ks. dr Kazimierz Pek MIC – asystent (od 1999), adiunkt (od 2000). Obowiązki Kierownika Katedry Mariologii pełnił do końca października 2003 roku o. prof. S. C. Napiórkowski. Od 1 listopada zastąpił go na tym stanowisku ks. dr hab. Krzysztof Kowalik SDB.

Obszar badań naukowych skupia się wokół następujących zakresów: historia mariologii; recepcja mariologii soborowej w teologii polskiej; Maryja w nauczaniu Magisterium Kościoła, w tym Jana Pawła II; teologiczne zasady odnowy kultu maryjnego; mariologia w dialogu ekumenicznym; teologia maryjnego pośrednictwa; polska bibliografia mariologiczna.

Pod kierunkiem o. prof. A. L. Krupy obroniono 15 doktoratów, w tym 13 z zakresu mariologii. Kolejny kierownik Katedry, o. prof. S. C. Napiórkowski wypromował 40 doktoratów, a także 411 magisteriów (także z ekumenizmu). Obecny kierownik, ks. dr hab. K. Kowalik jest promotorem 20 magisteriów.

Katedra Mariologii współpracuje z siostrzaną Katedrą na PAT w Krakowie (kierownik: ks. prof. dr hab. Wojciech Życiński SDB) oraz z Polskim Towarzystwem Mariologicznym z siedzibą w Częstochowie (prezes: ks. dr Teofil Siudy, doktorant prof. Krupy).

Katedra Teologii Ikony

Katedra została utworzona pod koniec 2001 roku, krótko po zatwierdzeniu habilitacji p. dra Karola Klauzy, dotychczas adiunkta przy Katedrze Historii Dogmatów. Prowadzi badania w trzech dziedzinach: 1. metodologii teologicznej z pogranicza historii dogmatu i historii sztuki, wykorzystującej elementy hermeneutyki ikonologicznej; 2. dokumentacji wkładu polskiego środowiska w ikonologię Kościoła Powszechnego w tradycji wschodniej i zachodniej i 3. popularyzacji modlitwy i duchowości skoncentrowanej wokół ikony.

W ramach seminarium naukowego pisane są aktualnie rozprawy doktorskie studentów z Polski i Ukrainy, reprezentujących różne wyznania chrześcijańskie, co w znacznej mierze wpływa na ekumeniczny charakter prowadzonych badań. Prace magisterskie podejmują wybrane kwestie ikonologii chrześcijańskiej, jak np. temat światła, przestrzeni czy kwestie uobecnienia w ikonie przedstawianego Pierwowzoru. W grudniu 2003 powstał już pierwszy doktorat w nowej Katedrze pod kierunkiem p. dr. hab. K. Klauzy.

Instytut Teologii Moralnej

sekretarz: ks. dr Marian Pokrywka

- ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny, prof. zw.

Dyrektor

1. Katedra Teologii Moralnej Ogólnej
Kierownik - o. dr hab. Andrzej Derdziuk, prof. nadzw.
- ks. dr Marian Pokrywka, adiunkt

2. Katedra Historii Teologii Moralnej
Kierownik - ks. prof. dr hab. Andrzej Dziuba, prof. zw.

3. Katedra Teologii Moralnej Szczegółowej
Kierownik - ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny, prof. zw.
- ks. dr hab. Krzysztof Jeżyna, adiunkt

- ks. dr hab. Jerzy Gocko, adiunkt
- ks. dr Tadeusz Zadykowicz, adiunkt
- ks. dr Stanisław Mojek, st. wykładowca

4. Katedra Teologii Życia
Kierownik - ks. bp. dr hab. Józef Wróbel, prof. nadzw.
- ks. dr Piotr Kieniewicz, adiunkt

5. Katedra Teologii Moralnej Ekumenicznej
Kierownik - ks. dr hab. Sławomir Nowosad, prof. nadzw.

Teologia moralna, jako dyscyplina uniwersytecka, pojawiła się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim już u zarania istnienia tej Uczelni i początkowo była wykładana na Wydziale Prawa Kanonicznego i Nauk Moralnych. Stan ten uległ szybko zmianie, gdyż rok później utworzono w ramach Wydziału Teologii cztery nowe sekcje – w tym Sekcję Teologii Moralnej. Zajęcia na niej prowadził O. Jacek Woroniecki, a po jego wyjeździe do Rzymu w 1929 r. wykłady teologii moralnej powierzono ks. Janowi Dąbrowskiemu, którego od r. akad. 1934/35 wspierał powołany w charakterze asystenta ks. Zdzisław Goliński. Z powodu nagłej śmierci ks. Dąbrowskiego w 1937 r. ks. Z. Goliński objął całość wykładów na Sekcji Teologii Moralnej. Następnie na skutek licznych obowiązków (w 1947 roku został mianowany biskupem pomocniczym w Lublinie) zajęcia oddawał stopniowo ks. Władysławowi Krześniakowi oraz ks. Józefowi Kellerowi. Ostatecznie ks. Goliński zrezygnował z pracy w KUL-u w 1959 r., gdy został ordynariuszem częstochowskim. W 1946 r. została utworzona druga katedra. Od tej pory na Sekcji istnieje Katedra Teologii Moralnej Ogólnej i Katedra Teologii Moralnej Szczegółowej. Kierownikiem Katedry Teologii Moralnej Szczegółowej został ks. Keller, który dobrał sobie do współpracy w charakterze asystenta ks. Stanisława Witka.

Sprawa obsadzenia obu katedr wynikła ponownie w 1957 r. na skutek śmierci ks. dra W. Krześniaka oraz rezygnacji ks. prof. J. Kellera. Następca ks. Krześniaka został ks. dr Władysław Poplatek, który w roku 1958 odbył kolokwium habilitacyjne na podstawie dorobku naukowego i rozprawy „Istota sumienia według Pisma Świętego”. Od roku 1963 jako starszy asystent ks. Poplatka pracował ks. dr Seweryn Rosik. Ks. Kellera zastąpił ks. prof. Antoni Borowski, pracujący w KUL w latach 1957-1962, a więc do czasu przejścia na emeryturę. Wtedy kuratelę nad I Katedrą Teologii Moralnej Szczegółowej przejął po nim ks. Poplatek. W roku 1957 zlecono za-

jęcia ks. dr. Franciszkowi Greniukowi. Od roku 1957 podejmowane były starania o utworzenie II Katedry Teologii Moralnej Szczegółowej. Starania te uwieńczono sukcesem w r. 1959. Kierownikiem tej katedry został ks. doc. Stanisław Olejnik. Funkcję tę pełnił do roku 1961, a z końcem r. akad. 1966/67 ostatecznie zrezygnował z pracy w KUL-u. W roku 1968 stan osobowy Katedr wyglądał następująco:

Kierownik Sekcji: ks. doc. dr hab. Władysław Poplatek.

Katedra Teologii Moralnej Ogólnej:
kierownik – ks. doc. dr hab. Władysław Poplatek; adiunkt – ks. dr Seweryn Rosik.

I Katedra Teologii Moralnej Szczegółowej: kurator – ks. dr hab. Władysław Poplatek, adiunkt – ks. dr hab. Stanisław Witek; asystent – ks. dr Franciszek Greniuk.

II Katedra Teologii Moralnej Szczegółowej: kurator – ks. dr hab. Władysław Poplatek.

W 1970 r., po awansie na docenta, ks. Witek został kierownikiem I Katedry Teologii Moralnej Szczegółowej oraz przejął kuratelę nad przeniesioną z Sekcji Teologii Dogmatycznej Katedrą Teologii Ascetycznej i Mistycznej, która została przemianowana na Katedrę Teologii Życia Wewnętrznego. Oddał ją następnie pod kierownictwo w 1974 r. ks. dr. hab. Walerianowi Słomce, gdy ten otrzymał zatwierdzenie docentury. Katedra ta w r. akad. 1981/1982, staraniem ks. Słomki, przerosła się w odrębną Sekcję Teologii Życia Wewnętrznego. W 1974 r. zatwierdzenie docentury otrzymał Ks. Franciszek Greniuk, habilitowany w 1973 r. na podstawie rozprawy „Tomasz Młodzianowski – teolog moralista”. Wtedy też dokonano transformacji II Katedry Teologii Moralnej Szczegółowej w Katedrę Historii Teologii Moralnej, której kierownikiem został ks. Greniuk.

W roku 1976, po przejściu ks. prof. dr. hab. Władysława Poplatka na emeryturę, Katedra Teologii Moralnej Ogólnej przeszła pod opiekę ks. doc. Witka, a w 1979 r. po zatwierdzeniu

docentury przejął ją ks. Seweryn Rosik – habilitowany w 1976 r. na podstawie rozprawy: „Finalizm chrześcijański w świetle twórczości papieża Grzegorza Wielkiego”. Ks. Rosik objął wtedy także kierownictwo nad Sekcją Teologii Moralnej i pełnił tę funkcję w latach 1979-1982. Wcześniej funkcję tę do roku 1976 sprawował ks. Władysław Poplatek, a w latach 1976-1979 i 1982-1985 ks. Stanisław Witek.

W roku 1979 przy Katedrze Historii Teologii Moralnej został zatrudniony w charakterze asystenta ks. mgr lic. Janusz Nagórny, który w roku następnym obronił doktorat. W roku 1985 przy katedrze Teologii Moralnej Szczegółowej zostali zatrudnieni dwaj absolwenci Akademii Alfonsjańskiej: ks. dr Stanisław Mojek i ks. dr Ireneusz Mroczkowski. W ramach rozwoju Sekcji w roku 1987 przy Katedrze Historii Teologii Moralnej zatrudniono ks. dra Józefa Wróbla SCJ, a w roku 1988 przy Katedrze Teologii Moralnej Ogólnej asystentem został ks. mgr lic. Bernard Jurczyk, który z pracy na Sekcji zrezygnował definitywnie w roku 1994. Ten etap nie zakończył doboru nowych pracowników. W roku 1993 przy Katedrze Historii Teologii Moralnej został zatrudniony ks. dr Sławomir Nowosad, który w roku 1995 przeszedł do Katedry Teologii Moralnej Ogólnej. W roku 1994 przy Katedrze Historii Teologii Moralnej został zatrudniony o. dr Andrzej Derdziuk. Do Katedry Teologii Moralnej Szczegółowej w 1995 roku dołączyli: ks. dr Krzysztof Jeżyna, p. mgr lic. Katarzyna Nagacz, ks. mgr lic. Marian Pokrywka, ks. mgr lic. Zbigniew Wanat (pracował tylko przez rok), zaś w 1997 roku ks. dr Jerzy Gocko SDB.

W 1987 roku na skutek nagłej śmierci ks. prof. dra hab. Stanisława Witka opiekę nad Katedrą Teologii Moralnej Szczegółowej objął ks. Greniuk, który sprawował ją do roku 1990, a następnie powierzono ją ks. Januszowi Nagórnemu po uzyskaniu przez niego habilitacji. Kolokwium habilitacyjne ks. dra J. Nagórnego miało miejsce 13 października 1989 r. na podstawie dorobku naukowego i rozprawy pt.

„Teologiczna interpretacja moralności Nowego Przymierza”. 30 kwietnia 1992 r. ks. Nagórny objął funkcję kierownika Sekcji. W roku 1994 habilitował się ks. dr Ireneusz Mroczkowski, który w 1997 r., po przejściu ks. prof. dr. hab. Seweryna Rosika na emeryturę, został kierownikiem Katedry Teologii Moralnej Ogólnej. W 1997 roku, po przejściu ks. prof. dr. hab. Franciszka Greniuka na emeryturę, Katedrę Historii Teologii Moralnej przejął ks. prof. dr. hab. Andrzej Franciszek Dziuba.

Decyzją Senatu KUL z kwietnia 1999 r. Sekcja Teologii Moralnej została przemianowana na Instytut Teologii Moralnej. W tym czasie następują dalsze awanse pracowników Sekcji. 27 maja 1999 r. miało miejsce kolokwium habilitacyjne ks. dr. Józefa Wróbla na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy pt. „Człowiek i medycyna. Teologiczno-moralne podstawy inżynierii medycznych”. Po zatwierdzeniu habilitacji przez CK (25.10.1999 r.), na wniosek Instytutu Senat KUL powołał Katedrę Teologii Życia, której kierownictwo powierzono ks. dr. hab. J. Wróblowi. W dniu 5 czerwca 2001 r. odbyło się kolokwium habilitacyjne o. dr. Andrzeja Derdziuka na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy pt. „Aretologia w podręcznikach moralistów kapucyńskich w okresie między Soborem Watykańskim I a Watykańskim II”. Tego samego dnia miało miejsce kolokwium habilitacyjne ks. dr. Sławomira Nowosada na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy pt. „Odnowa anglikańskiej teologii moralnej w XX wieku”. Obie habilitacje zostały zatwierdzone przez CK 26.11.2001 r. O. dr. Andrzej Derdziuk został kierownikiem Katedry Teologii Moralnej Ogólnej po rezygnacji z pracy w KUL ks. prof. I. Mroczkowskiego, zaś ks. S. Nowosad został kierownikiem nowo utworzonej Katedry Teologii Moralnej Ekumenicznej. W dniu 8 października 2002 r. odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dr. Krzysztofa Jeżyny na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy pt. „Moralne przesłanie nowej ewangelizacji. Wezwanie do odnowy Kościoła i świata”. W ramach dalszego rozwoju Instytutu od początku roku akad. 1998/1999 został zatrudniony przy Katedrze Teologii Moralnej Szczegółowej ks. mgr lic. Piotr Kieniewicz zaś od r. akad. 2001/2002 ks. dr. Tadeusz Zadykowicz.

Wielkim wydarzeniem dla Instytutu było powołanie przez Ojca Świętego Jana Pawła II ks. dr. hab. Józefa Wróbla, kierownika Katedry Teologii Życia, na stolice biskupią w Helsinkach (Finlandia). Świecenia biskupie ks. Wróbel przyjął z rąk kard. Edwarda Idrisa Cassidy w dniu 27 stycznia 2001 roku w Helsinkach. Teologowie mo-

raliści z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego są zaangażowani w prace Sekcji Polskich Teologów Moralistów, pełniąc – od początku jej istnienia – odpowiedzialne funkcje w zarządzie.

Mądra polityka kadrowa na przestrzeni lat umożliwiła rozwój Instytutu zarówno, co do ilości pracowników, jak i stopni oraz tytułów naukowych.

Pracownicy ITM uczestniczyli w międzynarodowych sympozjach i konferencjach oraz prowadzili cykle wykładów:

Bp prof. dr hab. J. Wróbel:

– Tagung der Süd-Ost-Europäischen Moralthelogen in Léányfalu (Węgry) na temat: „Aktuelle Probleme der Moralthelologie” (28-31.08.2000). Udział w dyskusji.

– Międzynarodowe sympozjum zorganizowane przez Uniwersytet w Trnawie (siedziba w Bratysławie) na temat „Moralne wyzwania współczesnej posługi medycznej” (9-11.11.2000). Referat: „Súhlas v liečebnom procese. Morálny aspekt”. Udział w panelu i w dyskusji.

– Seminarium poświęcone ocenie nowego prawa wyznaniowego w Finlandii (skonnnonvapausseminari) (25.04.2001). Referat: Religionsfreiheit. Standpunkt der katholischen Kirche.

– „Sittliche Folgen der Entwicklung der modernen Genetik”. Wykład w Instytucie Luteranckim w Helsinkach dla teologów i inteligencji fińskiej (11.09.2001).

– „La bioéthique. Le point de vue de l'Église Catholique et l'argumentation sur la base du clonage”. Wykład w Instytucie Prawosławnym w Helsinkach dla inteligencji fińskiej (6.10.2001).

– „Zwischen Klonen, Präimplantationsdiagnostik und Euthanasie. Gegenwärtige Fragen zur Bioethik”. Cztery wykłady dwugodzinne w Niemczech dla inteligencji niemieckiej (Neustadt i.W., Maria Martental, Handrup) (15-20.10.2001).

– „Das Klonen”. Wykład w Instytucie Katolickim „Studium Catholicum” w Helsinkach dla inteligencji chrześcijańskiej (13.12.2001).

– „Moralkrise in der gegenwärtigen Gesellschaft”. Referat w ramach interdyscyplinarnego seminarium ekumenicznego pt. „Kriisissä olevan ihmisen kohtaaminen” (Spotkanie z człowiekiem w kryzysie). Oulu (FIN) 26-28.02.2002.

Komunikaty na eklezjologicznym seminarium ekumenicznym „Kościół – sukcesja apostolska – Eucharystia”. Magleås (Kopenhaga) 14.03.2002.

Ks. prof. dr hab. J. Nagórny – cykle wykładów dla Polonii w USA, Kanadzie, RFN, Australii i Nowej Zelandii.

Ks. prof. dr hab. A. Dziuba – cykle wykładów dla Polonii w USA i W. Brytanii.

Ks. dr P. Kieniewicz:

– International Bioethics Conference: Ethics in Human Genetics - Challenges of the (Post) Genomic Era, Bratislava, 23-24.10.2002. Przewodniczenie sesji, referat: „New Frontiers, New Dangers - Ethical Perspective”.

Ks. dr S. Mojek:

– Consilium Commissionum Presbyteralium Europae. (Rzym, 11. 2000). Referat: *Vita comune del clero in una rinnovata ecclesiologia*.

Pontificia Università Lateranense. Terzo Colloquio di Teologia Morale „Verità e libertà nella teologia morale” (Rzym, 24-25.11.2000).

– X Sympozjum Consilium Commissionum Presbyteralium Europae. Referat: *Le prete porteur d'espérance* (Mediolan-Triuggio, 18-20.09.2001).

– Sympozjum *Il bene e la persona nell'agire*. Rzym - Pontificia Università Lateranense: Pontificio Istituto Giovanni Paolo II per Studi su Matrimonio e Famiglia. Komunikat: *L'Eucaristia ed agire morale* (16-18.11.2001).

– Quinto Colloquio di Teologia Morale Roma. Tytuł: *Seguela Christi* (Veritatis Splendor, 19). Pontificia Università Lateranense, 12-19.11.2002. Komunikat *L'agire e il bene della persona in Cristo*

– Consilium Commissionum Presbyteralium Europae (Norymberga, 25-29.01.2003).

Instytut Teologii Duchowości

Dyrektor

- ks. dr hab. Marek Chmielewski, prof. nadzw.

- sekretarz: ks. dr Adam Rybicki

1. Katedra Teologii Duchowości Katolickiej

Kierownik - ks. dr hab. Marek Chmielewski, prof. nadzw.
- ks. dr Stanisław Zarzycki, adiunkt
- ks. dr Adam Rybicki, adiunkt

2. Katedra Historii Duchowości

Kierownik - ks. prof. dr hab. Jerzy Misiurek, prof. zw.
- ks. dr hab. Jarosław Popławski, adiunkt
- ks. dr Krzysztof Burski, asystent

3. Katedra Psychologii Życia Wewnętrznego

Kierownik - ks. prof. dr hab. Antoni J. Nowak, prof. zw.
- dr Teresa Paszkowska, adiunkt

4. Katedra Duchowości Akcji Katolickiej

Kurator - ks. prof. dr hab. Antoni Nowak, prof. zw.
- ks. dr Waldemar Seremak, adiunkt

Instytut Teologii Duchowości KUL jest najbardziej pod względem kadrowym i programowym rozwiniętym ośrodkiem teologii duchowości w Polsce.

Początki Instytutu wiążą się z osobą ks. prof. Antoniego Słomkowskiego, rektora KUL (1944-1951), z inicjatywy którego w 1957 roku powołano pierwszą w Polsce Katedrę Teologii Ascetycznej i Mistycznej. W latach 1978-1979 staraniem ks. prof. dr hab. Waleriana Słomki przy tej właśnie Katedrze utworzono indywidualny program studiów, co dało podstawę stworzenia w 1981 roku Specjalizacji Teologii Życia Wewnętrznego, w ramach której od 1982 roku funkcjonowały dwie katedry: Teologii Duchowości Katolickiej i Historii Duchowości. Dwa lata później Rada Wydziału Teologicznego przemianowała Specjalizację na Sekcję Teologii Duchowości, a w 1985 roku utworzono Katedrę Psychologii Życia Wewnętrznego. W 1995 roku Senat Akademicki KUL zatwierdził utworzenie Katedry Duchowości Akcji Katolickiej.

W marcu 1999 roku Senat Akademicki KUL, biorąc pod uwagę

osiągnięcia naukowe pracowników i znaczną ilość studentów, przemianował Sekcję Teologii Duchowości na Instytut Teologii Duchowości.

Instytutem Teologii Duchowości kierowali: ks. prof. dr hab. Walerian Słomka (1981-1987), o. prof. dr hab. Antoni Józefat Nowak OFM (1987-1991 i 1997-2000), ks. prof. dr hab. Jerzy Misiurek (1991-1997) i ks. dr hab. Marek Chmielewski, prof. KUL (od roku 2000).

Struktura

Stale rozwijający się Instytut Teologii Duchowości KUL aktualnie składa się z czterech katedr i dziesięciu pracowników naukowych, w tym czterech profesorów.

Katedra Teologii Duchowości

Jest to pierwsza i podstawowa Katedra Instytutu Teologii Duchowości KUL. Formalnie utworzona przez ks. prof. A. Słomkowskiego w 1957 roku jako Katedra Teologii Ascetycznej i Mistycznej. Od 1974 roku do końca roku akad. 1997/98 jej kierownikiem był ks. prof. dr hab. Walerian Słomka, który na jej bazie w 1981 roku utworzył samodzielną Specjalizację Teologii Życia Wewnętrznego. Trzy lata później powstała z niej Sekcja Teologii Duchowości, przemianowana w 2000 roku na Instytut Teologii Duchowości.

Pracownicy skupieni wokół Katedry, jak również uczestnicy seminariów naukowych magisterskich i doktorskich, podejmują zagadnienia fundamentalne dla naukowego uprawiania teologii duchowości katolickiej. Wśród wiodących kierunków badań i uprawianej dydaktyki wyróżnić należy następujące zagadnienia: metodologia teologii duchowości, antropologiczne podstawy duchowości, rozwój duchowy i jego podstawowe środki (modlitwa, medytacja i kontemplacja). Wiele uwagi poświęca się także maryjnemu i liturgicznemu wymiarowi duchowości chrześcijańskiej, a także duchowości porównawczej.

Katedra Historii Duchowości

Już w 1977 roku ks. doc. dr hab. Walerian Słomka podejmował próby utworzenia Katedry Historii Duchowości. Jednakże dopiero w roku 1982 powołano do istnienia Katedrę Historii Duchowości. Początkowo jej kuratorem był ks. prof. dr hab. Walerian Słomka, a od 1986 roku jej kierownikiem jest ks. prof. dr hab. Jerzy Misiurek.

Katedra Historii Duchowości bada dzieje życia duchowego różnych wyznań chrześcijańskich w Europie i w Polsce. Owocem tych badań jest m.in. monografia ks. prof. J. Misiurka Zarzys historii duchowości chrześcijańskiej (Częstochowa 2003). W ostatnim czasie w centrum uwagi pracowników naukowych Katedry znalazły się postacie beatyfikowanych Polaków z okresu II wojny światowej, jak również historyczny rozwój form modlitwy i innych środków życia duchowego, jak np. kierownictwo duchowe. Wydano monografię pod kierunkiem ks. prof. J. Misiurka i ks. dra J. Popławskiego *Kierownictwo duchowe w służbie nowej ewangelizacji* (Lublin 2000).

Poza tym Katedra wydaje (od roku 2000) rocznik *Homo orans*, badający zagadnienie modlitwy na przestrzeni dziejów, uwarunkowań egzystencjalnych, duchowych i mistycznych.

Katedra Psychologii Życia Wewnętrznego

Katedra Psychologii Życia Wewnętrznego powstała w 1987 roku, jednakże wykłady z tego zakresu były prowadzone już od roku akad. 1984/85 przez o. doc. dr hab. Antoniego Józefata Nowaka OFM. On też od początku powstania Katedry jest jej kierownikiem.

W Katedrze prowadzone są pionierskie badania nad osobowością sakramentalną, eklesjalną i konsekrowaną. Wypracowano m.in. podstawy pod nowy nurt w dziedzinie duchowości, jakim jest psychologia eklesjalna. Ważnym działem tych badań są zagadnienia z zakresu identyfikacji postaw.

Oprócz tego rozwijane są różne aspekty teologii życia konsekrowanego.

Na bazie tychże badań po raz pierwszy w KUL w ramach Katedry Psychologii Życia Wewnętrznego od roku akademickiego 2000/2001 podjęto wykłady z zakresu parapsychologii.

Katedra Duchowości Akcji Katolickiej

W odpowiedzi na zapotrzebowanie Kościoła w Polsce, ks. prof. dr hab. Walerian Słomka wysunął w 1995 roku inicjatywę powołania Katedry Duchowości Akcji Katolickiej, do której Rada Wydziału Teologii, a następnie Senat Akademicki KUL ustosunkowały się pozytywnie. Od początku jej istnienia, to jest od 1995, do 1999 jej kuratorem był ks. W. Słomka, a po jego odejściu na emeryturę kuratorem Katedry jest o. prof. dr hab. Antoni J. Nowak OFM. Pierwszym i dotychczas jedynym zatrudnionym przy tej Katedrze pracownikiem jest ks. dr Waldemar Seremak SAC.

Zgodnie z nazwą Katedry, prowadzone są przy niej prace badawcze nad historią i specyficzną duchowością Akcji Katolickiej w Polsce. W związku z tym podejmowane są także takie zagadnienia, jak duchowość laikatu i kapłaństwa, współczesnych zrzeczeń chrześcijańskich, teoria ćwiczeń duchowych oraz modlitwy itp. Szczególnie wiele uwagi ostatnio poświęca się zagadnieniu nowej ewangelizacji i teologii kultu Bożego Miłosierdzia według objawień św. Faustyny Kowalskiej.

Podyplomowe Studium Duchowości Akcji Katolickiej

Z inicjatywy obecnego dyrektora Instytutu ks. dr hab. Marka Chmielewskiego, prof. KUL, w roku akademickim 2003/2004 Senat Akademicki KUL powołał do istnienia Podyplomowe Studium Duchowości Akcji Katolickiej, którego zasadniczym celem jest kształcenie formatorów życia duchowego w seminariach duchownych, środowiskach życia konsekrowanego i zrzeczeniach chrześcijańskich. Słuchaczami studiów są więc zarówno kapłani, osoby konsekrowane, jak również świeccy. Aktualnie studiuje tu 35 osób z całego kraju.

Studium, trwające cztery semestry, posiada dwie specjalizacje: „Towarzystwo duchowe” i „Animacja grup modlitewno-apostolskich”. Zajęcia prowadzą głównie wykładowcy Instytutu Teologii Duchowości, jak również profesorowie Wydziału Teologii KUL i inni specjaliści z całej Polski. Zajęcia odbywają się raz w miesiącu w piątki i soboty. Absolwenci Studium mają możliwość kontynuacji studiów na kursie doktoranckim w Instytucie Teologii Duchowości KUL.

Osiągnięcia

W latach 1984-2003 specjalistyczne studia w zakresie duchowości odbywało 119 osób, uzyskując licencjat kościelny. Przeprowadzono 65 rozpraw doktorskich i obroniono około 500 prac magisterskich oraz licencjackich. Ponadto z inicjatywy ks. W. Słomki w latach 1976-2000 corocznie odbywały się Tygodnie Duchowości, które obecnie mają formę dwudniowych ogólnopolskich sympozjów naukowych pod nazwą *Dni Duchowości*. Materiały z *Tygodni (Dni) Duchowości* wraz ze studiami uzupełniającymi publikowane są w serii wydawniczej „Homo meditant” (dotychczas ukazały się 24 tomy). Od 1992 roku w ramach „Roczników Teologicznych” ukazuje się zeszyt nr 5, poświęcony teologii duchowości, a od roku 2000 nowa seria wydawnicza pt. „Homo orans” (dotychczas 4 tomy).

Instytut prowadzi szeroki zakres badań nad duchowością katolicką, z uwzględnieniem polskiej specyfiki. Zasadnicze kierunki badań to: metodologia teologii duchowości, dogmatyczne i psychologiczno-fenomenologiczne podstawy duchowości, duchowość stanów życia w Kościele, sakramentalno-eklezyjny wymiar życia duchowego, historia duchowości polskiej, rozwój duchowy, doświadczenie mistyczne i inne.

Wymiernym przejawem tej aktywności naukowo-badawczej są liczne publikacje pracowników Instytutu. W latach 1972-2003 wydano kilkadziesiąt liczących się publikacji książkowych – autorskich i zbiorowych – wśród których na uwagę zasługuje pierwszy w Polsce *Leksykon duchowości katolickiej* (red. M. Chmielewski, Lublin-Kraków 2002).

Innym przejawem działalności Instytutu Teologii Duchowości są sympozja i sesje naukowe o charakterze ogólnopolskim, z udziałem licznych gości z zagranicy. Przy tej okazji nawiązano liczne kontakty zagraniczne, dzięki którym pracownicy Instytutu brali czynny udział w zagranicznych kongresach i sympozjach naukowych, m.in. w Ameryce, Austrii, Hiszpanii, Kanadzie, Niemczech, Słowacji, Ukrainie i Włoszech.

Celem działalności Instytutu Teologii Duchowości KUL jest przygotowanie formatorów życia duchowego dla seminariów i nowicjatów zakonnych oraz liderów współczesnych zrzeczeń chrześcijańskich. Wśród byłych i obecnych studentów Instytutu są osoby z Hiszpanii, Indii, Litwy, Ukrainy i USA. W celu pełniejszej realizacji statutowych założeń Instytutu od roku akademickiego 2003/2004 otwarto Podyplomowe Studium Duchowości Akcji Katolickiej.

Pracownicy Instytutu są członkami różnych towarzystw i gremiów naukowych, krajowych oraz zagranicznych (m.in. Towarzystwo Naukowe KUL, Polskie Towarzystwo Mariologiczne, Koło Psychologii Głębi w Salzburgu, Międzynarodowe Towarzystwo Psychologii Religii w Regensburgu, Sekcja Duchowości Teologów Polskich).

Pracownicy Instytutu uhonorowani zostali różnymi nagrodami i odznaczeniami, m.in.: Srebrny Krzyż Zasługi RP – ks. M. Chmielewski; Medale MEN – ks. W. Słomka, ks. J. Misiurek i A. J. Nowak OFM; nagrody Rektora KUL – ks. J. Misiurek, A. J. Nowak OFM i ks. M. Chmielewski; Nagroda Polonijna im. I. i F. Skowyrów – ks. W. Słomka i ks. M. Chmielewski.

Instytut Ekumeniczny

- sekretarz: p. dr Krzysztof Leśniewski

- ks. prof. dr hab. Wacław Hryniewicz, prof. zw.

Dyrektor

1. Katedra Teologii Ekumenicznej

Kierownik - ks. dr hab. Leonard Górka, prof. nadzw.
- ks. dr Andrzej Kaim, adiunkt
- ks. dr Sławomir Pawłowski, adiunkt

2. Katedra Teologii Prawosławnej

Kierownik - ks. prof. dr hab. Wacław Hryniewicz, prof. zw.
- dr Krzysztof Leśniewski, adiunkt
- mgr lic. Kazimiera Derkaczewska, asystent

3. Katedra Teologii Protestantckiej

Kurator - ks. prof. dr hab. Wacław Hryniewicz, prof. zw.
- ks. dr Stanisław Koza, adiunkt
- ks. dr Przemysław Kantyka, adiunkt
- mgr lic. Roman Pracki

Pierwszy w Polsce Instytut Ekumeniczny rozpoczął swoją działalność 1 października 1983 r. w ramach Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Powstał z inicjatywy Komisji Episkopatu do Spraw Ekumenizmu na podstawie uchwały Rady Wydziału z dnia 27 kwietnia 1983 r., zatwierdzonej 16 maja tego samego roku przez Senat Akademicki KUL. Działał w ramach Wydziału Teologicznego KUL pod kierownictwem ks. bp. prof. dr. Alfonsa Nossola, przewodniczącego Komisji Episkopatu do Spraw Ekumenizmu. Działalność Instytutu była kontynuacją i rozwinięciem działalności Sekcji Teologii Porównawczej i Ekumenicznej, istniejącej w latach 1970-1983.

Głównym zadaniem Instytutu Ekumenicznego KUL jest służenie sprawie ekumenizmu na płaszczyźnie badawczej, dydaktycznej i praktycznej. Program naukowo-badawczy Instytut realizuje przez indywidualne i zespołowe badania pracowników i studentów. Urządza także sesje naukowe, gromadzi dokumentację i specjalistyczny księgozbiór ekumeniczny. Podejmuje badania nad aktualnymi zagadnieniami ekumenicznymi, inspirowane i koordynuje prace badawcze na poziomie uniwersyteckim oraz publikuje ich wyniki. Równie ważnym zadaniem Instytutu jest ekumeniczna formacja przyszłych wykładowców teologii oraz innych osób duchownych i świeckich, zaangażowanych w życie Kościoła i w ruch ekumeniczny. Instytut umożliwia studentom uzyskanie magisterium, licencjatu (kurs wyższy dwuletni) i doktoratu (kurs doktorancki) w dziedzinie teologii ekumenicznej, prawosławnej i protestanckiej (z włączeniem teologii anglikańskiej). Studia w Instytucie Ekumenicznym są dostępne dla studentów wszystkich wyznań chrześcijańskich. Nawiązano współpracę z innymi ośrodkami teologicznymi w kraju i za granicą. Z wykładami zapraszani są ekumeniści reprezentujący różne wyznania chrześcijańskie. Celem skuteczniejszego współdziałania Instytut zasięga rady specjalistów z innych ośrodków

teologicznych. Wspierają oni Instytut w perspektywnym programowaniu pracy oraz w realizacji znaczących przedsięwzięć naukowych, takich jak działalność wydawnicza, sympozja i współpraca interdyscyplinarna. Instytut służy pomocą w różnego rodzaju inicjatywach ekumenicznych, podejmowanych w skali ogólnopolskiej oraz na terenie poszczególnych diecezji, m.in. w związku z Tygodniem Modlitwy o Jedność Chrześcijan.

Poprzez realizację wytyczonych celów Instytut pragnie przyczynić się do wzajemnego zbliżenia chrześcijan oraz do kształtowania lepszej przyszłości ekumenicznej w naszym kraju. Chce także wnieść swój wkład do tworzenia teologii o charakterze ekumenicznym, w dialogu z innymi tradycjami wyznaniowymi, aby proces ekumenicznej recepcji wartości duchowych mógł kształtować świadomość i duchowość katolicką.

Praca Instytutu koncentruje się wokół trzech katedr: teologii ekumenicznej, prawosławnej i protestanckiej.

Katedrą Teologii Ekumenicznej kieruje obecnie (od 23.04.2002 r.) ks. dr hab. Leonard Górka SVD, prof. nadzw. Na stanowiskach adiunktów pracują ks. dr Andrzej Kaim SAC i ks. dr Sławomir Pawłowski. W ramach katedry prowadzone są badania nad historią ruchu ekumenicznego (ze szczególnym uwzględnieniem zaangażowania Kościoła rzymskokatolickiego oraz inicjatyw słowiańskich), walorem ekumenicznym tradycji cyrylometodiańskiej (ukazywanie wartości integrujących wyznania chrześcijańskie, kultury i narody), a także badania porównawcze nad rozwojem idei ekumenicznej na Soborze Watykańskim II i eklezjologią ekumeniczną (teologia jedności Kościoła, modele jedności chrześcijan).

Katedrą Teologii Prawosławnej kieruje od początku ks. prof. dr hab. Wacław Hryniewicz OMI. Pracownicy Katedry (adiunkt dr Krzysztof Leśniewski, asystent mgr lic. Kazimiera Derkaczewska) oraz studenci piszący prace dyplomowe, magisterskie i doktorskie, podejmują badania nad teo-

logią i duchowością Kościoła prawosławnego oraz nad dialogiem katolicko-prawosławnym. Wyniki tych badań przekazywane są w działalności dydaktycznej, a także za pośrednictwem referatów wygłaszanych na sympozjach i konferencjach, zarówno krajowych jak i zagranicznych. Istotnym celem katedry jest przybliżanie tych nurtów myśli chrześcijaństwa wschodniego, które mogą twórczo inspirować teologię do kształtowania myśli otwartej, prawdziwie ekumenicznej, poszukującej nowej syntezy w myśleniu o Bogu, człowieku i losach świata. W dotychczasowych publikacjach pracowników Katedry dominowały badania nad staroruską teologią paschalną, prawosławną chryzologią, pneumatologią i eklezjologią, uniaryzmem, uniwersalizmem nadziei zbawienia, zagadnieniami eschatologicznymi, religijnymi motywami w literaturze greckiej, duchowością i liturgią chrześcijańskiego Wschodu.

Kuratorem Katedry Teologii Protestantckiej jest ks. prof. dr hab. Wacław Hryniewicz OMI. Na stanowisku adiunkta pracuje ks. dr Przemysław Kantyka. Prace badawcze dotyczą myśli Reformatorów, eklezjologii protestanckiej, dialogu luterancko-katolickiego i anglikańsko-katolickiego. Nowego wymiaru prace Katedry nabrały wraz z zaangażowaniem (od 15 lutego 2002) na pełnym etacie, jako asystenta, pastora Romana Prackiego z Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, który przygotowuje rozprawę doktorską na temat międzynarodowego dialogu luterancko-prawosławnego.

Instytut Ekumeniczny KUL prowadzi badania naukowe w następujących obszarach: chrześcijańska teologia nadziei; znaczenie tradycji cyrylo-metodiańskiej dla jedności europejskiej; promocja polskiej teologii ekumenicznej; duchowość chrześcijańskiego Wschodu; ekumeniczny wymiar współczesnej teologii anglikańskiej; ekumenizm doktrynalny Światowej Rady Kościołów; uniwersalizm w chrześcijaństwie europejskim, katolicyzm Kościoła a ekumenizm.

Programy badawcze IE KUL prowadzi konsekwentnie we współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami i placówkami naukowymi. Ich realizacja przejawiała się w rozmaitej formie - kontaktów naukowych, seminariów, konferencji, sesji, sympozjów, wykładów i referatów oraz różnego rodzaju publikacji. Instytut Ekumeniczny KUL jest członkiem instytucjonalnym międzynarodowego stowarzyszenia *Societas Oecumenica*. W ostatnim spotkaniu w Salisbury (Anglia) w 2002 r. brał udział ks. dr Przemysław Kantyka.

Ks. prof. dr hab. Wacław Hryniewicz jest członkiem Międzynarodowej Komisji Mieszanej ds. Dialogu Teologicznego między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym. Współpracuje również z Papieską Radą ds. Jedności Chrześcijan w Watykanie. Ks. dr hab. Leonard Górka jest członkiem Steyler Missionswissenschaftliches Institut e.V. w Sankt Augustin k. Bonn (Niemcy). Ks. mgr lic. Roman Pracki jest członkiem Luterancko-Prawosławnej Komisji Mieszanej ds. Dialogu Teologicznego.

Instytut Historii Kościoła

Dyrektor

- ks. prof. dr hab. Marek Zahajkiewicz, prof. zw.

- sekretarz: ks. dr hab. Jan Walkusz

1. Katedra Historii Kościoła w Starożytności Chrześcijańskiej

Kierownik - ks. dr hab. Mariusz Szram, adiunkt
- ks. dr Stanisław Koczwarra, adiunkt

2. Katedra Patrologii Greckiej

Kierownik - ks. prof. dr hab. Franciszek Drączkowski, prof. zw.
- ks. dr Piotr Szczur, adiunkt
- ks. mgr Bogdan Pańczak, asystent

3. Katedra Patrologii Łacińskiej

Kierownik - ks. dr hab. Jerzy Pałucki, prof. nadzw.
- s. dr Marta Ziółkowska

4. Katedra Historii Kościoła w Średniowieczu

Kierownik - ks. prof. dr hab. Marek Zahajkiewicz, prof. zw.
- ks. dr Stanisław Tyłus, adiunkt

5. Katedra Historii Kościoła w Czasach Nowożytnych

Kierownik - ks. dr hab. Anzelm Weiss, prof. nadzw.
- ks. dr Jarosław Marczewski, adiunkt

6. Katedra Historii Kościoła w XIX i XX wieku

Kierownik - ks. dr hab. Jan Walkusz, adiunkt
- ks. prof. dr hab. Zygmunt Zieliński, prof. zw.
- ks. dr Bogdan Stanaszek, adiunkt

7. Katedra Dziejów Teologii

Kierownik - ks. dr hab. Janusz Dyl, adiunkt

8. Katedra Metodologii i Nauk Pomocniczych Historii Kościoła

Kurator - ks. dr hab. Anzelm Weiss, prof. nadzw.

9. Katedra Historii Zakonów

Kierownik - ks. prof. dr hab. Stanisław Wilk, prof. zw.

Dział Badań nad Dziejami KUL

- dr hab. Grażyna Karolewicz, prof. nadzw.

IHK jest jedną tego typu placówką dydaktyczno-naukową – poza Wydziałem Historii Kościoła Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie – która, działając w ramach Wydziału Teologii, przygotowuje specjalistów z zakresu historii Kościoła. Choć oficjalnie został powołany 6 lutego 1964 r. przez Kongregację Seminariów i Uniwersytetów, już od 1922 r. funkcjonowała tu katedra historii Kościoła, prowadząca zajęcia specjalistyczne dla studentów po 5-letnich studiach teologicznych, a przedmiotów w latach 1922-1929 wykładali: ks. Jan Czuj, ks. Czesław Falkowski, ks. Józef Umiński i ks. Ludwik Wasilkowski. Po drugiej wojnie światowej, zwłaszcza po likwidacji wydziałów teologicznych na Uniwersytecie Jagiellońskim i Uniwersytecie Warszawskim w 1957 r., z inicjatywy ówczesnego rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ks. Mariana Rechowicza zorganizowano takie nauczanie, powołując w ramach Sekcji Historii Kościoła trzy katedry: Katedrę Historii Kościoła w Czasach Nowożytnych (kierownik: ks. Mieczysław Żywczyński), Katedrę Historii Kościoła w Średniowieczu (kie-

rownik: ks. M. Rechowicz) i Katedrę Historii Kościoła w Starożytności (nie obsadzona do 1966 r.). Przewidziano wtedy cały szereg wykładów specjalistycznych dla studentów (głównie księży i absolwentów teologii) w miejsce zajęć ogólnoteologicznych, przechodząc stopniowo w programie do poszerzonego studium historii Kościoła z silną podstawą metodologiczną i nauk pomocniczych historii. W miarę powiększania się kadry dydaktyczno-naukowej i coraz większego zainteresowania studiami historyczno-kościelnymi, z dotychczasowej sekcji utworzono – jak już wspomniano – w 1964 r. Instytut Historii Kościoła, wzorowany na Wydziale Historii Kościoła Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie, z siedmioma katedrami, choć nie wszystkie – z braku wyspecjalizowanej kadry – podjęły od razu działalność.

Katedra Patrologii – zrazu pracował w niej ks. Jan M. Szymusiak, a po habilitacji w 1966 r. został p.o. jej kierownikiem. W latach 1971-1983 wyładał patrologię i prowadził proseminarium ks. Andrzej Bober. Od 1983 r. jego funkcję przejął ks. Franciszek Drączkowski, który w 1984 r. został kierownikiem ka-

tedry. Trzy lata później zmodyfikowano nieco program Instytutu Historii Kościoła, uściślony następnie w latach dziewięćdziesiątych, by stworzyć studentom możliwość specjalizacji w patrologii; było to możliwe po zatrudnieniu w katedrze najpierw ks. Jerzego Pałuckiego, a później ks. Mariusza Szrama. Po usamodzielnieniu się tego pierwszego, w 1997 r. dotychczasową katedrę patrologii podzielono na dwie: Katedrę Patrologii Greckiej (kierownik: ks. F. Drączkowski i adiunkt ks. Piotr Szczur) i Katedrę Patrologii Łacińskiej (kierownik: ks. J. Pałucki i asystent s. Marta Ziółkowska). Z najważniejszych publikacji patologicznych należy wymienić prace ks. F. Drączkowskiego (*Kościół-Agape według Klemensa Aleksandryjskiego*, Lublin 1983; *Miłość syntezą chrześcijaństwa*, Lublin 1990; *Patrologia*, Pelplin - Lublin 1998), ks. J. Pałuckiego (*Święty Ambroży jako duszpasterz w świetle adhortacji pastoralnych*, Lublin 1996) i ks. M. Szrama (*Chrystus – Mądrość Boża według Orygenesza*, Lublin 1997; *Orygenes o kapłaństwie. Antologia tekstów*, Olsztyn 1998; *Duchowy sens liczb w alegorycznej egzegezie aleksandryjskiej (II-V)*, Lublin 2001).

Dzieje i obecna sytuacja Instytutów Wydziału Teologii - Instytut Historii Kościoła

Katedra Historii Kościoła w Starożytności Chrześcijańskiej – choć utworzona w 1964 r. otrzymała kierownika dopiero w 1966 r. w osobie ks. Bolesława Kumora, który kierował nią do 1972 r., a wspomagał go (1970-1972) asystent ks. Anzelm Weiss. Z chwilą usamodzielnienia się ks. Jana Śrutwy, on został w 1981 r. jej kierownikiem, znajdując wyraźne wsparcie od połowy lat dziewięćdziesiątych ze strony swego asystenta i adiunkta ks. Stanisława Koczwały. Z chwilą rezygnacji bpa J. Śrutwy z kierowania katedrą, funkcję tę w 2003 r. powierzono ks. M. Szramowi, a adiunktem w dalszym ciągu jest ks. S. Koczwa. Spośród publikacji katedry warto odnotować prace bpa J. Śrutwy (*Praca w starożytnym chrześcijaństwie afrykańskim*, Lublin 1983; *Współnotowość życia chrześcijańskiego w Kościele starożytnym*, Lublin 1984) i ks. S. Koczwały (*Wokół Akacjusza*, Lublin 2000).

Katedra Historii Kościoła w Średniowieczu – od początku aż do roku 1975 kierował nią ks. Marian Rechowicz, a następnie – do chwili obecnej – ks. Marek Zahajkiewicz. Z katedrą, do chwili usamodzielnienia się, byli nadto związani jako asystenci i adiunkci – ks. Henryk D. Wojtyśka oraz ks. A. Weiss, a obecnie adiunkt ks. Stanisław Tylus. Z dorobku tej katedry warto wymienić prace ks. M. Zahajkiewicza (*Msza święta w Polsce do Soboru Trydenckiego w świetle rodzimych komentarzy*, Warszawa 1971; „*Tractatus sacerdotalis*” Mikołaja z Błonia na tle teologii przełomu wieku XIV i XV, Lublin 1979), ks. S. Tylusa (*Fundacje kościołów parafialnych w średniowiecznej archidiecezji lwowskiej*, Lublin 1999), a także w ich redakcji (*Średniowieczny Kościół polski. Z dziejów duszpasterstwa i organizacji kościelnej*, Lublin 1999).

Katedra Historii Kościoła w Czasach Nowożytnych. Od początku aż do 1971 r. kierował nią ks. M. Żywczyński, a po nim kierownictwo przejął ks. B. Kumor. W prowadzeniu katedry wspomagali go w latach 1972-1997 asystenci i adiunkci: ks. A. Weiss (1972-1977), ks. Stanisław Salaterski (1991-1993) i ks. Stanisław Nabywaniec (1994-1997). Od 1998 r. kierownikiem katedry jest ks. A. Weiss, a jego adiunktem ks. Jarosław Marczewski. Spośród licznych publikacji autorstwa pracowników katedry trzeba przede wszystkim wymienić prace ks. B. Kumora (*Historia Kościoła*, t. 1-8, Lublin 1973-1995; *Granice metropolii i diecezji polskich (968-1939)*, ABMK 18(1969)-23(1971); *Ustrój i organizacja Kościoła polskiego w okresie niewoli narodowej 1772-1918*, Kraków 1980; *Dzieje diecezji krakowskiej do roku 1795*, t. 1-4, Kraków 2000-2002), ks. A. Weissa (*Biskupstwa bezpośrednie*

zależne od Stolicy Apostolskiej w średniowiecznej Europie, Lublin 1992) i ks. J. Marczewskiego (*Duszpasterska działalność Kościoła w średniowiecznym Lublinie*, Lublin 2002).

Katedra Historii Kościoła w XIX i XX wieku. Od chwili powstania w 1964 r. do 1972 r. jej kierownikiem był ks. M. Żywczyński, który do pomocy zaangażował w 1964 r. ks. Zygmunta Zielińskiego. Z chwilą przejścia ks. M. Żywczyńskiego na emeryturę katedrą (do 2003 r.) kierował ks. Z. Zieliński, wspierany przez asystentów i adiunktów: ks. Stanisława Wilka (1974-1993) i ks. Jana Walkusza (1995-2003). Od 2003 r. kierownikiem katedry jest ks. J. Walkusz, zajęcia prowadzi także ks. Z. Zieliński. Spośród ponad 1500 publikacji tej katedry, w tym ok. 100 książek, na szczególną uwagę zasługują prace ks. M. Żywczyńskiego (*Kościół i rewolucja francuska*, Warszawa 1951; *Historia powszechna 1789-1870*, Warszawa 1964, [wyd. 7] 1996; *Włochy nowożytne 1796-1945*, Warszawa 1971), ks. Z. Zielińskiego (*Kościół katolicki w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1848-1865*, Lublin 1973; *Papież i papieństwo dwóch ostatnich wieków*, Warszawa 1983, [wyd. 3] 1999; *Niemcy. Zarys dziejów*, Katowice 1998, [wyd. 2] 2002; *Kościół w Polsce 1944-2002*, Radom 2003) i ks. J. Walkusza (*Duchowieństwo katolickie diecezji chełmińskiej 1918-1939*, Pelplin 1992; *Piastun słowa. Ks. Bernard Sychta 1907-1982*, Gdańsk-Pelplin 1997; *Twórczość literacka duchowieństwa polskiego na ziemiach zaboru pruskiego w XIX i XX wieku*, Lublin 2002).

Katedra Dziejów Teologii – została utworzona w 1976 r. w miejsce pierwotnie powołanej w 1964 r. Katedry Archeologii Chrześcijańskiej. Ponieważ ta ostatnia nigdy nie miała swego kierownika (przez krótki czas wykłady prowadzili w niej ks. Antoni Liedtke i ks. Franciszek Stopniak), decyzją Senatu utworzono Katedrę Dziejów Teologii, której kierownikiem w latach 1976-1997 był ks. Henryk D. Wojtyśka, mając od 1985 r. do pomocy asystenta (adiunkta) ks. Janusza Dyla. Z powodu prowadzonych badań w Rzymie, kuratorem katedry w 1987 r. został ks. A. Weiss, później ks. M. Zahajkiewicz, a w 2002 r. jej nowym kierownikiem – ks. J. Dyl. Do ważniejszych publikacji katedry należą prace ks. H. D. Wojtyśki (*Cardinal Hosius. Legate to the Council of Trent*, Rzym 1967; *Papiestwo-Polska 1548-1563*, Lublin 1977 oraz 4 tomy *Acta Nuntiaturae Polonae*) i ks. J. Dyla (*Sobory powszechne w drugim tysiącleciu chrześcijaństwa*, Tarnów 1997; *Pallotyni w Polsce 1907-1947*, Lublin 2001).

Katedra Metodologii i Nauk Pomocniczych Historii Kościoła – utwo-

rzona w 1964 r. i kierowana w latach 1966-1984 przez ks. Stanisława Librowskiego. Z chwilą jego przejścia na emeryturę, jej kierownikiem został w 1986 r. ks. A. Weiss (od 1998 kurator). Z najważniejszych prac katedry należy wskazać na publikacje ks. S. Librowskiego (głównie na temat źródeł kościelnych i repertoria akt wizytacji kanonicznych, publikowane na łamach ABMK, a także *Inwentarz realny dokumentów Archiwum Diecezjalnego we Włocławku. Dokumenty samoistne*, t. 1-7, Włocławek 1994-1999; *Inwentarz realny dokumentów Archiwum Diecezjalnego we Włocławku. Dokumenty w kopiariuszach*, t. 1-11, Włocławek 1999-2002).

Katedra Historii Zakonów – powołana przez Senat akademicki w 1995 r., a jej pierwszym kierownikiem został ks. S. Wilk. Poza dydaktyką określoną programem katedry na uwagę zasługują publikacje jej kierownika (*Archidiecezja gnieźnieńska w II Rzeczypospolitej*, Lublin 1987; *Episkopat Kościoła katolickiego w Polsce w latach 1918-1939*, Warszawa 1992 oraz 7 tomów *Acta Nuntiaturae Polonae* dotyczących nuncjusza A. Rattiego).

Strukturalnie z Instytutem Historii Kościoła wiąże się nadto Dział Badań nad Dziejami KUL, w którym od 1980 r. pracuje Grażyna Karolewicz, prowadząc rozległe i komplementarne badania nad historią naszej Uczelni (m.in. kilka tomów wspomnień studentów i pracowników KUL; *Nauczyciele akademicki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w okresie międzywojennym*, t. 1-2, Lublin 1994).

Podstawowym zadaniem Instytutu Historii Kościoła – poza indywidualnymi i zbiorowymi badaniami – jest dydaktyka obejmująca zajęcia kursoryczne oraz rozbudowaną problematykę wykładów specjalistycznych typu monograficznego, a także seminaria naukowe przygotowujące dyplomantów trzech stopni: magistrów, licencjatów i doktorów. Ze względu na specjalistyczne przygotowanie zrezygnowano całkowicie z udziału studentów Instytutu w zajęciach ogólnoteologicznych, zwiększono natomiast liczbę przedmiotów kościelno-historycznych i dyscyplin specjalnych, jak metodologia historii (do 1986 r. wykładał ją ks. Stanisław Kamiński, a następnie ks. A. Weiss), teologia historii (do 2000 r. wykładał ten przedmiot ks. Czesław S. Bartnik, aktualnie – ks. Mirosław Kowalczyk), dzieje misji katolickich (do 1993 r. wykładał ks. Z. Zieliński, a potem ks. J. Walkusz), instytucje kościelne (do 2000 r. wykład taki prowadził ks. B. Kumor, aktualnie ks. A. Weiss), dzieje Kościołów wschodnich (wykładali: Bogusław Waczyński, ks. M. Rechowicz i ks. B. Kumor) i hi-

storiografia kościelna (o. Romuald Gustaw, ks. M. Żywczyński, ks. B. Kumor, ks. S. Wilk).

W seminariach magisterskich uczestniczą studenci teologii kursu A i B trzech ostatnich lat studiów, diakoni i absolwenci seminariów duchownych z całej Polski, doktoranci zaś – zgodnie z programem Instytutu i według specjalności katedr – odbywają studia czteroletnie. Dość dodać, że w latach 1964-2003 Instytut Historii Kościoła wypromował ok. 1200 magistrów, ponad 200 licencjatów i ok. 150 doktorów.

Oprócz dydaktyki Instytut Historii Kościoła zajmuje się organizowaniem sympozjów naukowych oraz patronuje rocznym zjazdom wykładowców historii Kościoła z całej Polski (od 2000 r. ks. J. Walkusz pełni funkcję sekretarza Sekcji Historyków Kościoła Polskiego Towarzystwa Teologicznego i jest faktycznym organizatorem tych zjazdów), a wygłoszone tam referaty stanowią istotne osiągnięcie współczesnej historiografii. By jednak nie zaprzepaścić tych osiągnięć ks. J. Walkusz założył i jest redaktorem ogólnopolskiego rocznika naukowego pt. „Kościół w Polsce. Dzieje i Kultura” (t. 1-2, Lublin 2002-2003), który – poza oryginalnymi artykułami i studiami – zawiera bogaty dział informacyjno-bibliograficzny. Poważnym osiągnięciem naukowym są także cykliczne sympozja organizowane bądź to przez cały Instytut, bądź przez poszczególne katedry i publikacje powstające jako pokłosie konferencji. Do ważniejszych z nich należą: *Kościół w II Rzeczypospolitej* (Lublin 1980, [wyd.

2] 1986), *Męka Chrystusa wczoraj i dziś* (Lublin 1981), *Życie religijne w Polsce pod okupacją 1939-1945* (t.1, Warszawa 1982, t. 2 Katowice 1992), *Z przeszłości opactwa łysogórskiego* (1986), *Chrześcijaństwo a życie publiczne w Cesarstwie Rzymskim III-IV wieku* (Lublin 1988), *Błogosławiona Urszula Ledóchowska – życie i dzieło* (Lublin 1989), *Chrzest Litwy* (Lublin 1990), *Polacy – Żydzi. Wczoraj i dziś* (1991), *Błogosławiony Honorat Koźmiński i jego dzieło* (Warszawa 1992), *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wybrane zagadnienia z dziejów Uczelni* (Lublin 1992), *Niemcy – Polacy. Przeszłość – teraźniejszość – przyszłość* (Katowice 1993, [wyd. 2] 1995), *Aparat ucisku na Lubelszczyźnie w latach 1944-1956 wobec duchowieństwa katolickiego* (Lublin 2000), *Błogosławiony Edmund Bojanowski. Serdecznie dobry człowiek* (Lublin 2000), *Działalność zakonów w XIX i XX wieku* (2001).

Na uwagę zasługują także inne publikacje zespołowe pracowników Instytutu Historii Kościoła, jak: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce* (t. 1-3, red. M. Rechowicz, Lublin 1974-1977), *Bibliografia katolickich czasopism religijnych w Polsce 1918-1944* (red. Z. Zieliński, Lublin 1981) czy podrednik *Historii Kościoła w Polsce* (t. 1-2, red. B. Kumor i Z. Obertyński, Poznań 1974-1979), zredagowany przy współudziale pracowników i absolwentów Instytutu.

Zaangażowanie pracowników Instytutu przejawia się także we współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi Europy Zachodniej i Ameryki, gdzie najczęściej występują oni z referatami, cyklami wykładów bądź

realizują wspólne projekty badawcze. Dla ilustracji warto wskazać choćby na takie centra, jak: Seton Hall University, Brigham Young University w Provo, Felician College w Lodi, The University of Western Ontario w London, Ont., Historischer Verein für Ermland w Münster, Polski Instytut Historyczny w Rzymie, Uniwersytet w Toronto, Uniwersytet Sapienza w Rzymie, Università Pontificia Salesiana w Rzymie, Uniwersytet w Strasbourgu, Uniwersytet Katolicki we Fryburgu, Uniwersytet Katolicki w Eichstätt, Universität Urbina, European Science Foundation, Pontificio Comitato di Scienze Storiche, Katolicki Uniwersytet w Ružomberok, Uniwersytet w Trnawie.

Organizacja i koordynacja prac całego Instytutu jest przede wszystkim dziełem jego dyrektorów. Funkcję tę pełnili dotychczas: ks. M. Rechowicz (1964-1965, 1967-1973), ks. M. Żywczyński (1965-1967), ks. B. Kumor (1972-1975, 1982-1983), ks. H. D. Wojtyśka (1976-1977, 1979-1981), ks. S. Librowski (1977-1979), ks. J. Śrutwa (1981-1982), ks. M. Zahajkiewicz (od 1983). Od 1998 r. Instytut ma także swego sekretarza, którym został wybrany ks. J. Walkusz.

Od 1964 r. Instytut Historii Kościoła wydaje z. 4 (Historia Kościoła) „Roczniki Teologiczne” (wcześniej – „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”), natomiast personalnie i ideowo związany z Instytutem Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych – własny periodyk naukowy pt. „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”.

Instytut Pastoralno-Katechetyczny

Dyrektor

- ks. prof. dr hab. Ryszard Kamiński, prof. zw.

- sekretarz: ks. dr Andrzej Kiciński

1. Katedra Teologii Pastoralnej Ogólnej

Kierownik - ks. dr hab. Stanisław Bielecki, prof. nadzw.
- ks. dr Wiesław Śmigiel, asystent

2. Katedra Teologii Pastoralnej Szczegółowej

Kierownik - ks. prof. dr hab. Ryszard Kamiński, prof. zw.
- ks. dr Wiesław Przygoda, adiunkt
- ks. dr Marek Fiałkowski, adiunkt

3. Katedra Socjologii Religii

Kierownik - ks. bp dr hab. Kazimierz Ryczan, prof. nadzw.
- ks. dr Kazimierz Świątek, adiunkt

4. Katedra Katechetyki Integralnej

Kurator - ks. prof. dr hab. Stanisław Kulpaczyński, prof. nadzw.
- s. dr Halina Wrońska, adiunkt

- ks. dr Ryszard Podpora, st. wykładowca

- ks. dr Marian Zając, adiunkt

- ks. dr Andrzej Kiciński, adiunkt

- ks. mgr Piotr Kowalczyk, asystent

5. Katedra Katechetyki Psychologiczno-Pedagogicznej

Kierownik - ks. prof. dr hab. Stanisław Kulpaczyński, prof. nadzw.
- dr Helena Słotwińska, adiunkt
- ks. dr Paweł Mąkosa, asystent

6. Katedra Duszpasterstwa Rodzin

Kurator - ks. prof. dr hab. Ryszard Kamiński, prof. zw.
- ks. dr Antoni Tomkiewicz, st. wykładowca
- dr Beata Parysiewicz, adiunkt

Instytut Pastoralno-Katechetyczny KUL powstał w roku 2000 z podziału Instytutu Teologii Pastoralnej (1968-2000) na Instytut Pastoralno-Katechetyczny i Instytut Liturgiczno-Homiletyczny. Instytut Pastoralno-Katechetyczny jest placówką naukowo-

dydaktyczną o charakterze interdyscyplinarnym.

Struktura organizacyjna IPK obejmuje trzy specjalizacje: specjalizacja teologii praktycznej (Katedra Teologii Pastoralnej Ogólnej; Katedra Teologii Pastoralnej Szczegółowej i

Katedra Socjologii Religii); specjalizacja katechetyczna (Katedra Katechetyki Integralnej i Katedra Psychologiczno-Pedagogiczna); specjalizacja duszpasterstwa rodzin (Katedra Duszpasterstwa Rodzin).

Dzieje i obecna sytuacja Instytutów Wydziału Teologii - Instytut Pastoralno-Katechetyczny

Katedra Teologii Pastoralnej Ogólnej

Katedra istnieje w KUL od roku 1968, przy czym w latach 1970-1999 nosiła ona nazwę Katedry Dogmatyki Pastoralnej. W roku 1999 powrócono do jej pierwotnej nazwy: Katedra Teologii Pastoralnej Ogólnej. Kierownikami tej katedry byli ks. prof. dr hab. Władysław Piwowski (1968-1970), ks. prof. dr hab. Adam Ludwik Szafrński (1971-1981), ks. prof. dr hab. Mieczysław Majewski jako kurator (1981-1996), obecnie kieruje nią ks. prof. dr hab. Stanisław Bielecki (od 1997). W katedrze na stanowisku asystenta i adiunkta pracowali ks. prof. dr hab. Franciszek Blachnicki, ks. dr Jerzy Grześkowiak i dr Krystian Wojacek. Aktualnie asystentem jest ks. dr Wiesław Śmigiel.

Katedra Teologii Pastoralnej Szczegółowej

Wcześniej zwana Katedrą Organizacji Duszpasterstwa (1973-1999) funkcjonuje od roku 1973. Kierownikiem katedry był ks. prof. dr hab. Romuald Rak (1973-1991) i ks. prof. dr hab. Ryszard Kamiński (od 1991). Adiunktami w Katedrze Teologii Pastoralnej Szczegółowej są: ks. dr Wiesław Przygoda i o. dr Marek Fiałkowski OFM Conv.

Katedra Socjologii Religii

Funkcjonuje od 1958 roku. Kierownikiem katedry był najpierw ks. dr hab. Józef Majka (1958-1969), potem ks. prof. dr hab. Władysław Piwowski (1969-1993) a obecnie bp. prof. dr hab. Kazimierz Ryczan (od 1993). Przy katedrze socjologii religii jako asystenci bądź adiunkci byli zaangażowani ks. dr Ignacy Tokarczuk (1962-1965), ks. mgr Jan Siek, ks. dr Marian Radwan, ks. dr Florian Pełka i od roku 1993 ks. dr Kazimierz Świąs.

Katedra Katechetyki Integralnej

Wcześniej zwana Katedrą Katechetyki Pedagogicznej (1970-1971), powstała w 1970 roku i była kierowana kolejno przez ks. prof. dr hab. Piotra Porębę (1970-1972), ks. prof. dr hab. Adama Ludwika Szafrńskiego (1972-1975), ks. prof. dr. Mieczysława Majewskiego (1975-1998) i ks. prof. dr hab. Stanisława Kulpaczyńskiego jako kuratora (od 1998). W ramach tej katedry byli zaangażowani do pracy dydaktycznej ks. dr Franciszek Blachnicki, ks. prof. dr hab. Jan Charytański, bp. dr Edward Materski, ks. prof. dr hab. Roman Murawski, ks. dr hab. M. Rusiecki, bp. dr Gerard Kusz, ks. dr Stanisław Łabendowicz, ks. dr Tadeusz Nosek. Obecnie adiunktami przy tej katedrze są ks. dr Andrzej Kiciński i ks. dr

Marian Zając, a starszym wykładowcą jest siostra dr Halina Wrońska.

Katedra Katechetyki Psychologiczno-Pedagogicznej

Powstała w roku 1989 i kieruje nią ks. prof. dr hab. Stanisława Kulpaczyński. W ramach tej katedry był zaangażowany o. mgr Władysław Kowalski, obecnie adiunktem przy katedrze jest dr Helena Słotwińska, a asystentem ks. dr Paweł Mąkosa.

Katedra Duszpasterstwa Rodzin

Kontynuuje działalność Katedry Psychologii Duszpasterskiej (1973-1974) i Katedry Pedagogiki Rodziny (1974-1999). Kierowana była przez ks. prof. dr hab. Piotra Porębę (1970-1979), ks. prof. dr hab. Romualda Raka jako kuratora katedry (1980-1988) i ks. prof. dr hab. Józefa Wilka (1988-1996), ks. prof. dr hab. Ryszarda Kamińskiego jako kuratora katedry (od 1996). W katedrze na stanowisku adiunkta pracują ks. dr Antoni Tomkiewicz, dr Beata Parysiewicz i asystent doktorant mgr Grzegorz Pyżlak.

IPK prowadzi badania w zakresie zbawczej działalności Kościoła, tak w wymiarze teoretycznej refleksji nad zasadami kierującymi tą działalnością, jak i nad praktyką duszpasterstwa. Przedmiotem badań jest praktyczna działalność Kościoła w Polsce oraz teologiczne podstawy, formy i metody praktycznej działalności Kościoła, a także przejawy religijności oraz odnowa duszpasterstwa na odcinku pastoralnym, katechetycznym i duszpasterstwa rodzin. W pracach badawczych Instytutu Pastoralno-Katechetycznego stosowany jest paradygmat analizy teologii pastoralnej. Specyfiką tych badań jest to, że mają one charakter z jednej strony normatywny, z drugiej strony praktyczny. Jako promujące zespół zasad i norm działania, którymi powinien kierować się Kościół, wspólnoty

religijne i ich reprezentanci w różnych dziedzinach i na różnych szczeblach aktywności eklesjalnej, badania te mają charakter normatywny. Ze względu jednak na swój przedmiot badań, którym jest działalność zbawcza Kościoła jako Ludu Bożego, badania mają charakter praktyczny. O specyfice badań Instytutu decyduje to, że zarówno praktyczny, jak i normatywny element poznania teologiczno-pastoralnego stanowią całość. Nie można bowiem konstruować zasad, norm i wniosków pastoralnych oraz praktycznych dyrektyw działalności pastoralnej, katechetycznej i duszpasterstwa rodzin bez uprzedniej refleksji nad rzeczywistością i podstawami jej oceny.

O specyfice badań prowadzonych w Instytucie Pastoralno-Katechetycznym świadczy również fakt, że zasady i dyrektywy pastoralne i katechetyczne czerpane są w badaniach z dwóch źródeł: z Objawienia Bożego oraz z doświadczenia wspólnot religijnych i poszczególnych ludzi. W rozwiązywaniu zagadnień naukowych korzysta się z obu wspomnianych źródeł.

Specjalizacja teologii praktycznej zajmuje się badaniami nad formami duszpasterstwa, podmiotem duszpasterstwa oraz duszpasterstwem zwykłym i nadzwyczajnym w Polsce. Przedmiotem badań są modele posługi charytatywnej, duszpasterstwo charytatywne w parafii i diecezji, problemy ekologiczne, a także czynelnictwo religijne jako środek formacji religijnej wiernych. Następną grupę badań tej specjalizacji stanowią postawy młodzieży wobec tradycji i wartości religijnych, przemiany w sferze doświadczenia religijnego młodego pokolenia. Trzecia grupa badań dotyczy podstaw duszpasterstwa (chrystologicznych, pneumatologicznych i eklesjalnych), roli Ducha Świętego w życiu i działalności duszpasterstwa Kościoła, znaczenia Biblii w katechezie i przepowiadaniu Kościoła itd.

Specjalizacja katechetyczna prowadzi badania z katechetyki formalnej i materialnej, nad odnową katechetyczną w Polsce oraz katechezy w szkole i formacji katechetów. Prowadzi się badania nad symbolami w katechezie i obrazie katechety w opinii katechizowanych oraz problemami na katechezie. Kolejną grupę badań tej specjalizacji stanowi opracowanie koncepcji katechezy osób szczególnej troski, opracowanie nowych propozycji katechezy parafialnej po powrocie nauki religii do szkoły, problematyką nauczania Jana Pawła II, skierowanego do młodych.

Specjalizacja duszpasterstwa rodzin zajmuje się pedagogizacją rodziny, interpretacją doświadczenia religijnego w świetle analizy transakcyjnej, duszpasterstwem rodzin w Polsce, wychowaniem do miłości jako syntezą wychowania, problematyką więzi międzypokoleniowej w kontekście przekazu wartości, pełnienia funkcji wychowawczo-opiekuńczej w rodzinie w zależności od wykształcenia rodziców, postawami młodzieży wobec adopcji, interpreta-

cją prospołecznych uwarunkowań doświadczenia religijnego w świetle analizy transakcyjnej oraz problematyką propagowania wartości rodzinnych.

Instytut Pastoralno-Katechetyczny przygotowuje specjalistów z zakresu teologii pastoralnej i duszpasterstwa, katechetyki i duszpasterstwa rodzin. Wykładowcy wyższych seminariów duchownych, instytutów i kolegiów teologicznych w Polsce z zakresu teologii pastoralnej, katechetyki i duszpasterstwa rodzin to w większości absolwenci tego Instytutu. Podobnie większość pracowników referatów kurialnych (referaty duszpasterskie, referaty katechetyczne, referaty duszpasterstwa rodzin oraz referaty różnych duszpasterstw specjalistycznych) to dawni studenci sekcji wchodzących w skład Instytutu Pastoralno-Katechetycznego. Instytut Pastoralno-Katechetyczny prowadzi ponadto wykłady we Lwowie oraz w Podyplomowym Studium Pastoralno-Katechetycznym w Kielcach i Sandomierzu. Corocznie Sekcja Katechetyczna organizuje ogólnopol-

skie sympozjum dla katechetów, gromadzące ponad 1 tys. uczestników oraz od 31 lat sympozjum międzyuczelniane wraz z UKSW. Pracownicy Sekcji Katechetycznej są rzeczoznawcami do spraw zatwierdzania podręczników do nauki religii przy Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, ponadto są w komisjach przygotowujących m.in. „Katechizm dla dorosłych”.

Instytut Pastoralno-Katechetyczny wydał podręcznik „Teologia pastoralna” pod red. R. Kamińskiego, t. 1: Lublin 2000, t. 2: Lublin 2002. Obecnie jest w przygotowaniu „Leksykon teologii pastoralnej”. Wyżej przedstawiona specyfika badań teologiczno-pastoralnych prowadzonych w Instytucie znajduje odbicie w publikacjach zeszytu 6. „Roczników Teologicznych”. Często mają one charakter interdyscyplinarny, normatywny i zarazem praktyczny. Z tego powodu cieszą się dużym uznaniem w środowiskach teologów pastoralistów z innych uczelni.

Instytut Liturgiczno-Homiletyczny

Dyrektor

- ks. prof. dr hab. Władysław Głowa, prof. nadzw.

- sekretarz: ks. dr Stanisław Dyk

1. Katedra Teologii Liturgii

Kierownik - ks. prof. dr hab. Józef Jerzy Kopec, prof. zw.
- ks. dr hab. Czesław Krakowiak, adiunkt
- ks. dr Bogusław Migut, adiunkt
- ks. dr Andrzej Rutkowski, asystent
- ks. dr Piotr Kulbacki, wykładowca
- ks. mgr Henryk Bolczyk, wykładowca
- ks. dr Piotr Petryk, wykładowca

2. Katedra Historii Liturgii

Kierownik - ks. dr hab. Zbigniew Wit, prof. nadzw.

3. Katedra Homiletyki

Kierownik - ks. prof. dr hab. Władysław Głowa, prof. nadzw.
- ks. dr Józef Szczypa, adiunkt
- ks. dr Włodzimierz Broński, adiunkt
- ks. dr Stanisław Dyk, adiunkt
- ks. mgr Andrzej Głos, wykładowca

4. Katedra Współczesnych Form Przekazu Wiary

Kierownik - ks. prof. dr hab. Tadeusz Zasępa, prof. nadzw.
- ks. dr Jarosław Woźniak, asystent

Instytut Liturgiczno-Homiletyczny powstał w 2001 roku. Skupia on w sobie cztery katedry w ramach trzech specjalizacji: liturgiki, homiletyki i edukacji medialnej. Specjalizacja Liturgiczna w KUL istnieje już od okresu międzywojennego. Jej przedstawicielem był Sługa Boży Władysław Kornilowicz. Po wojnie w roku 1958 powołano Katedrę Liturgiki, którą kierował późniejszy biskup Marian Rechowicz, następnie ks. prof. Wacław Schenk, a od roku 1987 prof. Jerzy Kopec CP. Badania nad liturgią od Soboru Watykańskiego II skupiły się na 5 blokach tematycznych, które wymienia *Konstytucja o liturgii* (KL 16). W roku 1996 zagadnienia historyczne i prawnoadaptacyjne przejęła w swoim pionie badawczym nowoutworzona Katedra Historii Liturgii, aktualnie prowadzona przez ks. prof. Z. Wita, podczas gdy kierunek teologiczny, duszpasterski i duchowy pozostał w gestii Katedry Teologii Liturgii, kierowanej

przez prof. Kopia CP. Studia liturgiczne w trybie dziennym są realizowane według odrębnego programu dydaktycznego, w którym znaczna część wykładów ma charakter monograficzny, a świeccy i duchowni studenci mogą wybierać zajęcia zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. Tym samym Specjalizacja kształci znawców w zakresie liturgii oraz wykładowców dla seminariów duchownych i instytutów teologicznych. Przy dwóch katedrach Specjalizacji Liturgicznej zatrudnionych jest na stałe: 2 profesorów, 1 doktor habilitowany oraz 3 pracowników ze stopniem doktora. Ponadto zajęcia realizuje tu 9 innych pracowników naukowych z pokrewnych kierunków teologicznych.

W ramach Specjalizacji Liturgicznej powstało 6 habilitacji, 58 doktoratów, 128 licencjatów oraz około 400 magistrów. Specjalizacja Liturgiczna współpracuje z 5 diecezjalnymi seminariami duchownymi oraz z 3 zakonnymi. Na

szczególną uwagę zasługują seminaria naukowe w Gródku na Ukrainie oraz w Grodnie na Białorusi, w których klerycy we współpracy z KUL przygotowują swoje prace magisterskie. Efekty badań nad liturgią są publikowane w serii *Studia Liturgiczne* (6 tomów w latach 1975-1988), a od roku 1998 w tematycznym numerze 8. *Roczników Teologicznych*, zatytułowanym *Liturgika*. Pracownicy publikują swoje artykuły także w czasopismach liturgicznych: *Anamnesis*, *Liturgia Sacra*, *Ruch Biblijny i Liturgiczny* oraz w innych periodykach teologicznych. Fachowe opracowania w formie haseł autorstwa liturgistów lubelskich zamieszcza również *Encyklopedia Katolicka*. Badania nad liturgią, duchowością i nurtami polskiej kultury religijnej, podejmowane w specjalizacji, są wysoko notowane przez bratnie Instytuty Liturgiczne w Rzymie, Padwie, Paryżu i Trewirze, z którymi Specjalizacja utrzymuje żywe kon-

Dzieje i obecna sytuacja Instytutów Wydziału Teologii - Instytut Liturgiczno-Homiletyczny

takty, a w Polsce zyskały sobie miano *Lubelskiej szkoły badań nad liturgią rzymską*. Fachową wiedzę liturgistów z KUL potwierdza ich aktywny udział w pracach Komisji do Spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski, a także występowanie w roli ekspertów w zakresie liturgii i konsultacje dla naukowców świeckich zajmujących się życiem liturgicznym w Polsce. Pracownicy Specjalizacji aktywnie uczestniczą w organizacji i realizacji corocznych, dwudniowych sesji naukowych, gromadzących wykładowców liturgiki z wydziałów teologicznych, fakultetów oraz seminariów diecezjalnych i zakonnych.

Katedra Teologii Liturgii

Katedra Teologii Liturgii obok zajęć dydaktycznych w ramach magisterskiego i doktoranckiego seminarium naukowego podejmuje refleksję naukową nad liturgią, która od Soboru Watykańskiego II znalazła szczególne miejsce wśród dyscyplin teologicznych. W soborowej wizji liturgikę uznano za jeden z głównych przedmiotów teologicznych. Przyznano jej także rolę scalania wykładów z teologii w procesie duchowej formacji uczennic i uczniów Chrystusa Pana przez ich prowadzenie ku zrozumieniu misterium liturgii. Program badań Katedry obejmuje zagadnienie recepcji liturgii soborowej, której źródłami są odnowione księgi liturgiczne, typy celebracji we wspólnotach kościelnych i modele formacji liturgicznej, która obok poznania Biblii stanowi centrum mistagogii chrześcijańskiej. W trzech blokach problemowych zmierza się do odkrycia tego duchowego źródła i szczytu życia Kościoła. Celem hermeneutycznej analizy formuł, tekstów, modlitw i czytań liturgicznych jest wydobywanie z nich ładunku teologicznego, formacyjnego i ewangelizacyjnego dla współczesnych ludzi. Bazując na kwestionariuszach badawczych, przygotowanych przez kierownika Katedry, uwzględnia się walor duszpasterski liturgii przez przygotowanie modeli celebracji sakramentalnych, wzorców modlitwy liturgicznej, obchodów roku kościelnego, nabożeństw i praktyk religijności osobistej dzieci, młodzieży i dorosłych. Ważnym nurtem badawczym jest także próba rozpoznania liturgicznego charyzmatu i duchowości w treści dokumentów Kościoła powszechnego i wspólnot lokalnych. Te ostatnie swój kerygmat liturgiczny wypowiadają najczęściej w uchwatach synodalnych. Dlatego dwaj pracownicy Katedry uczestniczyli w przygotowaniu schematu o liturgii w II Polskim Synodzie Plenarnym, a pozostali byli zaproszeni przez biskupów

do przygotowywania synodów diecezjalnych.

Najbardziej rozbudowany blok tematyczny przygotowany przez kierownika Katedry stanowią badania nad doroczną i okolicznościową obrzędowością ludową czyli tzw. liturgią domową. Na bazie specjalnych kwestionariuszy gromadzi się tu dane o liturgicznych i religijnych tradycjach związanych z obrzędowością Adwentu i Bożego Narodzenia, Wielkiego Postu i Wielkanocy, zwyczajów weselnych i pogrzebowych oraz dokonuje inwentaryzacji i opisu obiektów kultu, takich jak krzyże, figury, kapliczki czy słynące łaskami obrazy, a także miejsca szczególnej czci, takie jak sanktuaria czy cmentarze. Ten program badań nad obrzędowością rodzinną został zaakceptowany przez Komitet Badań Naukowych PAN w formie specjalnego grantu obok dwóch innych grantów profesorskich, poświęconych katechumenatowi dorosłych oraz nowemu modelowi Pierwszej Komunii świętej.

Katedra Historii Liturgii

U początków powstania Katedry Liturgii (1958 rok) stały badania nad historią liturgii. Pierwsze prace badawcze dotyczyły dziejów liturgii w Polsce. Potwierdzeniem słuszności podjętego kierunku badań jest Konstytucja *Sacrosanctum Concilium*, która poleca, aby liturgię wykładać z uwzględnieniem zarówno aspektu teologicznego, jak i historycznego (por. KL 16). Zainteresowania ówczesnych badaczy skupiały się wokół dziejów poszczególnych sakramentów świętych w okresie przedtrydenckim w Polsce; dziejów kultu Najświętszej Maryi Panny i świętych; opracowania interesujących ksiąg liturgicznych zachowanych w bibliotekach polskich; prezentacji przejawów życia religijnego w minionym okresie. Omówiony został również dorobek i wkład teologów polskich w promowanie ruchu odnowy. Obecne badania kontynuują problematykę edytorską ksiąg liturgicznych, prowadzone są prace badawcze dotyczące kultury muzycznej sanktuariów polskich, a także blok badawczy związany z liturgią według rytuałów diecezjalnych i zakonnych. W programie prac prowadzonych przy Katedrze zrealizowany został grant badawczy, przyjęty przez Komitet Badań Naukowych PAN, związany z kulturą życia religijnego w Polsce. Od roku 1996 powstały cztery dysertacje doktorskie związane z pionem prowadzonych badań, a dwie z nich dotyczą życia religijnego na Słowacji. Obecnie przy Katedrze jest jeden samodzielny pracownik naukowy.

Katedra Homiletyki

Wykłady kursoryczne z homiletyki prowadzone były w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim już od 1959 roku. Przełomowe znaczenie dla rozwoju tej dziedziny teologii w KUL miało powstanie w 1968 roku Instytutu Teologii Pastoralnej obejmującego również specjalizację homiletyki. W dniu 16 maja 1985 roku Rada Wydziału Teologii KUL, w ramach wspomnianego Instytutu utworzyła też Katedrę Homiletyki. Główne kierunki badań dotyczyły roli Pisma świętego w przepowiadaniu, aktualizacji trudniejszych perykop biblijnych oraz historii i teologii przepowiadania.

Dzisiaj Kościół stawia przed kaznodziejstwem nowe wyzwania, dotyczące jego merytorycznej i formalnej strony: „Trzeba, aby posługa słowa stała na właściwym poziomie i aby jej szafarze potrafili sprostać aktualnym okolicznościom”; Orędzie, jakie przekazuje kapłan „winno rozbrzmiewać w sposób zdecydowanie atrakcyjny. Ze znawstwem i apostołskim nastawieniem winien korzystać z «nowych mównic», jakimi są środki przekazu”; „Prezbiterzy są pierwszymi odpowiedzialnymi za nową ewangelizację trzeciego tysiąclecia” (Kongregacja ds. Duchowieństwa: *Kapłan głosiciel Słowa, szafarz sakramentów i przewodnik wspólnoty w drodze do trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa*. Watykan 19 marca 1999). Odpowiadając na te wezwania oraz na wyzwania ducha czasów (dechryścianizacja; epoka informacji i szybkiego tempa komunikowania się ludzi) Katedra Homiletyki proponuje swoim studentom szeroki zakres kształcenia. Obecnie rozwijana jest przede wszystkim specjalizacja homiletyki (m.in. posoborowa teologia homilii, homiletyka materialna, podmiot przepowiadania, słuchacz słowa Bożego, struktury przepowiadania, przepowiadanie hagiograficzne, przepowiadanie słowa Bożego w sprawowaniu sakramentów, dydaktyka homiletyki, kaznodziejstwo Ojców Kościoła, historia kaznodziejstwa, metody pracy twórczej nad homilią, egzegeza perykop niedzielnych, Biblia w przepowiadaniu), ewangelizacji (m.in. teologia przepowiadania, teologia ewangelizacji, metody nowej ewangelizacji, wiedza o mediach; media w duszpasterstwie) i retoryki (m.in. style i podstawowe zasady w retoryce, retoryka tekstu mówionego, retoryka tekstu pisanego, retoryka elokucyjna, sztuka argumentacji, teoria komunikacji). Oprócz tradycyjnych metod zajęcia dydaktyczne prowadzone są także przy zastosowaniu nowoczesnych technik, jak np. praca z użyciem kamery video.

Bezpośrednim celem studiów z zakresu homiletyki jest przygotowanie absolwentów do pracy dydaktycznej w wyższych seminariach duchownych oraz do bardziej skutecznego wykonywania posługi słowa Bożego i podejmowania nowej ewangelizacji.

W Katedrze Homiletyki zatrudniony jest obecnie jeden samodzielny pracownik naukowy oraz czterech ze stopniem doktora. Pracownicy Katedry prowadzą również zajęcia dydaktyczne na innych uczelniach wyższych w Polsce (Warszawa, Przemyśl, Kielce, Elk) i za granicą (Słowacja). Aktywnie uczestniczą i organizują zjazdy i sympozja homiletyczne. W ramach tworzenia czasopisma „Przegląd Homiletyczny” współpracują także z głównymi ośrodkami homiletycznymi na świecie (Niemcy, USA, Włochy). W ten sposób mogą udostępniać swoim studentom dorobek naukowy homiletyki innych kręgów kulturowych. W czasie funkcjonowania Katedry Homiletyki powstało kilkadziesiąt prac doktorskich, kilkadziesiąt prac licencjackich i ponad sto prac magisterskich.

W ostatnim czasie Katedra Homiletyki czyni starania o powołanie, skierowanego do osób duchownych i świeckich, Podyplomowego Studium Homiletyczno-Retorycznego „Szkoła Ewangelizatorów”.

Katedra Współczesnych Form Przekazu Wiary

Katedra Współczesnych Form Przekazu Wiary powstała w 1992 roku. Jej powstanie i działalność jest odpowiedzią na oczekiwania Kościoła wyrażone w soborowym dokumencie *Inter mirifica* (1963), a także w instrukcji *Communio et progressio* (1971) i *Aetatis novae* (1992). We wszystkich tych dokumentach wyrażone jest oczekiwanie Kościoła wobec uniwersytetów, ośrodków naukowych i seminariów duchownych dotyczące wdrożenia różnych form kształcenia w dziedzinie mediów masowych.

W latach 1992-2001 katedra prowadziła badania w zakresie telewizji, radia i prasy. Jej pracownikami byli: ks. prof. dr hab. Tadeusz Zasepa, kierownik; ks. dr hab. Mirosław Kalinowski, adiunkt oraz ks. mgr Jarosław Woźniak, asystent.

Od roku 2001 przy Katedrze powstała specjalizacja: Edukacja medialna. Są to czteroletnie studia doktoranckie. Absolwenci uzyskują wiedzę z zakresu mediów masowych – drukowanych i elektronicznych. Nie jest to wiedza wyłącznie dziennikarska. Jest natomiast wiedzą o naturze mediów, ich wpływie na postawy odbiorców oraz wiedzą dającą możliwość wywierania wpływu

odbiorców na media – ich kształt i programy.

W latach działalności Katedry (1992-2003) powstało 9 pozycji książkowych (w tym 3 opublikowane na Słowacji, w języku słowackim), ponad 100 artykułów, pracownicy ogłosili 70 wydań (w tym 30 w ośrodkach zagranicznych), powstało 18 doktoratów, 66 magisterii, 30 recenzji doktorskich, 31 recenzji magisterskich, 7 recenzji do tytułu profesora (w tym 2 dla Słowacji), 2 recenzje habilitacyjne (obie dla Słowacji).

Ponadto ks. prof. J. Kopec prowadzi Instytut Formacji Pastoralno-Liturgicznej, który jest formą kształcenia dydaktyczno-formacyjnego dla duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego, otwartą na przygotowanie moderatorów, specjalistów w zakresie liturgii i duszpasterstwa podejmujących pracę z młodzieżą, rodzinami i kościelnymi wspólnotami laikatu. Program realizuje się w trzyletnim toku studiów eksternistycznych, z których dwa pierwsze lata mają po sześć trzydniowych konwersatoriów, obejmujących wykłady, ćwiczenia i praktyki formacyjne oraz pracę w grupach. Trzeci rok stanowi formę zdobywania wiedzy pastoralno-liturgicznej według indywidualnego toku studiów z możliwością napisania pracy magisterskiej i uzyskania licencjatu.

Instytut Muzykologii

Sekretarz

- mgr Jolanta Majewska

- ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak, prof. nadzw.

Dyrektor

1. Katedra Monodii Liturgicznej

Kierownik - ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak, prof. nadzw.
- mgr Beata Bodzioch, asystent
- ks. mgr Piotr Paćkowski

2. Katedra Teorii i Historii Muzyki Średniowiecza

Kurator - dr hab. Maria Piotrowska, prof. nadzw.
- ks. dr Robert Bernagiewicz, adiunkt
- dr Jacek Piech, adiunkt
- mgr szt. muz. I st. Iwona Sawulska, adiunkt
- mgr szt. muz. I st. Agnieszka Szulc-Brzyska, adiunkt

3. Katedra Polifonii Religijnej

Kierownik - dr hab. Stanisław Dąbek, prof. nadzw.

4. Katedra Etnomuzykologii i Hymnologii

Kierownik - prof. dr hab. Anna Czekanowska-Kuklińska, prof. zw.
- dr Antoni Zola, adiunkt

5. Katedra Hermeneutyki Muzycznej

Kierownik - dr hab. Maria Piotrowska, prof. nadzw.

6. Katedra Instrumentologii

Kierownik - ks. dr hab. Jan Chwałek, prof. nadzw.
- dr Maria Szymanowicz, adiunkt
- mgr Ireneusz Wyrwa, adiunkt
- mgr szt. muz. I st. Elżbieta Charlińska, adiunkt
- mgr szt. muz. I st. Roman Lulek, adiunkt
- mgr szt. muz. I st. Grzegorz Pecka, adiunkt
- mgr szt. muz. Jadwiga Kowalska, asystent
- ks. mgr Jarosław Kisieliński, asystent
- o. mgr Mieczysław Julian Śmierciak, asystent
- mgr Adam Załęski, asystent
- mgr Jarosław Wróblewski, asystent

W 1956 roku na wniosek Konferencji Episkopatu Polski powstała w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim komórka nazwana Katedrą Muzykologii Kościelnej. Jej założycielem i pierwszym kierownikiem był ks. prof. dr hab. Hieronim Feicht. Z czasem Katedra przyjęła nazwę Instytutu Muzykologii Kościelnej, a w 1991 r. de-

cyzją Senatu Akademickiego KUL przyjęto nazwę Instytut Muzykologii.

Kierownikami placówki byli: ks. prof. H. Feicht (1956-1967), przejściowo – prof. Józef Chomiński i ks. prof. Władysław Poplatek (po śmierci ks. Feichta), ks. prof. Karol Mrowiec (1968-1982), ks. prof. Jan Chwałek (1982-1987), ks. prof. Bolesław Bartkowski

(1987-1989), ks. prof. Ireneusz Pawlak (1989-1991), ks. Józef Ścibor (1991-2003) i ponownie ks. prof. Ireneusz Pawlak (od 2003 r.).

Zgodnie z regulaminem i pierwotnymi założeniami Instytut przeprowadza badania nad muzyką religijną w Polsce. Od samego początku swego istnienia uprawia się w Instytucie także muzy-

Instytut Muzykologii

kę kościelną. Ten kierunek ma charakter pomocniczy w stosunku do badań naukowych.

Przyjęty program studiów, obok specjalności naukowych, które przeprowadza się w poszczególnych katedrach, przewiduje także specjalności muzyczne: monodia liturgiczna, gra organowa oraz muzyka chóralna. W Instytucie istnieją trzy zespoły muzyczne: chór Instytutu (od początku istnienia placówki), Schola Gregoriana (od 1974 r.) oraz zespół instrumentalny (od 1999 r.).

Zorganizowano też kilka znaczących sympozjów naukowych (1966, 1978, 1989, 2000), z których ostatnie było poświęcone muzyce liturgicznej w Polsce.

W ciągu niespełna 50-ciu lat istnienia Instytutu przeprowadzono 10 przewodów habilitacyjnych, wypromowano 22 doktorów oraz 350 magistrów.

Dzięki wieloletniej pracy badawczej i artystycznej placówka zyskała uznanie jako prężny ośrodek naukowy na terenie Polski.

Katedra Monodii Liturgicznej

Najstarsza katedra IM powstała w 1956 r. pod nazwą Katedra Chorału Gregoriańskiego. Po rozdzieleniu kompetencji z inną nowopowstałą Katedrą (Katedrą Polifonii Religijnej) jej obecna nazwa brzmi Katedra Monodii Liturgicznej. Kolejnymi kierownikami byli: ks. prof. Hieronim Feicht – założyciel Instytutu Muzykologii; od 1967 r. prof. J. M. Chomiński i ks. prof. Poplatek; następnie od 1968 r. ks. prof. Karol Mrowiec i od 1990 r. do dzisiaj ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak.

W badaniach nad chorałem gregoriańskim skoncentrowano się głównie nad repertuarem zawartym w źródłach polskich. Dominują ujęcia monograficzne. Przedmiotem badań są zabytki rękopiśmienne i drukowane pod kątem

ich historii, funkcji, zawartości muzyczno-liturgicznej, a także gatunki chorału widziane bądź z perspektywy epoki, bądź też pochodzące z wybranych przekazów. W latach 80-tych XX w. na szeroką skalę podjęto badania nad chorałem epoki potrydenckiej, przede wszystkim nad tzw. chorałem piotrkowskim, a także nad chorałem zawartym w kancjonałach i śpiewnikach kościelnych. Obiektem badań stały się także monodyczne śpiewy liturgiczne skomponowane po Soborze Watykańskim II oraz biogramy badaczy chorału gregoriańskiego w Polsce.

Katedra współpracuje z innymi ośrodkami naukowymi: ze Stowarzyszeniem „Consociatio Internationalis Musicae Sacrae”; z Uniwersytetem Katolickim w Rużomberku (Słowacja) – gdzie ks. Pawlak jako wykładowca został zaangażowany w 2001 r. Od tego też roku Kierownik jest prezesem Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych.

Z działalnością Katedry ściśle związany jest od 1974 r. zespół „Schola Gregoriana”. Z założenia jest to zespół liturgiczny, występujący podczas obrzędów, w tym m.in. w warszawskim kościele św. Krzyża podczas mszy św. radiowej (dorocznie), w różnych kościołach Lublina i okolicy. Obok tego zespół ma na swoim koncie przygotowanie i wystawienie „Ordo Passionis et Resurrectionis Domini” (Lublin 1984), koncert na międzynarodowym festiwalu „Musica Antiqua Europae Orientalis” (Bydgoszcz 1985), na festiwalu „Gaude Mater” (Częstochowa 1994) oraz na Festiwalu Muzyki Jednogłosowej (Płock 1997).

Katedra Teorii i Historii Muzyki Średniowiecza

Katedra powstała w roku 1991. Jej kierownikiem był o. prof. dr hab. Józef

Ścibor (1991-2003). Obecnie funkcję kuratora pełni p. prof. dr hab. Maria Piotrowska.

Przedmiotem badań jest: systemowe ujęcie modalnego aspektu średniowiecznej monodii liturgicznej; badanie struktur modalnych różnych gatunków chorału gregoriańskiego, a w szczególności śpiewów brewiarzowych w przekazach drukowanych ksiąg chorałowych (współczesnych i dawnych); problematyka paleografii i semiologii gregoriańskiej w świetle paleografii graduatu wiślickiego (XII/XIV w.); antyfony antyfonarza kieleckiego (1372) w świetle łacińskich tonariuszy.

Wśród ośrodków, z którymi współpracuje Katedra są: Ośrodek Promocji Kultury w Częstochowie; Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej *Gaude Mater* w Częstochowie; Kongres Muzykologiczny *Musica Antiqua Europae Orientalis Muzyka i słowo wobec sacrum w kulturze Świata Zachodniego i Wschodniego*, Bydgoszcz, 10-14 września 2003 r., a także: Bawarska Akademia Nauk (Sekcja historyczna, w tym Redakcja Lexicon; Musicum Latinum Medi Aevi) w Monachium; nawiązana jest też współpraca z Uniwersytetem w Cremona (Włochy).

Katedra może poszczycić się następującymi osiągnięciami: rozległy zestaw drukowanych łacińskich tonariuszy oraz licznych średniowiecznych traktatów muzycznych; kolorowe slajdy i mikrofilmy najcenniejszych rękopiśmiennych zabytków chorału gregoriańskiego (m.in. graduał wiślicki [XII/XIII w], antyfonarz kielecki [1372], graduał i antyfonarz z Imbramowic [XIV w]); polskie zabytki chorałowe – starodruki (m.in. antyfonarz piotrkowski [XVI w]); obszerny zestaw współczesnych ksiąg chorałowych reprezentujących różne tradycje chorałowe, zarówno rzymskie, jak i monastyczne (Benedyktyńska Kongregacja Solesmeńska i Helwetycka, Cysterska i Dominikańska); szczególnie cenny komplet wydawnictw Sekcji Historycznej Bawarskiej Akademii Nauk (red. Michael Bernhard).

Katedra Polifonii Religijnej

Katedra powstała w 1968 r. z rozdzielenia kompetencji Katedry Chorału Gregoriańskiego. Jej pierwszym kierownikiem został ks. prof. dr hab. Karol Mrowiec CM, który kierował nią aż do roku 1990. Od roku 1998 nowym kierownikiem został p. prof. dr hab. Stanisław Dąbek.

Przedmiot badań w pierwszym jej okresie (K. Mrowiec) – Religijna staropolska kultura muzyczna w różnorodnych przejawach, zwłaszcza zaś: pieśń kościelna (jedno- i wielogłosowa), twórczość kompozytorska (muzyka wielogłosowa wokalna i wokально-instrumentalna), muzyka organowa, ośrodki reli-

gijnej kultury muzycznej (np. klasztorne, brackie).

Natomiast od roku 1998 (S. Dąbek) badania Katedry są kontynuacją poprzedniej tradycji katedry i rozszerzeniem zakresu czasowego o współczesną muzykę religijną polskich kompozytorów. Po tym rozszerzeniu można sformułować przedmiot badań katedry jako: Religijna staropolska i współczesna kultura muzyczna w różnorodnych przejawach. Podjęto także (w pracach magisterskich) problematykę twórczości religijnej kompozytorów europejskich (Liszt, Brückner) oraz wybranych zagadnień muzyki cerkiewnej, ormiańskiej (ze względu na uczestników seminarium) czy ośrodka Taizé.

Z przedmiotem badań katedry związany jest rodzaj archiwum (w Bibl. IM), np. *Twórczość mszalna kompozytorów polskich w XX wieku (1900-1995)*, Warszawa 1996 r.; *Wielogłosowy repertuar kancjonałów staniąteckich (XVI-XVIII w.)*, Lublin 1997 r.

Kierownik podjął współpracę (m.in. w formie wykładów gościnnych) z odpowiednimi katedrami Sekcji Muzykologii Uniwersytetu Kardynała Wyszyńskiego i Akademii Muzycznej w Warszawie.

Katedra Etnomuzykologii i Hymnologii

Katedra powstała w 1983 r. i jej kolejnymi kierownikami byli: ks. prof. dr hab. Bolesław Bartkowski (1983-1997), prof. dr hab. Stanisław Dąbek (1998-2000), od 2001 r. prof. dr hab. Anna Czekanowska-Kuklińska. Obecna Pani Kierownik była Visiting lector (Seattle - USA) 1963, Visiting professor: (Seattle - USA) 1980, (Moguncja - Niemcy) 1981, (Durham - Anglia) 1983/84, (The Queen's University of Belfast) 1986, a obecnie jest członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Muzyki Współczesnej 1995, członkiem honorowym European Seminar in Ethnomusicology 2001, oraz członkiem zw. ZKP i Członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.

Przedmiotem badań Katedry jest: muzyka ludowa w tradycji kościelnej; tradycja ludowa w społeczeństwie dzisiejszym; kultury muzyczne krajów sąsiednich przy szczególnym zainteresowaniu kulturą Śląska, Ukrainy, Białorusi i Litwy; muzyka innych kontynentów przy szczególnym zainteresowaniu tymi obszarami, na których pracują Ojcowie Misjonarze; pieśń religijna w Polsce w aspekcie historycznym (kancjonały, śpiewniki, zbiory rękopiśmienne).

Katedra współpracuje z następującymi ośrodkami: z Instytutem Mu-

zykologii UW – wspólne badania terenowe studentów w kraju i za granicą; z Zakładem Językoznawstwa UMCS (prof. Bartmiński, dr. hab. Jan Adamowski). Są też plany współpracy z Akademią Duchowną we Lwowie, a także z ośrodkami zagranicznymi: z Grupą Studyjną *Music and Minorities* Międzynarodowej Rady Muzyki Tradycyjnej UNESCO (organizacja konferencji międzynarodowej w ramach tej grupy, sierpień 2002, wspólne przygotowanie haseł do Encyklopedii Kultury Ludowej); z Uniwersytetem w Helsinkach; z Accademia Nazionale di Santa Cecilia (Roma).

Do cennych dokonań Katedry należą m.in. wydania: *Śpiewnik liturgiczny* – Wydawnictwo KUL (red. B. Bartkowski, K. Mrowiec, I. Pawlak, A. Zoła); *Śpiewnik kresowy i Polski śpiewnik popularny* – A. Zoła; opracowania pieśni religijnych na chór i organy (ok. 50 pozycji) – A. Zoła; *Melodyka ludowych śpiewów religijnych w Polsce* – A. Zoła; *Kultura muzyczna świata współczesnego: główne przemiany i różne ich oceny* (podręcznik - studium) – A. Czekanowska-Kuklińska. Katedra szczyci się również zbiorem fonograficznym ludowych pieśni religijnych z terenu Polski (ok. 21,5 tys. nagrań) i ok. 300 pieśni spoza Polski (Ukraina, Białoruś, Polonia z Chicago).

Katedra Hermeneutyki Muzycznej

Najmłodsza Katedra IM powstała w 2002 r. Jej kierownikiem została p. prof. dr hab. Maria Piotrowska.

Przedmiotem badań Katedry jest: historia hermeneutyki ogólnej ze szczególnym uwzględnieniem hermeneutyki biblijnej; teoria i praktyka wykładania (interpretacji) tekstów kultury, wśród których teksty muzyczne są szczególnym przypadkiem; ogólny zarys hermeneutyki jako metody, czyli zespołu pewnych normatywnych reguł oraz badania nad ich aplikacją w muzykologii ostatniego stulecia; ustalanie kryteriów pozwalających odróżnić hermeneutykę sensu stricto od metod blisko z nią spokrewnionych lecz nietożsamy (np. semiotyka czy strukturalizm).

Materiał muzyczny pracy z seminarystami stanowi artystyczna muzyka religijna epoki baroku oraz romantyzmu. W postępowaniu badawczym dominuje tendencja hermeneutyczna, przejawiająca się między innymi w zainteresowaniu recepcją dzieł, w wiązaniu elementu historycznego z systematycznym, w uwzględnianiu pewnych hermeneutycznych typologii, wreszcie w sposobach porządkowania materiału i konstruowania prac.

W przygotowaniu jest podręcznik (teoria i historia hermeneutyki muzycznej oraz antologia wybranych tekstów), który stanie się poważnym ułatwieniem w pracy magistrantów i doktorantów; ukończenie podręcznika zaplanowano na wrzesień 2005.

Katedra Instrumentologii

Katedra powstała w 1982 r. i jej Kierownikiem od początku jest ks. prof. dr hab. Jan Chwałek – dyplomowany organmistrz, Rzecznik Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do spraw zabytkowych organów, Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej w Cechu Rzemiosł Różnych w Krakowie w zakresie organmistrzostwa.

Przedmiot badań skupia się na: historii budownictwa organowego w Polsce i za granicą (Białoruś, Niemcy, USA, Ukraina, Włochy), na teorii budowy organów, obejmującej zagadnienia stylistyki, rozwiązań konstrukcyjnych i właściwości brzmieniowych, a także na ochronie zabytkowych organów jako dzieł sztuki.

Katedra współpracuje z innymi ośrodkami w Polsce i poza granicami: z Pracownią Konserwacji Zabytkowych Organów w Krakowie, z Ośrodkiem Dokumentacji Zabytków w Warszawie, z Akademią Muzyczną im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, z Katedrą Inżynierii Dźwięku i Obrazu Politechniki Gdańskiej, z Göteborg Organ Art Center – „GOArt” w Szwecji, z Organeum w Weener (Północne Niemcy), z Uniwersytetem w Oldenburgu.

Pracownicy i absolwenci katedry opublikowali łącznie 6 książek i 165 artykułów. Katedra Instrumentologii wydaje „*Studia Organologica*” jako serię wydawniczą. Ks. prof. dr hab. Jan Chwałek – na podstawie wyników badań dawnych pozytywów – wykonał 3 kopie tego typu instrumentów. Sporządził też szereg projektów nowych organów.

Dr Maria Szymanowicz współpracuje z ODZ, na zlecenie którego wykonała katalog zabytkowych organów w dawnym woj. radomskim (wydany drukiem w 1998 r.) oraz przeprowadziła inwentaryzację organów w dawnym woj. lubelskim.

O. mgr Julian Mieczysław Śmierciak prowadzi badania akustyczne organów, opracowuje komputerową bazę danych dotyczącą organów i organmistrzów w Polsce z zamiarem udostępniania w internecie www.organy.info.pl oraz prowadzi studio nagrań muzycznych „fanfara”.

Instytut Nauk o Rodzinie

Dyrektor

- ks. dr hab. Mirosław Kalinowski, prof. nadzw.

Wicedyrektor - ks. dr Antoni Tomkiewicz, st. wykładowca
Sekretarz - mgr Małgorzata Janczarek, sam. referent

1. Katedra Teologii Rodziny

Kierownik - ks. dr hab. Alojzy Drożdż, prof. nadzw.
- ks. dr Antoni Tomkiewicz, st. wykładowca
- ks. dr Włodzimierz Wieczorek, asystent

2. Katedra Historii Rodziny Chrześcijańskiej

Kierownik - ks. dr hab. Stanisław Longosz, prof. nadzw.

3. Katedra Opieki Społecznej, Paliatywnej i Hospicyjnej

Kierownik - ks. dr hab. Mirosław Kalinowski, prof. nadzw.
- prof. dr hab. Zofia Kwaczyńska-Butrym, prof. zw.
- dr Maria Chuchra, adiunkt
- dr Urszula Dudziak, adiunkt
- ks. dr Jan Biedroń, adiunkt
- ks. dr Michał Mierzwa, adiunkt
- ks. dr Jarosław Jęczeń, asystent

Instytut Nauk o Rodzinie prowadzi działalność naukowo-dydaktyczną od roku 1999. Powstanie Instytutu zostało podyktowane potrzebą pogłębionego i całościowego studium nad rodziną w celu usprawnienia jej funkcji i zadań. Profil studiów nad rodziną ma charakter interdyscyplinarny, aby poddać naukowej refleksji zagadnienia związane z rodziną z punktu widzenia filozofii, teologii, socjologii, psychologii, pedagogiki, prawa oraz medycyny ze szczególnym uwzględnieniem zmieniającego się kontekstu społecznego i kulturowego. W INoR powstają prace naukowe o charakterze teoretycznym i empirycznym. Dotyczą one zagadnień psychoprofilaktyki i patologii życia rodzinnego, uwarunkowań psychospołecznych rodziny, poradnictwa małżeńsko-rodzinnego oraz życia duchowego rodziny. Podejmowane są również zagadnienia związane z profilaktyką i leczeniem człowieka uzależnionego od środków psychoaktywnych oraz prace dotyczące opieki społecznej, paliatywnej i hospicyjnej w kontekście życia rodzinnego.

W INoR w roku 1999 powołano Katedrę Pedagogiki Rodziny, w 2001 r. powstała Katedra Historii Rodziny Chrześcijańskiej, a w 2002 r. Katedra Opieki Społecznej, Paliatywnej i Hospicyjnej.

Od początku istnienia Instytut współpracuje z innymi ośrodkami naukowymi za granicą, w tym z Wydziałem Pracy Socjalnej Katolickiego Uniwersytetu Eichstätt. Nawiązano również kontakt z Ministrem Opieki Społecznej i Polityki Rolnej z Badenii-Wirtembergii – Willim Stächele, który podczas swojego pobytu w KUL w marcu 2003 r. wygłosił dla studentów wykład na temat: *Polityka prorodzinna w kraju związkowym: Badenia-Wirtembergia*. W czerwcu 2003 r. w INoR gościł prof. Paul More z katolickiego Uniwersytetu w Lyonie, współpracującego z tamtejszym Instytutem Badań nad Rodziną. Spotkanie poświęcono wymianie doświadczeń naukowo-dydaktycznych obu instytutów. Oprócz wykładów

w spotkaniu brali udział studenci wszystkich roczników nauk o rodzinie.

Podjęte przez INoR w 2002 r. aktywne działania na rzecz uregulowania standardów nauczania dla kierunku nauki o rodzinie stało się okazją do nawiązania ścisłej współpracy z Instytutem Studiów nad Rodziną w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego i z Instytutem Nauk o Rodzinie w Uniwersytecie Opolskim. Obecnie Rada Główna Szkolnictwa Wyższego jest w trakcie zatwierdzania tych standardów. Ponadto, współpraca ta zaowocowała zintensyfikowaniem działań zmierzających do poszerzenia kwalifikacji absolwentów kierunku nauki o rodzinie o możliwość wykonywania zawodu pracownika socjalnego i kuratora sądowego oraz zgłoszeniem nowych zawodów do Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej: specjaliści nauczyciela w zakresie przedmiotu *Przygotowanie do życia w rodzinie*, specjaliści familiologa, doradcy rodzinnego, pedagoga rodzinnego.

Działalność INoR-u ma na celu m.in. przygotowanie absolwentów do prowadzenia zajęć w szkołach w zakresie:

* przygotowania dzieci i młodzieży do życia małżeńskiego i rodzinnego;

* prowadzenia zajęć z etyki i filozofii we wszystkich rodzajach szkół;

* prowadzenia lekcji religii w szkołach podstawowych (a po uzupełnieniu niektórych przedmiotów teologicznych, również w gimnazjach i liceach).

Ponadto Instytut przygotowuje specjalistów w dziedzinie:

* poradnictwa małżeńskiego i rodzinnego;

* parafialnego duszpasterstwa rodzin, jako asystentów pastoralnych;

* sprawowania opieki nad ludźmi chorymi i starszymi, jako pedagogów społecznych (familiologów).

Łączenie zajęć teoretycznych z praktycznymi w ramach studiów w INoR ułatwia umiejętne przełożenie teorii na praktykę. Stąd w programie studiów ważne miejsce zajmują praktyki zawodowe: praktyki pedagogiczne w szkołach i przedszkolach, praktyki w placówkach opieki społecznej, paliatywnej i hospicyjnej oraz praktyki w poradniach małżeńskich i rodzinnych. Instytut zadbał więc o to, aby wiedza teoretyczna znalazła swój wyraz w praktyce.

Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że absolwenci INoR otrzymu-

ją oferty pracy z ośrodków duszpasterskich, placówek opieki społecznej, paliatywnej i hospicyjnej, zakładów poprawczych i penitencjarnych, ośrodków profilaktyki i terapii AIDS, ze szkół poszukujących nauczycieli do prowadzenia zajęć z przygotowania do życia w rodzinie i etyki, z instytucji poradnictwa małżeńskiego i rodzinnego jako doradców rodzinnych. Z pewnością interdyscyplinarne studia dynamizują rozwój osobowości absolwentów.

Działalność naukowa Instytutu znajduje swój wyraz w przygotowywaniu *Roczników Teologicznych: Zeszytu Nauk o Rodzinie*. Pierwszy numer tego Zeszytu ukaże się w roku 2004. Zawarte w Zeszytach treści dotyczą zagadnień rodziny o charakterze teoretycznym i empirycznym w świetle nauk humanistycznych i społecznych.

Studenci INoR podjęli wiele cennych inicjatyw, wpisując się w życie społecz-

ne Uniwersytetu i regionu. Dzień 19 marca każdego roku obchodzony jest jako Dzień Instytutu Nauk o Rodzinie organizowany przez Koło Naukowe Studentów INoR.

Istotnym elementem działalności Instytutu Nauk o Rodzinie jest aktywność na polu profilaktyki, prewencji i terapii uzależnień. Instytut prowadzi Studia Podyplomowe Duszpasterstwa i Poradnictwa Specjalnego oraz Podyplomowe Studium Profilaktyki i Terapii Uzależnień.

Podyplomowe Studium Duszpasterstwa i Poradnictwa Specjalnego

Daje kwalifikacje do pracy w zakresie duszpasterstwa i poradnictwa specjalnego:

* w placówkach opieki zdrowotnej;

- * w ośrodkach opieki paliatywnej i hospicyjnej;
- * w ośrodkach opieki społecznej;
- * w zakładach poprawczych, resocjalizacyjnych i penitencjarnych;
- * w ośrodkach profilaktyki i terapii AIDS;
- * w ośrodkach duszpasterskich.

Podyplomowe Studium Profilaktyki i Terapii Uzależnień

Program, certyfikowany przez Ministra Zdrowia, daje kwalifikację do pracy w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień:

- * w placówkach opieki zdrowotnej;
- * w ośrodkach profilaktyki i terapii uzależnień;
- * w ośrodkach opieki społecznej;
- * w zakładach poprawczych, resocjalizacyjnych i penitencjarnych;
- * w ośrodkach duszpasterskich.

Wydarzenia ciągłe na Wydziale

Rokrocznie poszczególne Instytuty organizują w swojej dziedzinie, jak też interdyscyplinarne – sympozja, konferencje, sesje naukowe o zasięgu lokalnym, krajowym i międzynarodowym. Wielu pracowników uczestniczy w różnego typu wydarzeniach naukowych w całej Europie i placówkach światowych. W ramach naszego Wydziału mają miejsce wszelkie formy współpracy naukowej. Świadectwem tego są *Roczniki Teologiczne KUL*, gdzie każda z dziedzin posiada swój zeszyt.

Rzeczą całkiem nową są doroczne sympozja wydziałowe. Pierwsze takie zorganizował w roku 2002 Instytut Teologii Moralnej pod hasłem *Nadzieja chrześcijańska a nadzieje ludzkie* (21 lutego). Natomiast w roku bieżącym Instytut Teologii Duchowości przeprowadził sympozjum pod hasłem *Różaniec modlitwą Kościoła świętego* (21 października).

Kolejne instytuty organizują od lat doroczne Wykłady duszpasterskie dla duchowieństwa i katechetów świeckich z całej Polski, przyjmując aktualne wyzwania czasu i starając się dać wskazania na palące problemy teologiczno-pastoralne.

INB

W ramach Stowarzyszenia Biblistów Polskich, któremu przewodniczy ks. prof. R. Rubinkiewicz, organizowane są *Sympozja Biblistów Polskich*, np. w Lublinie (2002), w Koszalinie (2003). W KUL Instytut organizuje corocznie Tydzień Biblijny: „*Lectio divina*” (25-29 listopada 2002; org. ks. dr S. Hareźga); „*Tu es Petrus*” (24-28 listopada 2003; org. ks. dr hab. S. Szymik).

Natomiast w ramach międzynarodowego programu Socrates/Erasmus Instytut zorganizował cykl wykładów pt. *Rozwój tradycji synoptycznej*, wygłoszonych przez ks. prof. A. Fuchsa z Uniwersytetu w Linz (Lublin 5-6.05.2003). Ks. dr hab. S. Szymik uczestniczy w międzynarodowym projekcie badawczym: *Internationale Zeitschriftenschau für Bibelwissenschaft und Grenzgebiete*, kierownik projektu: B. Lang, Universität-Gesamthochschule Paderborn (Niemcy).

Pracownicy INB (ks. dr hab. S. Szymik, ks. dr H. Ordon) uczestniczyli w spotkaniach biblistów krajów Środkowej i Wschodniej Europy w Wiedniu – *Colloquium Biblicum Vindobonense* w latach 2000 i 2002. Ks.

dr M. Wróbel przebywał na badaniach naukowych w *Ecole Biblique et archeologique française* w Jerozolimie, gdzie (13 listopada 2003) jako pierwszy Polak uzyskał na tej uczelni doktorat nauk biblijnych.

ITF

W ostatnich latach Instytut mocno zaznaczył swą obecność na scenie naukowej Polski i świata. Zorganizował II Kongres Teologii Fundamentalnej „Chrześcijaństwo jutra” (18-21 września 2001), w którym wzięli udział przedstawiciele tej dziedziny nauki z Polski, Czech, Włoch, Niemiec, Austrii, Holandii, Hiszpanii, Szwajcarii, Francji, Belgii i Stanów Zjednoczonych. Wydanie *Leksykonu Teologii Fundamen-*

► Wydarzenia ciągłe na Wydziale

talnej (Lublin-Kraków 2002, ss. 1429), redakcja: ks. M. Rusecki (red. naczk.), ks. K. Kaucha, I. S. Ledwoń OFM, ks. J. Mastek. Leksykon ten jest drugim tego rodzaju dziełem w literaturze światowej, a pierwszym w polskiej. Poza tym corocznie organizowane są sesje naukowe, czego wyrazem może być ostatnia międzynarodowa sesja naukowa „Kościół dziś” (2003).

ITD

Od 32 lat Instytut patronuje i prowadzi *Tydzień Eklezjologiczny*, zaś od kilku ostatnich lat wydaje jego materiały w formie książkowej publikacji. Od dwóch lat o. prof. S. C. Napiórkowski organizuje we współpracy z pracownikami Instytutu *Forum Teologów Europy Środkowo-Wschodniej*. Poza tym każda Katedra organizuje różnego rodzaju spotkania naukowe gości zagranicznych, np. Katedra Historii Dogmatów była organizatorem dwóch wykładów: prof. dr Lieven Boeve (Leuven), *Postmodernizm i jego krytycyzm szansą dla teologii?* (14 maja 2003); ks. bp prof. dr Gerhard Ludwik Müller, *Nakaz misyjny Chrystusa a tolerancja chrześcijan* (21 maja 2003). Oba wykłady zostały opublikowane w RT 50(2003) z. 2.

Swoistym wydarzeniem naukowym jest wydanie przez ks. prof. Cz. S. Bartnika dwutomowej *Dogmatyki katolickiej* (t. I, Lublin 1999, ss. 861; Lublin 2003, ss. 1056).

ITM

Instytut Teologii Moralnej w latach 2000-2003 zorganizował następujące sympozja: coroczne z serii *Przesłanie moralne Kościoła: Przykazania kościelne*. (5.12.2000 r.); *Ekologia – Prawdy i mity*. (4.12.2001 r.); *Wojna – sprawiedliwa?* (5.12.2002 r.). A także sympozjum poświęcone zmarłemu pracownikowi Instytutu: *Ksiądz Profesor Seweryn Rosik – Teolog sumienia* (17.10.2001 r.).

ITDuch

Od 1976 r. nieprzerwanie odbywają się Tygodnie Duchowości, które od roku 2000 przemianowano na dwudniowe ogólnopolskie sympozjum pod nazwą Dni Duchowości. Dotychczas odbyło się 28. Ich inicjatorem jest ks. prof. dr hab. Walerian Słomka. Wciąż cieszą się dużym zainteresowaniem nie tylko w środowisku lubelskim. Materiały z sympozjum, wraz ze studiami uzupełniającymi, wydawane są w poszukiwanej serii „Homo meditans”. W roku 2003 ukazał się już czwarty tom serii wydawniczej „Homo orans” pod red. J. Misiurka, J. M. Popławskiego, i K. Burskiego. Ostatni tom dotyczy modlitwy różańcowej. Ks. prof. J. Misiurek wydał trzypięciotomowe dzieło „Historia i teologia polskiej duchowości katolickiej” (Lublin 1994-2001), za które otrzymał Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej i Sportu.

IE

Pracownicy IE prowadzą wykłady kursoryczne i publiczne, wygłaszają referaty i odczyty w wielu ośrodkach zagranicznych. W ciągu ostatnich trzech lat gościli m.in. w Augsburgu, Baltimore, Genewie, Frankfurtu, Freising, Lwowie, na Malcie, w Mińsku i Ołomuńcu. Instytut Ekumeniczny KUL nawiązał współpracę z Wydziałem Teologii Katolickiej Universiteit Leuven (Belgia). W latach 2001-2003 pracownicy IE KUL – p. dr K. Leśniewski, ks. prof. W. Hryniewicz i ks. dr P. Kantyka – prowadzili w Leuven wykłady w ramach programu Socrates/Erasmus. Natomiast z Leuven wygłosili wykłady: ks. prof. Adalbert Denaux i prof. Lieven Boeve. Spodziewany jest również przyjazd do KUL prof. dr. Petera de Mey.

ITP

Katedra Katechetyki pod kierunkiem ks. prof. Stanisława Kulpaczyńskiego jest organizatorem ogólnopolskich sympozjów katechetycznych. Tegoroczne odbyło się pod hasłem *Modlitwa w katechezie* (15-16.11.2003). Poza tym Katedra zorganizowała sympozjum w Mariówce (19.10.2003 r.) *Katecheza w szkołach katolickich* oraz sympozjum Międzyuczelniane KUL-UKSW w Warszawie *Symbol w katechezie* (7.05.2003).

Katedry Teologii Pastoralnej zorganizowały sympozjum *Ks. Prof. Władysław Piwowarski jako socjolog i pastoralista*, KUL (24.10.2002) oraz sesję naukową *Pastoralny wymiar II Polskiego Synodu Plenarnego w Rabce* (22-23.05.2003).

Publikowanie dorobku naukowego pracowników jest jednym z podstawowych przejawów działalności uniwersytetów, jako instytucji zajmujących się krzewieniem wiedzy. Ważne miejsce wśród tego typu wydawnictw zajmują czasopisma. W Katolickim Uniwersytecie Lubelskim – obok wielu innych periodyków – regularnie wydawane są „Roczniki Teologiczne”. Stanowią one owoc współpracy Wydziału Teologii i Towarzystwa Naukowego KUL.

Cel i sens

Rola uniwersytetu nie ogranicza się tylko do zdobywania i pogłębiania wiedzy przez pracujących tu ludzi, czy analizowania lub tworzenia przez nich różnych koncepcji naukowych. Oczywiście, stanowi to bardzo ważny wymiar działalności uniwersyteckiej, gdyż stworzenie środowiska naukowego jest przygotowaniem warsztatu pracy dla dalszych działań. Niemniej uniwersytet nie może się jedynie do tego ograniczać. Wśród rozmaitych działań, bardzo ważne miejsce zajmuje przekazywanie wiedzy przez pracowników naukowych (naukowo-dydaktycznych). Wiedza rodzi się z „naukowych sporów”. Funkcja tworzenia i od-

krywania wiedzy oraz potrzeba jej przekazywania są ściśle ze sobą związane.

Wydaje się więc, iż wiedza nie przekazywana w pewnym sensie traci swoją wartość. Z drugiej zaś strony, poznanie prawdy – co stanowi sens zdobywania wiedzy i nauki w ogóle – przerasta możliwości pojedynczego człowieka. Chodzi tu o podkreślenie prawdy, że każda osoba nie może spełniać się inaczej, jak tylko we wspólnocie i przez wspólnotę¹. Bez odwoływania się do doświadczeń innych nigdy nie byłoby możliwe zbudowanie pełnego systemu naukowego. Nie przyjmując tego, co wypracowali poprzednicy, zawsze należałoby rozpoczynać poszukiwania od podstaw; odwoływać się do źródeł, usta-

Dlaczego, dla kogo i jak wydawane są „Roczniki Teologiczne”?

lać ich wiarygodność i przydatność. Pisze o tym Jan Paweł II w encyklice *Fides et ratio*. Stwierdza tam, że odkrywanie prawdy jest możliwe jedynie przez „wspólny wysiłek, jaki podejmuje ludzkość”².

Jeżeli przyjmiemy się, że tworzenie nauki jest zadaniem przekraczającym możliwości pojedynczego człowieka i jednocześnie przyzna się, że nauka jest odkrywaniem prawdy, to trzeba dojść do wniosku, że jedynym słusznym sposobem tworzenia nauki musi być dialog. Chodzi tu o szerokie rozumienie tego słowa, wyrażające „życiowe spotkanie osób [...] wzajemne poznanie się, wzbogacenie się na drodze obdarowania, współpracę z innymi i wspólne poszukiwanie prawdy, tworzenie dobra

i piękna w duchu pokoju, o uczenie się także od innych, korzystanie z ich prze-myśleń i osiągnięć³. Dialog jest więc najlepszym miejscem przedstawienia swoich intelektualnych „bogactw”, ale i przyjęcia „bogactwa” osoby współdialogującej (osób współdialogujących). Tak rozumiany dialog odbywa się przede wszystkim – jak to już było zauważone – podczas zajęć uniwersyteckich. Niezastąpione są tu wykłady, ćwiczenia, konwersatoria czy sym-pozja. Niemniej nie dla wszystkich są one dostępne. Nie można też pomijać faktu, że wypowiadane tam słowa nie są trwa-łe. Takimi stają się zaś dopiero po przenie-sieniu ich na papier. Tu niezbędne okazują się książki i periodyki naukowe. Stanowią swoiste przedłużenie, utrwalenie, a często także uzupełnienie wykładów i dyskusji akademickich. Wydawnictwa te są więc integralnym elementem dialogu, będą-cego podstawowym narzędziem tworze-nia nauki.

Tę rolę spełniają „Roczniki Teologiczne”. Są one z jednej strony typowym cza-sopismem naukowym, a z drugiej po-wszechnie uznanym periodykiem. Należą do tzw. listy „A” w Komitecie Badań Naukowych.

Forma i struktura

Wydawcą „Roczników Teologicznych” jest Towarzystwo Naukowe KUL⁴. Chociaż numerację tomów „Roczników Teologicznych” liczy się od 1954 roku, to jednak jako odrębne pismo ukazują się one dopiero od roku 1991. Do tego czasu wychodziły pod nazwą „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”. Tom 38-39, datowany na lata 1991-1992, został wy-dany po raz pierwszy jako „Roczniki Teologiczne”. Od tego roku tematyka doty-cząca prawa kanonicznego jest umiesz-czana w jednym z zeszytów „Roczników Nauk Prawnych”, zaś w zeszycie piątym „Roczników Teologicznych” dru-kuje się teksty dotyczące teologii duchowo-ści. Kolejna reforma miała miejsce w roku 1993. Wówczas stworzono oddzielny ze-szyt ekumeniczny (siódmy). Pięć lat póź-niej przybył kolejny tom dotyczący liru-giki. Od roku 2000 zaś teologia fundamen-talna nie dzieli już pierwszego zeszytu z dogmatyczną, ale znajduje się w tomie dziewiątym wraz z religiologią. Obecnie „Roczniki Teologiczne” obejmują dzie-więć zeszytów:

- zeszyt 1 – Pismo święte,
- zeszyt 2 – Teologia dogmatyczna,
- zeszyt 3 – Teologia moralna,
- zeszyt 4 – Historia Kościoła,
- zeszyt 5 – Teologia duchowości,
- zeszyt 6 – Teologia pastoralna,
- zeszyt 7 – Teologia ekumeniczna,
- zeszyt 8 – Liturgia,
- zeszyt 9 – Teologia fundamentalna i religiologia.

W pierwszej części zeszytu zawsze umieszczane są artykuły. Tematyka tek-stów oscyluje wokół jednego zagadnienia.

Do każdego artykułu dołączona jest bib-liografia i słowa kluczowe (również w ję-zykach obcych) oraz krótkie obcojęzyczne streszczenie. Każdy tekst jest także opa-trzony notką o autorze. Kolejnym stałym działem każdego zeszytu „Roczników” są recenzje. Obecnie, kiedy wydawnictwo jest bardzo wiele, trudno na bieżąco śledzić wszystkie nowości. Dlatego recenzja bar-dzo pomaga w przygotowaniu warsztatu naukowego. W następnej części omawia-nego periodyku umieszczane są informac-je i sprawozdania. Te dotyczą rozmaitych wydarzeń, które wiążą się z działalnością konkretnego Instytutu (np. w zeszycie 2: *Teologia dogmatyczna* są wiadomości do-tyczące Instytutu Teologii Dogmatycznej KUL, a w zeszycie 3: *Teologia moralna* – o Instytucie Teologii Moralnej KUL). Z tek-stów tu umieszczonych można się dowie-dzieć m.in. o ostatnio nadanych nomina-cjach profesorskich, odbytych kolokwiah habilitacyjnych, obronionych doktoratach oraz zdanych egzaminach licencjackich i magisterskich w poszczególnych insty-tutach Wydziału Teologii KUL. Są też informacje o najnowszych projektach na-ukowych realizowanych przez pracow-ników Uniwersytetu, oraz ich pracach pozaczelniowych. Umieszcza się tu tak-że sprawozdania z różnych sympozjów i innych ważnych wydarzeń naukowych. Integralną częścią tego działu jest także spis bibliografii z odpowiedniej dziedzi-ny teologicznej, który to spis obejmuje wszystkie pozycje wydawnicze z ostat-niego roku.

Odminną strukturę posiada zeszyt teologii dogmatycznej. Pierwszy blok ar-tykułów dotyczy konkretnego tematu, np. RT 50:2003 z. 2 noszą tytuł *Kościół a Europa* z sześcioma artykułami tematycz-nymi. Drugi blok *Artykuły* stanowią arty-kuły dogmatyczne o różnej tematyce i z różnych ośrodków naukowych, polskich i zagranicznych. Zawsze są tu przynajm-niej dwa teksty w językach obcych. Na blok trzeci *Recenzje i materiały* składają się recenzje najnowszych publikacji nauko-wych, często zagranicznych oraz spra-wozdania, bibliografie czy materiały do-gmatyczne.

Czytelnicy

Na pytanie o potencjalnego czytelnika „Roczników” w pewnym sensie udzielo-no odpowiedzi omawiając potrzebę wy-dawania oraz strukturę tego czasopisma. Jest to lektura przede wszystkim dla teo-logów.

W RT umieszczane są artykuły stano-wiące przemyslenia pracowników nauko-wych KUL, a także innych środowisk aka-demickich. Lektura tych tekstów umożli-wia więc zapoznanie się z poglądami li-czących się w Polsce (a często także poza nią) teologów na konkretne, aktualne te-maty; pozwala dostrzec, jakie problemy są we współczesnej teologii uważane za

te aktualne i stanowiące punkt zaintereso-wania naukowców.

Spoza grupą spodziewanych czyteln-i-ków są studenci teologii. To wszystko, co stanowi materiał badawczy dla naukow-ców, jest niezwykle pomocą dla uczą-cych się i przygotowujących różne prace. Chociaż *Roczniki* są typowym pismem na-ukowym, to należy dodać, iż ich specyfi-kę powoduje to, czym jest sama teologia i czemu ma ona służyć. W tym miejscu warto przywołać nieco dłuższy fragment wypowiedzi Jana Pawła II: „Aby wypeł-niać swą prorocką misję, Kościół musi nie-ustannie rozbudzać i «rozpalać» w sobie życie wiary, przede wszystkim poprzez coraz głębszą refleksję, podejmowaną pod kierownictwem Ducha Świętego nad tre-ścią samej wiary. Właśnie tej «wierze szu-kającej zrozumienia» służy w konkretny sposób «powołanie» teologa [...] Wiara ze swej natury dąży do zrozumienia, ona bo-wiem objawia człowiekowi prawdę o jego przeznaczeniu i drogę do jego osiągnięcia. [...] dla rozumu, będącego danym przez Boga narzędziem poznawania prawdy, stanowi ona zaproszenie do wejścia w jej światło, które umożliwi zrozumienie, przynajmniej w jakiejś mierze, tego, w co uwierzył. Teologia jako nauka, która od-powiadając na wezwanie prawdy, poszu-kuje zrozumienia wiary, pomaga Ludowi Bożemu w uzasadnieniu nadziei wobec tych wszystkich, którzy tego się domaga-ją, zgodnie z zaleceniem apostołskim”⁵.

„Roczniki Teologiczne” to periodyk naukowy wydawany przez Towarzystwo Naukowe KUL. Zawarte w nim teksty są autorstwa teologów nie tylko z Alma Mater Lublinensis, ale także z innych śró-dowisk naukowych w Polsce i za granicą. Ze względu na swą zawartość treściową oraz metodę przedstawiania tych treści, czasopismo to jest adresowane przede wszystkim do teologów i studentów teo-logii.

Pismo ukazuje się już od pół wieku. Na jeden tom (rocznik) składa się dzie-więć zeszytów, z których każdy jest po-święcony jednemu konkretnemu działowi teologii. W opracowaniu każdego z tych zeszytów uczestniczy Rada Naukowa, do której należą przedstawiciele różnych ośrodków naukowych. Wszystkie teksty tam publikowane poddawane są wnikli-wej ocenie. Pozwala to zachować ich wy-soki poziom oraz obiektywność w ocenie i „dopuszczaniu” do druku. „Roczniki teologiczne” są bez wątpienia najbardziej profesjonalnym periodykiem teologicz-nym w Polsce.

Michał Wyrostkiewicz

¹ Por. J. Nagórny. *Posłannictwo chrześcijan w świecie*. T. 1: Świat i wspólnota. Lublin: RW KUL 1997 s. 113-118.

² Jan Paweł II. Encyklika „Fides et ratio”. Watykan: Libreria Editrice Vaticana 1998 nr 2.

³ Konferencja Episkopatu Polski. List pasterski „Dialog warunkiem pokoju” nr 1. „L'Osservatore Romano” 24:2003 nr 2 s. 57.

⁴ Więcej informacji: por. <http://www.kul.lublin.pl/tm/>.

⁵ Encyklika „Veritatis splendor”. Watykan: Libreria Editrice Vaticana 1993 nr 109.

Studia doktoranckie na Wydziale Teologii KUL

Według obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej systemu edukacyjnego istnieją dwa stopnie naukowe: doktora oraz doktora habilitowanego (magisterium nie jest stopniem naukowym, ale tytułem zawodowym). Promocje nowych specjalistów z określonych dziedzin nauki są jednym z wymiernych efektów działalności szkół wyższych.

Zwyczajna praktyka wszystkich polskich uczelni, a także większości zagranicznych, jest taka, iż dają one możliwość zdobycia stopnia doktora tym studentom, którzy posiadają tytuł magistra i ukończone studia licencjackie (2 lata, czyli 4 semestry) oraz spełniają określone warunki (odpowiednia średnia, wyróżnianie się podczas studiów magisterskich itp.). Ich studia doktoranckie mają przeważnie tzw. tok indywidualny. Oznacza to, że uczestnik takich studiów pracuje i uczy się przede wszystkim sam. Na uczelni zaś bywa z racji seminariów doktoranckich, które – zazwyczaj jako jedyne – stanowią obowiązkowe dla niego zajęcia. Napisanie pracy i zaliczenie odpowiednich egzaminów upoważnia doktoranta do otwarcia przewodu doktorskiego, który ostatecznie ma zaowocować obroną pracy i uzyskaniem stopnia doktora.

W Katolickim Uniwersytecie Lubelskim proces zdobywania stopni naukowych z teologii przebiega nieco inaczej. Wydział Teologii w swej ofercie posiada regularne, stacjonarne, dzienne studia doktoranckie. Taki przypadek jest ewenementem w skali Polski, a także rzadką praktyką w zagranicznych ośrodkach naukowych. Rozwiązanie to jest bardzo korzystne dla tych, którzy chcą uzyskać stopień doktora teologii w KUL. Są oni studentami niemal w pełnym tego słowa znaczeniu. Uczestniczą w różnych zajęciach: wykładach, seminariach, konwersatoriach, ćwiczeniach, a także zdają egzaminy w czasie obu

sesji egzaminacyjnych. To wszystko stykuje do systematycznej pracy.

Kandydat, który musi być magistrem teologii, jest przyjmowany na kurs wyższy przez Rektora, za pośrednictwem Rady Wydziału i Dziekana. Nauka trwa cztery lata (osiem semestrów). Przedmiot studiów określony jest tematyką zajęć Instytutu: duszpasterstwo rodzin, edukacja medialna, ekumenizm, historia Kościoła, homiletyka, katechetyka, liturgika, nauki biblijne, teologia dogmatyczna, teologia duchowości, teologia fundamentalna, teologia moralna i teologia praktyczna.

Po czterech semestrach nauki studenci – na podstawie złożonej pracy i egzaminu – uzyskują kościelny stopień licencjata teologii w zakresie danej specjalizacji. Wymagania dotyczące pracy licencjackiej są podobne, jak w stosunku do pracy magisterskiej. Egzamin licencjacki odbywa się przed komisją składającą się z pracowników danego Instytutu, której przewodniczy Dziekan Wydziału. Na egzamin składa się 60 tez dotyczących całości problematyki z określonej dziedziny teologicznej. W praktyce oznacza to zakres wiedzy uzyskanej podczas dwóch lat studiów doktoranckich oraz z całości teologii, w której obecnie doktorant się specjalizuje.

Stopień licencjata uprawnia do nauczania teologii w kościelnych zakładach teologicznych. Jest także konieczny do kontynuacji studiów doktoranckich. Na trzecim i czwartym roku studiów doktoranckich znacznie zmniejsza się liczba zajęć obowiązkowych. Doktorant musi jedynie uczestniczyć w seminarium naukowym u promotora i w jego wykładzie monograficznym. Obowiązkowy jest też inny wykład monograficzny, uzgodniony z promotorem. Te lata to czas bezpośredniego przygotowywania się do

egzaminu doktorskiego. Wyraża się to przede wszystkim w pisaniu pracy doktorskiej. Warunkiem dopuszczenia do obrony rozprawy doktorskiej jest również pozytywna ocena z egzaminu z nowożytnego języka obcego i z filozofii oraz zakończenie całości studiów doktoranckich.

Egzamin doktorski składa się z dwóch części. Pierwsza to tzw. egzamin wewnętrzny. W drugiej części egzaminu, oprócz komisji, udział może wziąć każdy. Jest to publiczna dyskusja nad pracą i – jak wynika z nazwy – obrona polegająca na odpieraniu zarzutów stawianych autorowi przez recenzentów i inne obecne osoby, oraz odpowiedzi na pytania związane z opisywaną w rozprawie tematyką. Stopień doktora nauk teologicznych nadaje Rada Wydziału na wniosek komisji egzaminacyjnej. Oficjalnym potwierdzeniem uzyskania doktoratu jest dyplom doktorski i pierścień z godłem uczelni wręczone podczas promocji doktorskich w obecności Rektora, Senatu i społeczności akademickiej.

Wydział Teologii KUL daje możliwość uzyskania stopnia doktora nauk teologicznych w trzynastu różnych specjalizacjach. W roku akademickim 2002/2003 ogółem było 411 doktorantów, z tego na poszczególnych kierunkach: duszpasterstwo rodzin – 27, edukacja medialna – 13, ekumenizm – 15, historia Kościoła – 32, homiletyka – 26, katechetyka – 37, liturgika – 14, nauki biblijne – 30, teologia dogmatyczna – 47, teologia duchowości – 41, teologia fundamentalna – 39, teologia moralna – 53 i teologia praktyczna – 37. Rokrocznie ponad 50 osób pozytywnie finalizuje studia i wychodzi z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ze stopniem naukowym z teologii.

Michał Wyrostkiewicz

Wykaz publikacji pracowników naukowych Wydziału Teologii KUL za rok 2002

I. Publikacje autorskie

1. Bartnik Cz. S.: *Bóg i ateizm*. Lublin 2002.
2. Bartnik Cz. S.: *Dni Anioła Siódmego. Ze współczesnej teologii społeczno-politycznej*. Lublin 2003 [wydanie 2002].
3. Bartnik Cz. S.: *Eseje o historii zbawienia*. Lublin 2002.
4. Bartnik Cz. S.: *Myśl eschatologiczna*. Lublin 2002.
5. Bartnik Cz. S.: *Nadzieje upadającego Rzymu. Papięska wizja świata ze schyłku imperium rzymskiego*. Lublin 2002.
6. Bartnik Cz. S.: *Precis de la methodologie teilhardienne d'Histoire Universelle*. Lublin 2002.
7. Bartnik Cz. S.: *Teilhardyzm jako historia uniwersalna*. Lublin 2002.
8. Bielak W.: *Devotio moderna w polskich traktatach duszpasterskich powstałych do połowy XV wieku*. Lublin 2002.
9. Bielecki S.: *Dawolcie Dzetiam prichodzit da mnie*. Mińsk 2002.
10. Bielecki S.: *Dovol'te det'om prichadzat ku mnie*. Rok A. Tnawa 2002.
11. Bielecki S.: *Dovol'te det'om prichadzat ku mnie*. Rok B. Tnawa 2002.
12. Bolczyk H.: *Krzyż nigdy nie umiera. Siedem Stacji Krzyża Kopalni Wujek*. Katowice 2002.
13. Chmielewski M.: *Myśli niewypowiedziane. Wybór pomocy homiletycznych*. Lublin 2002.
14. Drączkowski F.: *Niebo i piekło zaczyna się na ziemi*. Sandomierz 2002.
15. Drączkowski F.: *Skrót katechizmu w ujęciu graficznym*. Lublin-Sandomierz 2002.
16. Drożdż A.: *Człowiek światu. Teologia moralna szczegółowa*. Tarnów 2002.
17. Drożdż A.: *Etyka biznesu*. Tarnów 2002.
18. Drożdż A.: *Permisywizm moralny*. Lublin 2002.
19. Drożdż A.: *Podstawy teologii małżeństwa i rodziny*. Lublin 2002.
20. Drożdż A.: *Rodzina a współczesne przemiany kulturowe*. Lublin 2002.
21. Drożdż A.: *Sakrament pojednania z Bogiem i z Kościołem*. Tarnów 2002.
22. Drożdż A.: *Teologia moralna szczegółowa*. Gródek Podolski 2002 [w jęz. ukraińskim].
23. Dziuba A. F.: *Spowiedź małżeńska. Życie małżeńskie a sakramentalna posługa pokuty i pojednania (Zagadnienia wybrane)*. Kraków 2002.
24. Gózdź K.: *Informator o studiach doktoranckich na rok akademicki 2002/2003*. Lublin 2002.
25. Gózdź K.: *Informator o studiach magisterskich na rok akademicki 2002/2003*. Lublin 2002.
26. Gózdź K.: *Zwycięstwo wiary*. Lublin 2002.
27. Haregza S.: *Rekolekcje przed nawiedzeniem*. Przemysł 2002.
28. Jeżyna K.: *Moralne przesłanie nowej ewangelizacji. Wezwanie do odnowy Kościoła i świata*. Lublin 2002.
29. Kaim A.: *Ekumenia w dobie renesansu. Jedność Kościoła w ujęciu Stanisława Orzechowskiego*. Lublin 2002.
30. Kalinowski M.: *Towarzyszenie w cierpieniu. Posługa hospicyjna*. Lublin 2002.
31. Klauza K.: *Stefan kard. Wyszyński. Kościół i media [Wstęp, wybór i opracowanie]*. Warszawa 2002.
32. Klauza K.: *Teologiczna hermeneutyka ikony*. Lublin 2002 [wydanie 2 poprawione i uzupełnione].
33. Kowalczyk M.: *Naród w nauce chrześcijańskiej*. Lublin 2002.
34. Kulbacki P.: *Ziarno pszenicy. Kilka myśli o wyzwoleniu człowieka*. Poznań 2002.
35. Kulpaczynski S.: *Symbole w odbiorze katechizowanych dzieci*. Lublin 2002.
36. Langkammer H.: *Apostoł Paweł. Od nawrócenia aż po Rzym*. Lublin 2002.
37. Langkammer H.: *List do Kolosan. Tłumaczenie, wstęp i komentarz*. Lublin 2002.
38. Leśniewski K.: *Żywoty świętych. Księga trzecia. Listopad. Cz. 2 [Opracowanie wspólnie z M. Łukaszk-Piekara]*. Lublin 2002.
39. Marczewski J. R.: *Duszpasterska działalność Kościoła w średniowiecznym Lublinie*. Lublin 2002.
40. Nagórny J.: *Ekonomia i etyka. Z perspektywy chrześcijańskiej*. Zamość 2002.
41. Napiórkowski S. C.: *Jak uprawiać teologię*. Wrocław 2002 [wydanie 3 poprawione i uzupełnione].
42. Nowak A. J.: *Nowy człowiek*. Rybnik 2002 [wydanie poszerzone i poprawione].
43. Nowak A. J.: *Homo consecratus*. Lublin 2002.
44. Nowak W.: *Kult Eucharystii w diecezji warmińskiej 1243-1939*. Olsztyn 2002.
45. Paciorek A.: *Ewangelie synoptyczne. II - Ewangelia według św. Mateusza*. Tarnów 2002.
46. Rakocy W.: *Faryzeusze. Historia - Ewangelie*. Lublin 2002.
47. Rubinkiewicz R.: *Naród żydowski i jego Święte pisma w Biblii chrześcijańskiej*. Kielce 2002.
48. Rybicki A.: *Zaufajcie miłosierdziu! Biskup Czesław Domin (1929-1996)*. Katowice 2002.
49. Ryczan K.: *Wezwani do domu Ojca. Kazania pogrzebowe*. Kielce 2002.
50. Szczur P.: *Oblicza miłości. „Miłość daje się poznać w sposób wieloraki”. Cnoty pokrewne i towarzyszące [...] według Klemensa Aleksandryjskiego*. Lublin 2002.
51. Szymik J.: *Akropol z hałdy, czyli teologia Śląska. 25 rozmów z ks. Jerzym Szymikiem o Śląsku i teologii, o poezji i kapłaństwie, o Pszwowie i podróży, o życiu i naszym świecie... Wstęp J. Miodek*. Katowice 2002.
52. Szymik J.: *Ciągłe tonię i chwytam Jezusa. Z abp. Damianem Zimoniem rozmawiają Alina Pietrowa-Wasilewicz i ks. Jerzy Szymik*. Katowice 2002.
53. Tomkiewicz A.: *Obraz siebie i partnera u małżonków*. Lublin 2002.
54. Walkusz J.: *Twórczość literacka duchowieństwa polskiego na ziemiach zaboru pruskiego w XIX i XX wieku*. Lublin 2002.
55. Witczyński H.: *Intensywny rozwój myśli teologicznej Seminarium Duchownego w Kielcach (1981-2002), książka na jubileusz*. Kielce 2002.
56. Witczyński H. [współautor]: *Kontemplacja Chrystusa - Ikony miłosiernego Ojca*. Kielce 2002.
57. Wróbel M.: *Synagoga a rodzaje się Kościół. Studium egzegetyczno-teologiczne Czwartej Ewangelii (J 9,22; 12,42; 16,2)*. Kielce 2002.
58. Ząsepa T.: *Médiá w čase globalizacie*. Bratislava 2002.
59. Zieliński Z.: *Boski czy ludzki? Kościół w Polsce i na świecie wczoraj i dziś. Z ks. prof. Z. Zielińskim rozmawia M. Deckert*. Częstochowa 2002.
60. Zieliński Z.: *Katolicyzm - człowiek - polityka. Przeszość i teraźniejszość*. Lublin 2002.

II. Publikacje redaktorskie

1. *75 lat salezjanów na Kalinowszczyźnie w Lublinie (1927-2002)*. Red. J. Gocko, A. Paszek. Lublin 2002.
2. *„Biada mi gdybym nie głosił Ewangelii” (1 Kor 9,16). Program Jana Pawła II na trzecie*

- tysiąclecie [Materiały z Duszpasterskich Wykładów Akademickich KUL w dn. 30-31 sierpnia 2001. T. 7]. Red. K. Mielcarek, H. Witczyk. Lublin 2002.
3. *Chrystus świętego Franciszka*. Red. S. C. Napiórkowski. Niepokalanów 2002.
4. *Ekologia. Przesłanie moralne Kościoła*. Red. J. Nagórny, J. Gocko. Lublin 2002.
5. *Encyklopedia Katolicka*. T. 9. Red. B. Migut i in. Lublin 2002.
6. *Homo novus*. Red. A. J. Nowak, T. Paszkowska. Lublin 2002.
7. *Homo orans*. T. 3. Red. J. Misiurek, J. Popławski. Lublin 2002.
8. *Karta Ekumeniczna (Charta Oecumenica)*. Red. L. Górka. Lublin 2002.
9. *Kościół w Polsce. Dzieje i kultura*. T. 1. Red. J. Walkusz. Lublin 2002.
10. *Ku prawdzie w miłości. Księga pamiątkowa z okazji trzydziestolecia pracy naukowej Ks. Bpa Prof. Jana Śrutwy*. Red. S. Koczwa. Lublin 2002.
11. *Leksykografia chrześcijańska na progu trzeciego tysiąclecia*. Red. B. Migut. Lublin 2002.
12. *Leksykon duchowości katolickiej*. Red. M. Chmielewski. Lublin-Kraków 2002, ss. 988.
13. *Leksykologia Teologii Fundamentalnej*. Red. M. Rusecki, K. Kaucha, I. S. Ledwoń, J. Mastęja. Lublin-Kraków 2002.
14. *Mariologia w kontekście*. T. 3: J. Moricova. *Matka Siedmiobołesna - patronka Słowacji. Teologia i kult*. Red. K. Kowalik, S. C. Napiórkowski, K. Pek. Lublin 2002.
15. *Modlitwa w katechezie*. Red. S. Kulpaczynski. Lublin 2002.
16. *Prawo naturalne. W poszukiwaniu fundamentu jedności europejskiej*. Red. J. Nagórny, J. Gocko. Lublin 2002.
17. *Przez Jezusa do Maryi. Sympozjum mariologiczne*. Red. K. Pek. Częstochowa-Licheń 2002.
18. *Signum magnum - duchowość maryjna* [seria „Homo meditans” t. 23]. Red. M. Chmielewski. Lublin 2002.
19. *Skauting katolicki. Idea o. Jakuba Sevina SJ*. Red. B. Migut. Tarnów 2002.
20. *Świadkowie Miłości. Szkoła Słowa Bożego 2002/03*. A. Tronina, J. Kochel. Gliwice 2002.
21. *Światło w studni*. Red. S. C. Napiórkowski. Niepokalanów 2002.
22. *W służbie jedności chrześcijan. Instytut Ekumeniczny KUL 1983-2001*. Red. S. J. Koza, L. Górka. Lublin 2002.
23. *Wartości u podstaw demokracji*. Red. J. Nagórny, A. Derdziuk. Lublin 2002.

Powyższy spis obejmuje jedynie samoistne publikacje naukowe. By mówić o całości dorobku naukowego pracowników WT KUL w roku 2002, należy do wymienionych książek dodać jeszcze wielką liczbę artykułów naukowych. W 2002 roku liczba publikacji zamieszczonych w periodykach wyniosła 389. Z tego aż 180 wydrukowano w recenzowanych czasopiśmie zagranicznych lub polskich o zasięgu co najmniej krajowym. Reszta znalazła się w recenzowanych czasopiśmie krajowych o zasięgu lokalnym.

Inną grupą są artykuły zamieszczone w książkach. Tych było około 930. Kilkanaście z nich to rozdziały w pracach zbiorowych i podręcznikach akademickich napisanych w języku obcym: 6 w angielskim i 12 w innych. Pozostałe 912 artykułów to teksty zamieszczone w monografiach i pracach zbiorowych polskojęzycznych.

Koło Naukowe Teologów KUL

Założone w 1919 r. przez studentów teologii KUL. Celem istnienia KNT jest szeroko pojęte rozszerzanie zainteresowań studentów teologii (i nie tylko), przybliżanie wyników najnowszych badań teologicznych, integracja środowiska teologicznego oraz propagowanie treści teologicznych i religijnych. Od początku istnienia Koło przejawiało bardzo ożywioną działalność. W 1965 r. w ramach KNT podjęto inicjatywę organizowania sympozjów przybliżających osiągnięcia Soboru Watykańskiego II – znanych pod nazwą Tygodni Eklezjologicznych.

W KNT pracowało wielu dzisiaj wybitnych teologów i ludzi zajmujących ważne miejsce w życiu Kościoła i nie tylko. Studenci działający w KNT to ludzie bardzo zaangażowani w życie uczelni, przepełnieni troską o Kościół i ciągle zmierzający do doskonalenia swoich umiejętności. Szereg inicjatyw podejmowanych przez młodych teologów znajduje zainteresowanie nie tylko wśród teologów, ale także i w innych środowiskach studenckich. Agenda utrzymuje aktywne kontakty z uczelniami teologicznymi, ośrodkami duszpasterskimi oraz uniwersytetami.

Działalność KNT przybiera różne formy, od specjalistycznych sympozjów, przez spotkania z ciekawymi ludźmi i organizowanie spotkań modlitewnych, po imprezy kulturalne. KNT angażuje się również w organizowanie imprez ogólnouniwersyteckich: z Samorządem Studentów KUL, z Instytutem Ekumenicznym, Duszpasterstwem Akademickim.

Bieżąca działalność KNT

KNT w ramach swojej działalności podejmuje szereg inicjatyw: spotkania dyskusyjne z serii: „Teologia przy herbatce”; spotkania prelekcyjne; dni skupienia – spotkania modlitewne dla studentów i pracowników wydziału Teologii KUL; Tygodnie Eklezjologiczne – ogólnopolskie sympozja przybliżające naukę nt. Kościoła; oprawa liturgiczna niedzielnej Mszy św. w kościele akademickim KUL; imprezy integracyjne, kulturalne.

W 1997 r. KNT zainicjowało organizowanie Forum Młodych Teologów – forum mającego na celu integrację środowiska teologicznego w Polsce.

Tygodnie Eklezjologiczne

Tradycja Tygodni Eklezjologicznych sięga swymi korzeniami połowy lat sześćdziesiątych. W listopadzie 1965 roku na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim odbył się pierwszy Tydzień Eklezjologiczny, poświęcony Soborowej Konstytucji Dogmatycznej o Kościele *Lumen Gentium*. Bezpośrednią inspiracją Tygodni Eklezjologicznych były wydarzenia związane z Soborem Watykańskim II. Podczas każdego następnego sympozjum zajmowano się kolejnymi kwestiami poruszonymi przez Ojców Soborowych. Aż do 1992 roku odbywały się one prawie nieprzerwanie. Sympozjum wznowiono w roku 1997. Tygodnie Eklezjologiczne mają swoje ważne miejsce w życiu naszej Alma Mater. Są to wielkie ogólnopolskie wydarzenia, podczas których spotyka się młodzież z wszystkich niemal ośrodków akademickich i duszpasterskich. Celem tych spotkań jest nie tylko podjęcie i omawianie konkretnych problemów z zakresu teologii, ale przede wszystkim przebywanie razem ze sobą, tworzenie wspólnoty.

Ostatnie Tygodnie Eklezjologiczne podejmowały tak ważne tematy, jak:

- 1997 *Kościół tajemniczy – Kościół tajemnic* (rozumienie Kościoła, doświadczenie Kościoła, Kościół sformalizowany);
- 1998 *Posługiwanie w Kościele* (posługiwanie biskupa, diakonat stały, diakonia, celibat, rola i miejsce kobiet we wspólnocie Kościoła, posługi liturgiczne);
- 1999 *Kościół poza Kościołem* (sens Kościoła, niepełnosprawni w Kościele, byli zakonni, żyjący w związkach niesakramentalnych, posługiwanie teologa);
- 2000 *Doświadczenia Kościoła w XX wieku* (doświadczenie konfrontacji, doświadczenie odrzucenia, doświadczenie odnowy, doświadczenie dialogu, doświadczenia Wydziału Teologii KUL);
- 2001 *Sobór bliski – Sobór daleki* (wspomnienie o Soborze, świadomość Kościoła, życie Kościoła, misja Kościoła);
- 2002 *Czynić Kościół domem i szkołą komunii* (w wierze, w braterstwie, w otwartości, solidarnie. Potrzeba domu w integrującej się Europie, bezdomność człowieka);
- 2003 *Spór o Kościół w Europie. Jedność Europy w optyce Ewangelii* (tło historyczno-polityczne, wobec godności i praw człowieka, wokół zasady wolności, wokół problemu równości, ku cywilizacji miłości).

W trosce o Kościół

Staraniem KNT ukazały się cztery tomy serii *W trosce o Kościół*, zbierające materiały z kolejnych Tygodni Eklezjologicznych:

- T. 1, *Kościół tajemniczy – Kościół tajemnic* (TE '97), *Posługiwanie w Kościele* (TE '98), red. A. Jarząbek, Lublin 2000;
- T. 2, *Kościół poza Kościołem* (TE '99), red. K. Kowalik, A. Jarząbek, V. Kmieciak, Lublin 2001;
- T. 3, *Od konfrontacji do dialogu. Doświadczenia Kościoła w XX wieku* (TE 2000), red. V. Kmieciak, A. Czaja, K. Kowalik, Lublin 2003;
- T. 4, *Sobór bliski – Sobór daleki* (TE 2001), red. V. Kmieciak, A. Czaja, K. Kowalik, Lublin 2003.

Ks. dr hab. A. Czaja

Rok 2003/04

Podobnie jak inne tego rodzaju stowarzyszenia studenckie KNT za cel swej działalności przyjmuje szczególnie rozwijanie zainteresowań teologicznych oraz pogłębianie i rozszerzanie wiedzy w tej dziedzinie. Historią swą sięga Koło początków Uniwersytetu, powstało bowiem w roku 1919. Ożywiona działalność trwała do roku 1939, przerwał ją czas wojny. Reaktywacja nastąpiła w latach sześćdziesiątych, po Soborze Watykańskim II.

Znaczną część wspólnych spotkań poświęcamy organizowaniu corocznego Tygodnia Eklezjologicznego, który cieszy się zainteresowaniem i poparciem studentów świadomie przeżywających czas uniwersyteckiej nauki oraz grona naszych Profesorów.

W roku bieżącym XXXVITE odbędzie się w dniach 22-24 marca pod hasłem *Źródło – Szczyt – Życie. Fundamentalne wymiary Eucharystii*. Będzie on refleksją nad ostatnią encykliką Jana Pawła II o Eucharystii. Treścią Tygodnia będzie analiza poszczególnych aspektów tematyki eucharystycznej w ramach badań biblijnych, liturgicznych, historii doktryny, a także poprzez żywy udział w dyskusji, której punktem wyjścia będą aktualne problemy Kościoła dotyczące realizowania tych wymiarów w jego społeczności.

Tradycją się stało zapraszanie znanych teologów, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników naszej Uczelni, na parogodzinną prelekcję, zorientowaną tematycznie wokół aktualnych problemów teologicznych. Na takich spotkaniach istnieje możliwość zaangażowania się w dyskusję, która jest przyczynkiem do twórczego spojrzenia na rzeczywistość.

Nie sposób pominąć wspólnototwórczej funkcji Koła, która – dzięki intelektualnej przygodzie – czyni z nas (studentów i kuratora) ludzi zaprzyjaźnionych i ubogą naszą pięcioletnią pracę radosnym i życzliwym wędrowaniem.

Marta Grzybała, Prezes KNT

Koło Naukowe Studentów Muzykologii

Działalność Koła Naukowego Studentów Muzykologii KUL prowadzona jest w trzech wymiarach i łączy się z określonymi zadaniami: pogłębianie wiedzy w zakresie muzykologii poprzez organizowanie odczytów i dyskusji naukowych, urządzanie przesłuchań płytowych, organizowanie wykładów naukowych; krzewienie kultury muzycznej na Uczelni przez organizowanie koncertów i imprez muzycznych; niesienie pomocy kolegom i koleżankom w studiach oraz budowanie wspólnoty poprzez organizowanie imprez towarzyskich.

W działalności naszego Koła Naukowego wszystkie ww. zadania są realizowane dzięki środkom finansowym pozyskiwanym: z dotacji władz Uczelni – przyznawanych przez Parlament Studentów oraz z środków własnych.

Najważniejsze punkty działalności zespołu chorałowego *Schola Gregoriana* prowadzonego przez ks. prof. dr hab. Ireneusza Pawlaka, a od roku 2002 przez ks. mgr Piotra Paćkowskiego, w latach 2000-2003: udział w liturgii Mszy św. w kościele akademickim na rozpoczęcie Roku Akademickiego 2000/2001; raz w roku zespół bierze udział w liturgii Mszy św. transmitowanej przez Polskie Radio w bazylice Świętego Krzyża w Warszawie: 18.03.2001, 17.03.2002 oraz 6.04.2003; zespół bierze udział w liturgii Mszy św. w różnych miejscowościach na terenie całej Polski: m.in.: Jabłoń – 20.05.2001, Zezulin – 7.09.2003; coroczny udział w liturgii Mszy św. w dzień liturgicznego wspomnienia św. Cecylii – patronki muzyki kościelnej, przypadającego 22 listopada; zespół bierze udział w zgrupowaniach, obozach szkoleniowych, w czasie których również występuje: Lublin (29.09. - 1.10.2000), Lublin (1 - 14.09.2003); wielkim zaskoczeniem dla zespołu był udział w Międzynarodowym Sympozjum Muzykologicznym, które odbyło się w KUL, w dniach: 11 - 14.09.2003. Zespół wziął również udział w uroczystych nieszpórach w Kazimierzu Dolnym n. Wisłą (13.09.2003).

Najważniejsze punkty z działalności chóru Instytutu Muzykologii KUL *Cantores Ecclesiae*, prowadzonego przez dr Jacka Piecha w latach 2000 - 2003: koncert w Filharmonii Lubelskiej (*Polska Pasja* prof. A. Nikodemowicza), 22.02.2001; coroczne występy chóru podczas Kulturaliów; koncert w kościele na Poczekajce w ramach „Lubelskich Dni Muzyki Organowej” – 22.05.2001; coroczne występy chóru podczas obchodów liturgicznego wspomnienia św. Cecylii – patronki muzyki kościelnej;

koncert z okazji akredytacji IM KUL – 7.05.2002; inne koncerty (25.05.2003 – kościół p.w. Świętej Rodziny w Lublinie); warsztaty chórally - szkoleniowe w Garbowie: 15 - 16.11.2002.

Najważniejsze punkty z działalności Zespołu Instrumentalnego prowadzonego przez ad. Barbarę Pazur: koncert w Kościele garnizonowym i Archikatedrze Lubelskiej: G. B. Pergolesi *Stabat Mater*, 19 i 20.03.2002; coroczne występy podczas obchodów liturgicznego wspomnienia św. Cecylii; udział w koncercie z okazji akredytacji IM KUL – 7.05.2002; uświetnienie Zjazdu Absolwentów KUL – 31.05.2003.

Najważniejsze koncerty zorganizowane przez nasze Koło, oprócz wymienionych wyżej w latach 2000 - 2003: koncert kompozytorski Barbary Strzeleckiej, połączony z prezentacją wirginału. Nasi studenci mieli okazję spotkania się ze współczesną kompozytorką – 8.04.2002; recitale organowe ad. Andrzeja Białko – 21.11.2001, 21.01.2003, 18.03.2003; codzienny występ koncertowy studentów IM KUL w ramach „Tygodnia Eklezjologicznego” organizowanego przez Koło Naukowe Studentów Teologii KUL – 11-15.03.2002, 31.03. - 4.04.2003; koncert Zespołu kameralnego Clavocello z Warszawy – 8.04.2002; recital organowy ad. Ireneusza Wyrwy – 14.05.2002.

Najważniejsze wykłady, kursy, kolokwia, spotkania zorganizowane przez nasze Koło w latach 2000-2003:

1. Spotkanie z kompozytorami polskimi: Józefem Świdrem i Zbigniewem Bargielskim.
2. Wykład ad. Andrzeja Białko nt.: „J. S. Bach – geniusz w ludzkiej zwyczajności” (22.11.2001).
3. Kolokwium naukowe zorganizowane z okazji 45 - lecia istnienia Instytutu Muzykologii KUL oraz dla upamiętnienia założyciela I katedry w Instytucie Muzykologii KUL: Katedry Chorału Gregoriańskiego – ks. prof. dr hab. Hieronima Feichta – 22.11.2001. W ramach tego kolokwium miał miejsce wykład emerytowanego profesora IM KUL - ks. prof. dr hab. Karola Mrowca CM z Warszawy pt. *Działalność ks. prof. Hieronima Feichta na KUL*.
4. Kurs organowy zorganizowany pod przewodnictwem mgr. Adama Załęskiego dla grupy studentów IM KUL w pięciu kościołach Lublina i w Filharmonii Lubelskiej oraz w Kazimierzu Dolnym n. Wisłą – 15-16.03.2002.
5. Spotkanie z ks. prof. Alberto Turco z Papieskiego Instytutu Muzyki Sakralnej w Rzymie – w związku z

gościnnymi wykładami w IM KUL – 20.04.2002.

6. Kurs organowy zorganizowany pod przewodnictwem ad. Ireneusza Wyrwy dla grupy studentów IM KUL w kilku kościołach na Górnym Śląsku przy współpracy prof. Juliana Gembalskiego, ówczesnego Rektora Akademii Muzycznej w Katowicach: 30.04 - 03.05.2002.
7. Kolokwium naukowe w ramach obchodów dnia św. Cecylii – nt.: „Muzyka liturgiczna w świetle Synodów Diecezjalnych po Soborze Watykańskim II”, które poprowadził zaproszony przez nasze Koło gość z PAT w Krakowie – ks. dr Robert Tyrała, 22.11.2002.
8. Kurs organowy zorganizowany pod przewodnictwem ad. Ireneusza Wyrwy dla studentów IM KUL, podczas którego mieli oni możliwość zapoznania się z najważniejszymi organami Warszawy oraz spotkania się z tamtejszymi organistami (m.in.: z p. Jerzym Dziubińskim – organistą kościoła ewangelickiego p.w. Świętej Trójcy), 20-21.06.2003., Warszawa.

Imprezy wspólnotowe, zabawy:

1. Zabawa karnawałowo - ostatkowa – miesiąc luty.
2. Coroczne spotkania profesorów, pracowników oraz studentów IM KUL przy okazji obchodów liturgicznego wspomnienia dnia św. Cecylii w Stołówce Akademickiej KUL – listopad.
3. Każdego roku organizowane tradycyjne otrzęsiny I r., połączone z zabawą andrzejkową – listopad.
4. Spotkania opłatkowe dla profesorów, pracowników i studentów IM KUL – grudzień.

Marcin Owczarz i Bogdan Stępień

Koło Naukowe Instytutu Nauk o Rodzinie

Koło Naukowe Instytutu Nauk o Rodzinie KUL powstało w grudniu 2001 r., jest młodą organizacją, wychodzącą naprzeciw aktualnym zagadnieniom związanym z rodziną, jej problemami i miejscem we współczesnym świecie. Koło tworzą studenci wszystkich lat Instytutu, współpracują z nim także przedstawiciele innych kierunków, przede wszystkim: teologii, polonistyki, pedagogiki. Nad całością czuwa Kurator Koła – ks. prof. dr hab. Alojzy Drożdż.

Dotychczas Koło podejmowało takie przedsięwzięcia jak: organizacja i współorganizacja sympozjów i sesji naukowych (*Jak sprawować opiekę duchową nad ciężko chorym i umierającym w społeczeństwie zróżnicowanym kulturowo i religijnie*, XXXIV i XXXV Tydzień Eklezjologiczny, *I NoRmalnie o Rodzinie*;) warsztatów i spotkań ogólnouniwersyteckich (m.in. z prof. M. Braun-Gałkowską, o. D. Sullivanem, ks. dr. A. Katolo, ks. dr. P. Kieniewiczem, dr. P. Skrzydlewskim), na których podejmowano różnorodne zagadnienia dotyczące między innymi: ojcostwa, moralnych aspektów klonowania i zapłodnień in vitro, relacji filozofii i teologii.

Zorganizowano także koncerty: Tomasza Budzyńskiego, 2 Tm 2, 3 oraz Remigiusza Mazur-Hanaja z zespołem

(najstarsze polskie pieśni wielkopostne).

W działalność Koła na stałe wpisuje się pomoc w tworzeniu Dni Kultury Studenckiej *Kulturalia*. W ramach imprez towarzyszących ostatnim *Kulturaliom* przygotowano i przeprowadzono warsztaty z komunikacji na temat: *Jak powiedzieć kocham Cię, jak usłyszeć, że jestem kochany*.

Dla Koła Naukowego INoR istotny jest udział w Targach Organizacji Studenckich i Dniach Drzwi Otwartych KUL, w czasie których prezentowane są dokonania i plany rozwojowe Koła oraz udzielane niezbędne informacje kandydatom na studia. Koło miało także zaszczyt podejmować byłych studentów Wydziału Teologii podczas Dnia Otwartych Drzwi dla Absolwentów KUL, organizując obsługę kawiarenki wydziałowej.

Koło poprzez swoje działania dba o integrację i konsolidację członków Koła. W tym celu zrealizowano następujące przedsięwzięcia:

- wyjazd naukowo-integracyjny do Pasierbca (w trakcie którego odwiedzono ośrodki terapeutyczne w: Dębicy, Tymbarku i Tarnowie) pod kierownictwem ks. prof. A. Drożdża;
- dni skupienia *Panie, naucz nas modlić się*, przeprowadzone w Dąbrowicy przez ks. dr. S. Pawłowskiego SAC;

- szkolenie dla członków KN INoR (organizacja struktur Koła);
- warsztaty *Zachowania nałogowe. Jak sobie z nimi radzić* prowadzone przez dr. J. Ramsz;
- kurs wychowawców kolonijnych, we współpracy ze Stowarzyszeniem Skaut w Lublinie (dla wszystkich studentów INoR).

Jednym z ważniejszych dotychczasowych osiągnięć było zainicjowanie w roku 2003 obchodów dnia 19 marca – Święta Patronalnego Instytutu Nauk o Rodzinie KUL, pod nazwą *I NoRmalnie o Rodzinie*. Dzień ten rozpoczęła sesja naukowa pod hasłem *Rodzina siłą Kościoła*, w której uczestniczył m.in. bp S. Stefanek, następnie została odprawiona uroczysta Eucharystia, wieczorem zaś odbył się koncert staropolskich pieśni wielkopostnych. Ponadto, obchodom Święta towarzyszył kiermasz różności wykonanych przez członków Koła, z którego dochód przeznaczony został na rzecz Lubelskiego Hospicjum Dobrego Samarytanina. Niezmiernie cieszy fakt, że inicjatywa ta spotkała się z dużym zainteresowaniem zarówno pracowników Instytutu, jak i samych studentów. Koło planuje dołożyć wszelkich starań, aby wydarzenie to wpisało się na stałe w życie nie tylko Wydziału, ale i całego Uniwersytetu. Obecnie trwają przygotowania do II Dnia Święta Patronalnego Instytutu Nauk o Rodzinie.

Wszystkich zainteresowanych współpracą przy realizacji tego projektu oraz bieżącą działalnością KN INoR KUL Koło zaprasza do współpracy.

Katarzyna Oleszczuk

IBIDEM

14 stycznia 2004 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim odbyła się promocja pierwszego tomu *Rocznika Koła Naukowego Historyków Studentów KUL IBIDEM*, który ukazał się drukiem w grudniu 2003 r. w Wydawnictwie Norbertinum. Promocję poprzedziła Msza św. koncelebrowana w intencji Koła w Kościele Akademickim. W uroczystej prezentacji pierwszego tomu *Rocznika* uczestniczyli pracownicy naukowcy Instytutu Historii KUL oraz studenci. W swoich przemówieniach Dyrektor Instytutu – prof. dr hab. Jan Ziółek, Kurator Koła – prof. dr hab. Czesław Deptuła oraz recenzent tomu prof. dr hab. Henryk Wąsowicz (drugim recenzentem był prof. dr hab. Mirosław Piotrowski), podkreślili znaczenie inicjatywy wydawniczej podjętej przez Koło, gratulowali przedsięwzięcia i życzyli dalszych sukcesów, ze swej strony deklarując wszelką niezbędną pomoc. Podobny charakter miała wypowiedź Rektora KUL, ks. prof. dr. hab. Andrzej Szostka, któ-

ry w tym dniu, przed oficjalną promocją, podczas spotkania z przedstawicielami redakcji *Rocznika*, wyraził życzenie, aby Koło zapewniło raz podjętemu dziełu trwałą kontynuację. Niespodzianką dla redakcji była wiadomość o uchwale Prezydium Parlamentu Studentów KUL, wyrażającej uznanie dla Koła Naukowego Historyków Studentów KUL, przekazana przez Przewodniczącego Parlamentu, Karola Zielińskiego. Gratulacje napłynęły także od innych Kół Naukowych Historyków Studentów, do których zostało egzemplarze *Rocznika*.

Pomysł wydawania przez Koło własnego periodyku naukowego powstał na początku 2003 r. Od zamiaru do jego pełnej realizacji upłynęło jednak sporo czasu. W znacznej mierze został on przeznaczony na przygotowania. Trzeba było bowiem ustalić jednolitą koncepcję, uwzględniającą cykliczność przedsięwzięcia, wykonać szczegółowy kosztorys oraz zdobyć odpowiednie fundusze, które – dzięki dotacji Prorektora KUL ds. Dydaktyki i Wychowania, ks. prof. dr. hab. Stanisława Wilka oraz Parlamentu Studentów KUL – udało się ostatecznie zebrać w kwietniu

2003 r. Prace przygotowawcze od początku koordynowała redakcja, w skład której weszli: Jarosław Cybulak, Paulina Dąbrosz i Szczepan Kowalik; w grudniu 2003 r. dołączyła do niej jeszcze Małgorzata Józwiak. Sprawami technicznymi zajmował się Dawid Keller. Najtrudniejszym problemem, przed jakim stanęła redakcja, był dobór odpowiednich tekstów – oryginalnych, będących wynikiem pracy badawczej, a przy tym odzwierciedlających zainteresowania autorów. Ostatecznie w pierwszym tomie rocznika, o intrygującym tytule *IBIDEM* (łac. tamże), zapożyczonym z opisu bibliograficznego, znalazło się 8 obszernych artykułów, materiały, recenzja oraz kronika działalności Koła. Teksty zostały przygotowane przez studentów naszej Uczelni. W przygotowaniu znajduje się tom drugi, jubileuszowy, związany z przypadającą w 2004 r. osiemdziesiątą piątą rocznicą powstania Koła. Ukaże się on w kwietniu 2004 r.

Jarosław Cybulak, Szczepan Kowalik

IUSTITIA CIVITATIS FUNDAMENTUM

To tytuł książki jubileuszowej, która została wręczona Panu Profesorowi dr hab. Wiesławowi Chrzanowskiemu. Uroczystość ta odbyła się dnia 5 listopada 2003 roku w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim na Wydziale Prawa. Otwierając uroczystość Prodzikan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński wskazał, iż wręczenie książki jubileuszowej stanowi uhonorowanie osoby Profesora Wiesława Chrzanowskiego za osiągnięcia na polu naukowym i dydaktycznym. Profesor Wiesław Chrzanowski był i jest nadal, mimo że jest już emerytowanym profesorem, nauczycielem wielu pokoleń prawników kształcących się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Pamiętają oni Profesora jako rzetelnego wykładowcę, chętnie dzielącego się swoją ogromną wiedzą i doświadczeniem, i człowieka, którego życie jest świadectwem prawości i służby dla dobra Polski.

Profesor Wiesław Chrzanowski urodził się 20 grudnia 1923 roku w Warszawie. W latach 1939 – 1941 był uczestnikiem tajnych kompletów, które ukończył zdaniem matury. W 1941 roku rozpoczął studia prawnicze i ekonomiczne na Uniwersytecie Warszawskim. Obok pracy naukowej czynnie uczestniczył w działalności konspiracyjnej. Ukończył szkołę podchorążych i wziął udział w Powstaniu Warszawskim, walcząc w oddziale „Harnaś”.

Przerwane studia prawnicze ukończył na Uniwersytecie Jagiellońskim. Od 1 grudnia 1945 został zatrudniony na stanowisku asystenta na Uniwersytecie Warszawskim oraz w Szkole Głównej Handlowej. W dwa lata później za organizację ruchu katolicko - narodowego w Polsce został aresztowany przez władze komunistyczne, które zarzuci-

ły Mu próbę obalenia ustroju. Za swą działalność został aresztowany i skazany na karę więzienia. Od 1955 był radcą prawnym, starał się także o wpisanie na listę adwokatów, lecz władze PRL-u odmawiały Mu tego prawa przez wiele lat. W 1972 został zatrudniony w Zakładzie Prawa Spółdzielczego Instytutu Spółdzielczego w Warszawie. Rozprawę doktorską nt. *Prawo do domu jednorodzinnego w spółdzielczych zrzeszeniach budowy domów jednorodzinnych* obronił na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Na tym samym Wydziale w 1979 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy nt. *Formy prawne wspólnych przedsiębiorstw spółdzielczych i spółdzielczo-państwowych*. W roku następnym został mianowany docentem, a w rok później objął stanowisko kierownika Zakładu Prawa Spółdzielczego Instytutu Badawczego. Praca naukowa Profesora Wiesława Chrzanowskiego skupiała się głównie wokół prawa spółdzielczego. Z tego zakresu opublikował wiele prac naukowych, w tym kilka monografii. Obok działalności naukowej Profesor Wiesław Chrzanowski czynnie zaangażował się w działalność NSZZ „Solidarność”.

Od października 1982 roku Profesor Wiesław Chrzanowski objął stanowisko kierownika Katedry Prawa Cywilnego na Wydziale Prawa Kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego a w latach 1987-1990 pełnił funkcję Prodzikana Wydziału Prawa Kanonicznego i Świeckiego KUL. W 1984 roku Senat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego nadał Mu tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, jednak Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego odmówił zatwierdzenia. Nastąpiło ono dopiero w 1987 ro-

ku. W 1989 roku był jednym z założycieli Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego. W 1991 roku objął stanowisko Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego RP, a w latach 1991-1993 pełnił funkcję Marszałka Sejmu RP. Prowadząc tak szeroką działalność publiczną, pełniąc wiele funkcji, w tym najwyższych w państwie, nigdy nie zaprzestał działalności naukowej i dydaktycznej, efektem której jest duży dorobek naukowy Profesora.

Laudację wygłosił Dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL JE Ks. Bp prof. dr hab. Andrzej Dziega. Dziękując Jubilatowi za wieloletnią pracę naukowo-dydaktyczną, w czasie której był, i jest nadal, wzorem dla młodych pokoleń kształcących się na naszej Uczelni, podkreślił ogromne zaangażowanie w życie społeczne i polityczne.

Księgę Jubileuszową zaprezentował wszystkim zebranym na uroczystości dr Jacek Chaciński. Księga ta składa się z czterech działów. Pierwszy dotyczy prawa korporacyjnego, drugi zatytułowany jest *Z zagadnień prawa i postępowania cywilnego*, trzeci dotyczy prawa rodzinnego i nieletnich, czwarty natomiast filozofii prawa i ustroju państwa.

Księgę dostojnemu Jubilatowi wręczył Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek, podkreślając, że wręczając Mu ją nie politycy, ale przede wszystkim przyjaciele, współpracownicy i uczniowie jako hołd wdzięczności składany Mistrzowi.

Oprawę muzyczną całej uroczystości zapewnił chór akademicki.

JM Rektor KUL w swoim słowie skierowanym do Profesora Wiesława Chrzanowskiego, stwierdzając, że cała społeczność akademicka jest dumna, że jest wśród nas taki Profesor, złożył Jubilatowi serdeczne życzenia długich lat życia. Także i my dołączamy się do tych życzeń - *Ad multos annos*, Panie Profesorze!

Piotr Kasprzyk

Śp. Prof. dr hab. Irena Sławińska

18 stycznia 2004 w zmarła w Warszawie Pani Profesor Irena Sławińska, emerytowany profesor zwyczajny KUL, wielka humanistka, wybitna uczona, teoretyk i historyk literatury, teatrolog i norwidolog, wykładowca wielu uniwersytetów w Europie (Francja, Belgia, Szwajcaria) i Ameryce Północnej (USA i Kanada). Urodziła się 30 sierpnia 1913 roku w Wilnie. Tam też w l. 1930-1935 studiowała polonistykę i romanistykę w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. W latach 1938-1939 studiowała w Paryżu na Sorbonie. W latach 1945-1949 zatrudniona została w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu gdzie w 1946 r. uzyskała doktorat. Od roku 1950 związała się z KUL, najpierw na etacie adiunkta i zastępcy profesora, a następnie prof. nadzw. (1956). W 1967 uzyskała tytuł profesora zwyczajnego. Od 1950 do 1975 pełniła funkcję kierownika Katedry Teorii Literatury i kuratora Katedry Literatury Porównawczej. Od 1975 kierowała Katedrą Dramatu i Teatru. W latach 1962-1964 była Dziekanem Wydziału Nauk Humanistycznych KUL. Po przejściu na emeryturę w 1983 do 1992 prowadziła nadal w KUL wykłady i seminaria doktoranckie. Była członkiem rzeczywistym TN KUL, Lubelskiego TN, TN w Toruniu, członkiem Komitetu Nauk o Literaturze PAN, członkiem Rady Naukowej IS PAN oraz wielu międzynarodowych towarzystwach literaturoznawczych i teatrologicznych. W 1986 otrzymała do-

roczną Nagrodę TN KUL im. Idziego Radziszewskiego, a w 1994 nagrodę Fundacji Alfreda Jurzykowskiego w Nowym Jorku za prace nad dramatem i teatrem. W 1995 otrzymała nagrodę Polskiego PEN-Clubu za eseistykę. Bibliografia jej prac naukowych obejmuje ponad 500 pozycji, w tym 15 książek (wiele pozycji w jęz. francuskim i angielskim). Tłumaczyła m. in. dramaty Paula Claudela i Oskara Miłosza. 28 października 2003 r. Instytut Filologii Polskiej KUL zorganizował Jubileusz 90-lecia Jej Urodzin, podczas którego wręczono Uczzonej księgę poświęconą pracy naukowej Jubilatki pt. Świat jako spektakl (Lublin 2003, Wyd. KUL), a także medal Unii Lubelskiej przyznany Jej przez Prezydenta Lublina. Pani Profesor do końca swego życia była aktywna: czytała, tłumaczyła artykuły i pisała drobne teksty wspomnieniowe. W połowie stycznia wyszło drugie wydanie Jej wspomnień: Szlakami moich wód (Lublin 2004, wyd. Norbertinum). Otoczona opieką swoich bliskich (szczególnie Danuty Nagórnej i Romy Bereżeckiej) zmarła w domu opieki prowadzonym przez siostry Miłosierdzia w Warszawie. Uroczystą mszę św. w Jej intencji odprawił 27 stycznia br. w kościele akademickim KUL JE Ks. Abp Józef Życiński. W prezbiterium zasiadli: Rektor KUL, Ks. prof. dra hab. Andrzej Szostek, prorektorzy, dziekani, członkowie Senatu i Rady Wydziału Nauk Humanistycznych KUL. W kościele licznie zgromadzili się studen-

ci, przyjaciele i współpracownicy Pani Profesor. W wygłoszonej homilii Ksiądz Arcybiskup podkreślił niezwykłość postawy moralnej Pani Profesor i Jej niezłomność w poszukiwaniu Prawdy. Przed zakończeniem Mszy św. Ksiądz Rektor podzielił się refleksjami o udział Uczzonej w budowaniu szczególnego etosu KUL-u. Ceremonia pogrzebowa odbyła się 4 lutego br. W Warszawie w kościele p.w. św. Karola Boromeusza na Powązkach. Uroczystą mszę św. celebrował Prodiekan Wydziału Nauk Humanistycznych KUL, ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann, a homilię wygłosił ks. dr Wiesław Niewęglowski, Krajowy Duszpasterz Środowisk Twórczych. Władze KUL reprezentowała Pani Prorektor KUL prof. dr hab. Agnieszka Kijewska. Obecni byli członkowie Rady Wydziału Nauk Humanistycznych KUL, pracownicy i studenci Instytutu Filologii Polskiej KUL oraz przedstawiciele społeczności akademickiej KUL. Liczne były delegacje środowisk naukowych i artystycznych Warszawy oraz ośrodków akademickich z całej Polski. Po mszy św. Pani Prorektor KUL odczytała list Ojca Świętego skierowany do uczestników pogrzebu, w którym Papież dzielił się swoimi refleksjami o Pani Profesor Sławińskiej. Trumna z ciałem Pani Profesor spoczęła na Powązkach w kwaterze nieopodal kościoła Karola Boromeusza.

(WK)

Kalendarium

- **2 grudnia 2003 r.** w KUL rozpoczęło się **IX Forum Młodzieży Akademickiej**. Temat tegorocznego spotkania brzmiał: „e - generacja czy de - generacja?”
- **4 grudnia 2003 r.** Instytut Teologii Moralnej Wydziału Teologii KUL zaprosił na konferencję naukową zatytułowaną „*Geny – wolność zapisana? Meandry współczesnej genetyki*”.
- 20. rocznica wejścia w życie Kodeksu Prawa Kanonicznego stała się okazją do zorganizowania ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „*Kościół partykularny w Kodeksie Jana Pawła II - struktura i zadania*”. Konferencja odbyła się **8 grudnia 2003 r.**, a jej organizatorami byli: Wydział PPKiA KUL oraz Stowarzyszenie Kanonistów Polskich.
- Koło Studentów Socjologii KUL zorganizowało **9 grudnia 2003 r.** konferencję pod hasłem: „*Socjolog na rynku*

pracy”. Organizatorzy przedstawili rzeczywiste możliwości zatrudnienia, branże, które poszukują absolwentów socjologii oraz zapoznali ze sposobami poszukiwania pracy.

- **9 grudnia 2003 r.** odbywały się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim **XXI Dni Praw Człowieka**. Tytuł tegorocznej imprezy brzmiał: *Prawo naturalne i prawa człowieka. Wokół idei Hanny Waśkiewicz (1921-1993)*. Organizatorem była Katedra Filozofii Prawa i Praw Człowieka Instytutu Socjologii KUL.
- **W dniach 9-12 XII 2003** Wydawnictwo Diecezjalne GAUDIUM i Wydawnictwo KUL zorganizowały **I Świąteczny Kiermasz Książki Religijnej**.
- **11 grudnia 2003 r.** Katedra Metafizyki KUL, Katedra Filozofii Sztuki KUL oraz Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu (SITA) zaprosiły do udziału w **VI Międzynarodowym Sympozjum z cyklu „Zadania współczesnej metafizyki”**. Temat tegorocznej konferencji brzmiał: „*Metafizyka w filozofii*”.

- **15 grudnia 2003 r.** Koło Polonistów Studentów KUL zorganizowało wykład oraz warsztaty: *Święto Chanuka Krótkie wprowadzenie do judaizmu*. Spotkanie poprowadziła Dorota Szyborska-Dyrda (Instytut Filozofii i Socjologii PAN).
- **Oplatek Uniwersytecki** odbył się **17 grudnia 2003 r.** w Auli im. Stefana Kard. Wyszyńskiego.
- Rektor i Senat Akademicki oraz Rada Wydziału Nauk Matematyczno-Przyrodniczych zaprosili **19 grudnia 2003 r.** na uroczystość nadania tytułu **Doktora Honoris Causa KUL Pani Manueli Schmid**.
- Samorząd Studentów Wydziału Nauk Społecznych KUL zorganizował **12 stycznia br.** konferencję naukową poświęconą osobie i działalności Jana Pawła II. Konferencja, pod hasłem „*Katolicka nauka społeczna w nauczaniu Jana Pawła II*”, odbyła się w ramach obchodów Roku Jana Pawła II w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

W jaki sposób Kościół Katolicki prowadzi swoją działalność na terenach dawnego Związku Radzieckiego? Co było przyczyną barokizacji ukraińskiego malarstwa i rzeźby w XVII wieku? Jaki wpływ miały chrześcijańskie imiona na kształtowanie się polskich i ukraińskich nazwisk? Czy funkcja ukraińskiego starca była podobna do roli, jaką obecnie odgrywiają spowiednicy? Oto przykładowe zagadnienia, które zostały poruszone przez referentów międzynarodowej konferencji, zorganizowanej przez Komisję Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych Polskiej Akademii Nauk Oddział w Lublinie oraz Katedrę Literatury Współczesnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Obrady odbywały się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w dniach 17-18 października 2003 pod hasłem: *Kultura polska i ukraińska a myśl filozoficzno-religijna*. Organizatorzy nie po raz pierwszy zaaranżowali międzynarodowe spotkanie. Dzięki nim w marcu 2002 zainteresowani problematyką

Pomiędzy Wschodem a Zachodem

pogranicza polsko-ukraińskiego mieli okazję uczestniczyć w jednodniowym sympozjum poświęconym tematyce dialogu kultur w polskiej i ukraińskiej literaturze.

Lublin, miasto mające bardzo długą tradycję łączenia Wschodu z Zachodem (wystarczy przypomnieć chociażby słynne lubelskie jarmarki z czasów zygmunto-wskich, które gromadziły kupców ruskich, ormiańskich, greckich, niemieckich, francuskich, niderlandzkich), wydaje się idealnym miejscem na kontynuowanie procesu wzajemnego poznawania historii, literatury, sztuki polskiej i ukraińskiej oraz podejmowania prób odnalezienia tego, co jest w obu kulturach wspólne. Właśnie taki cel przyświecał wszystkim referentom, zarówno tym zaproszonym na konferencję z Kijowa, Lwowa, Drohobycza, Ostroga, Warszawy, jak i będącym gospodarzami spotkania – pracownikom naukowym lubelskich uniwersytetów. Wśród gości nie zabrakło także profesora Rogera Yergauwena z Katolickiego Uniwersytetu w Leuven w Belgii, który od lat współpracuje z naszą uczelnią.

Spotkanie zostało zapoczątkowane Liturgią sprawowaną w obrządku grecko-katolickim przez ks. dr Stefana Batrucha w cerkwi Narodzenia Najświętszej Marii Panny na Sławinku. Homilia ks. prof. Stanisława

Napiórkowskiego dotyczyła ducha ekumenizmu. Przemówienia na rozpoczęcie obrad wygłosili: prorektor KUL, prof. Agnieszka Kijewska, Prezes Oddziału PAN w Lublinie – prof. Jan Gliński oraz Konsul Ukrainy w Lublinie Iwan Jurijewicz Hrycak.

Podstawowym walorem październikowej konferencji była jej interdyscyplinarność. Pierwszego dnia zainteresowani mogli wysłuchać referatów o tematyce: socjologiczno-teologicznej, językoznawczej oraz z dziedziny historii sztuki. Prof. Marian Maciejewski (Lublin), scharakteryzował niezwykle rozkwit i działalność ruchów religijnych na dawnych terenach Związku Radzieckiego, prof. Serhij Scheda (Kijów) mówił o współczesnej sytuacji religijnej, która odzwierciedla stan społeczeństwa na Ukrainie, natomiast ks. prof. Stanisław Celestyn Napiórkowski (Lublin) przedstawił cele i sposób funkcjonowania powstałego w ostatnich latach Forum Teologów Europy Środkowo-Wschodniej. Problematykę językoznawczą podejmowali: prof. Feliks Czyżewski (Lublin), który omówił napisy cmentarne nekropolii włodawskich jako źródło wiedzy o pograniczu polsko-ruskim oraz prof. Michał Łesiów (Lublin), który badał obecność imion chrześcijańskich w składzie współczesnych nazwisk polskich

- Rektor i Senat Akademicki, Instytut Jana Pawła II KUL oraz Rada Wydziału Teologii KUL zaprosili w dniu 15 stycznia br. na uroczystość *dziękczynną z okazji wyniesienia do godności kardynalskiej Jego Eminencji Kard. Stanisława Niegolego*.
- 19 stycznia br. Samorząd Studentów Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL zorganizował konferencję naukową pod hasłem: „System stanowienia prawa w Polsce”.
- 21 stycznia br. Izba Handlowa w Paryżu poinformowała, że 15 naszych studentów, ubiegających się o *certifikat Izby*, pozytywnie zdało egzamin i uzyskało potwierdzenie swoich kwalifikacji językowych w dziedzinach: język francuski komunikacji zawodowej, hotelarstwa, turystyki, ekonomii i finansów.
- 26 stycznia br. Instytut Teologii Fundamentalnej KUL zaprosił na spotkanie z okazji *IV Dnia Islamu w Kościele katolickim*.

► Pomędzy Wschodem a Zachodem

i ukraińskich. Duże zainteresowanie, którego dowodem był żywy udział uczestników w dyskusji, wzbudziło wystąpienie historyka sztuki – prof. Waldemara Delugi (Warszawa) – na temat sztuki ukraińskiej przełomu XVII i XVIII wieku. Referent zaprezentował w skrócie proces ekspansji kultury polskiej na teren Ukrainy, ukazał, do jakiego stopnia artyści działający na tych terenach, czerpali wzory z grafiki niemieckiej i niderlandzkiej. Po tak bogatym w różnego rodzaju przeżycia dniu, uczestnicy konferencji mieli okazję do chwili wytchnienia podczas koncertu w wykonaniu Chóru Akademickiego KUL, który odbył się w Kościele akademickim.

Drugi dzień obrad rozpoczął się mszą świętą sprawowaną w języku łacińskim przez ks. rektora KUL, prof. Andrzeja Szostka, w Kościele Akademickim. Homilię wygłosił ks. dr Myron Bendyk. Liturgię uświetnił wspaiały gregoriański śpiew chóru *Schola Gregoriana* pod dyrykcją ks. Piotra Paćkowskiego.

Również ten dzień lubelskiego spotkania cechowała różnorodność poruszanych zagadnień. Początek sesji zdominowała tematyka filozoficzna. Wystąpienia dotyczące poglądów Grigorija Skoworody mieli: prof. Roger Vergauven (Leuven) oraz prof. Agnieszka Kijewska (Lublin). Gość z Belgii omówił zagadnienie epistemologii w oparciu o analizę dialogu Skoworody zatytułowanego *Narcyzm*. Zdaniem Vergauvena można ją potraktować jako Filozofię Ludzkiego Wnętrza. Wystąpienie prof. Agnieszki Kijewskiej także dotyczyło *Narcyza*, który to tekst analizowany był w kontekście neoplatonistycznego nurtu filozofii.

Wielu wrażeń estetycznych dostarczyły referaty dotyczące XVIII i XIX wiecznego malarstwa ukraińskiego.

Doktor Łarysa Kwasiuk (Ostróg) podjęła próbę zarysowania szerokiego kontekstu, tła epoki, w której pojawiła się ukraińska ikona barokowa. Prelegentka starała się ukazać, do jakiego stopnia idee chrześcijańskie oraz mentalność Ukraińców znalazły swoje odzwierciedlenie w sztuce. Natomiast z wystąpienia mgra Ołeha Rudenki uczestnicy konferencji mogli dowiedzieć się, w jaki sposób elementy sztuki ludowej przenikały do XIX wiecznego malarstwa ikonowego w Galicji Wschodniej i jaką wywoływało to reakcję u publiczności.

Nie zabrakło także odczytów poruszających kwestie teologiczne – ks. dr Stefan Batruch (Lublin) wprowadził uczestników w tematykę przenikania się kultur Wschodu i Zachodu obecnego w nauczaniu Jana Pawła II. Jednym z ciekawszych było wystąpienie prof. Karola Klauzy (Lublin), dotyczące znaczenia starców w monastycyzmie ukraińskim. Profesor dokonał krótkiej prezentacji początków starczestwa ukraińskiego i scharakteryzował sylwetkę jednego z najbardziej znanych starców doby współczesnej – ojca Mirona – związanego ze słynnym klasztorem w Dorze w Karpatach. Odczyt profesora Klauzy wywołał żywy oddźwięk w dyskusji, gdyż temat starczestwa ukraińskiego jest interesujący nie tylko dla teologów czy historyków, ale także dla literaturoznawców (wystarczy wspomnieć chociażby powieści Fiodora Dostojewskiego), historyków kultury. Ks. dr Myron Bendyk (Drohobycz) przedstawił współczesną wizję świętości, jaką ukazuje dwudziestowieczny ukraiński *Akathystos do błogostawionego Mikołaja Czarneckiego*. Dr Mirosława Kawecka (Lublin) ukazała badania Neczuja Łewickiego nad religijnością ludową Ukrainy.

Kilku prelegentów skupiło się na tematyce literaturoznawczej. Prof. Rostysław Radyszewski (Kijów) omówił bazyliński dramat religijny Tymoteusza Szczurowskiego. Prof. Stefania Andrusiw (Lublin - Lwów) analizowała opór ukraińskiej tradycji chrześcijańskiej wobec sowieckiego ateizmu, dający się zaobserwować w dziełach literatury pięknej. Najmłodsza referentka, studentka Kolegium Polsko-Ukraińskich Uniwersytetów, mgr Maria Scheda (Lublin - Kijów) badała wpływ ludowych legend na utwór Jarosława Iwaszkiewicza *Legenda o świętym Merkurym Smoleńskim*.

Ostatnie zdanie, należało do organizatorów. Profesor Mirosława Ołdakowska-Kuflowa podsumowała obrady wskazując na ich wielonurtowość oraz bogactwo tematyczne, po czym dokonała zamknięcia konferencji. Niewątpliwie konferencja, mająca na celu wymianę myśli dotyczących kontaktów pomiędzy kulturą polską a ukraińską, co wpisuje się w szerszy, europejski dialog pomiędzy Wschodem i Zachodem, była kolejnym krokiem w stronę wzajemnego poznania, i co się z tym wiąże – lepszego zrozumienia sąsiadujących z sobą narodów. Życząc organizatorom dalszych osiągnięć w odkrywaniu tego, co wspólne w tradycji Wschodu i Zachodu, mamy nadzieję na ponowne spotkanie profesorów polskich i ukraińskich, a także gości z zachodnich uniwersytetów w Lublinie – w mieście, którego charakter najlepiej symbolizuje gotycka kaplica zamkowa pokryta w całości bizantyńskimi malowidłami.

Maria Ołdakowska

JE Ks. Kardynał Stanisław Nagy

15 stycznia br. JEm. Ks. Kardynał Stanisław Nagy otrzymał okolicznościowy dyplom, będący wyrazem uznania dla naszego Profesora, wyniesionego do tak wysokiej godności. Laudację wygłosił ks. prof. dr hab. Marian Rusecki, Kierownik Katedry Teologii Fundamentalnej KUL

Ks. kard. Stanisław Nagy przez lata był związany z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim jako jego wykładowca. Obecnie jest emerytowanym profesorem, jednak jego więzi z KUL-em trwają: jest Przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Jana Pawła II KUL.

Doktor Honoris Causa
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Manuela Schmid

Rektor i Senat Akademicki oraz Rada Wydziału Nauk Matematyczno-Przyrodniczych KUL nadali tytuł Doktora Honoris Causa KUL Pani Manuli Schmid – businesswoman z Wysp Kanaryjskich. Tytuł jest wyrazem uznania zarówno dla działalności naukowej, poświęconej zagadnieniom ochrony prawnej w europejskim prawie cywilnym, jak też dla prowadzonej przez Panią Schmid akcji wspierania nauki i kultury oraz zaangażowania w pomoc humanitarną ubogim, upośledzonym i bezdomnym. Wręczenie tytułu odbyło się 19 grudnia 2003 r.

